

PO NEDELJSKIH VOLITVAH V DEŽELI FURLANIJI-JULIJSKI KRAJINI

ZA NAŠO SKUPNO STVAR

Kandidat Slovenske skupnosti za deželni svet na koalicijski listi Ljudske sredine za reforme Ivo Jevnikar je po objavi dokončnih izidov dal naslednjo izjavo:

"Prisrčno se zahvaljujem skoraj 3.600 volivkam in volivcem, ki so mi zaupali svoj preferenčni glas na Tržaškem in Goriškem, kar je nedvomno dokaz velikega zaupanja in podpore naši slovenski stranki. Izidi potrjujejo, da je bila možnost moje izvolitve v obbeh pokrajinah povsem realna, in to brez škode za slovenska kandidata, ki sta bila izvoljena na listi levih demokratov in komunistov. Lepo število naših ljudi pa se tega ni zavedelo. Tako smo izgubili edinstveno priložnost, da bi se SSK vrnila v deželni svet in da bi narodno skupnost v njem zastopali trije svetovalci.

Obema izvoljenima kolegoma čestitam in jima voščim veliko uspeha pri delu za našo narodnostno skupnost, saj njima in njunima strankama volilni izidi in moč na vsedržavni ravni nalagajo v nelahkem obdobju največjo odgovornost za reševanje naših odprtih vprašanj.

Ob koncu bi se rad iskreno zahvalil zelo številnim mlajšim in starejšim prijateljem ter sodelavcem, ki so v zadnjem obdobju tako velikodušno in intenzivno delali za zmago na volitvah v iskrenem prepričanju, da delajo za našo skupno stvar. Neuspeh ne sme zmanjšati njihovega navdušenja za delo v korist skupnosti!"

REŠITEV JE ZAJAMČENO ZASTOPSTVO

Kandidat Slovenske skupnosti na listi Ljudske sredine za reforme Ivo Jevnikar ni bil izvoljen v novi deželni svet Furlanije-Juljske krajine. V tržaškem in goriškem volilnem okrožju je prejel skupno 3.570 preferenčnih glasov, vendar mu je za izvolitev v prvem manjkalo 294, v drugem pa le 128 glasov.

DRAGO LEGIŠA

ker dobro vemo, kako zadnji deželni svet ni pokazal resne in zares odločne volje, da bi se krivični volilni predpisi odpravili. Prav tako ni odločno pritiskal na rimsko osrednjo oblast, da bi potrdila njegove (sicer šibke) predloge, kako naj se vsaj olajša izvolitev predstavnika manjšine.

Tudi izid zadnjih deželnih volitev je pokazal oziroma do-

kazal, da je za narodne in jezikovne manjšine edina pravična rešitev institucija z jamčenega zastopstva. Zakon naj torej zagotovi narodni in jezikovni manjšini prisotnost v vseh pomembnih zakonodajnih in upravnih telesih, da bo lahko enakopravno z večinskimi narodom soodločala o lastni usodi kot o usodi celotne družbe, sredi katere ji

je usojeno živeti. Za takšno rešitev se je - in to moremo in moramo Slovenci v Italiji s ponosom poudarjati - odločila mlada republika Slovenija, ki je v svojo ustavo vključila člen, po katerem imata madžarska in italijanska manjšina pravico do zastopnikov v slovenskem parlamentu ne glede na število njunih pripadnikov. Italijanska manjšina v Sloveniji šteje - kot so večkrat javno in uradno izjavili njeni predstavniki - kakih 3.500 članov in ima od vsega začetka svojega državnega poslanca v Ljubljani. Posebnih pravic, ki so italijanski manjšini priznane v narodnostno mešanih

občinah, kot sta Koper in Piran, niti ne omenjamo, saj je na primer dovolj opozoriti, da so v Kopru do pred kratkim imeli župana, ki je bil po narodnosti Italijan in je danes vpliven član slovenskega parlamenta, kjer sta torej dva italijanska poslanca. Eden je izvoljen na manjšinski listi, eden pa na strankarski listi. To tudi zato pišemo, ker italijanske javnosti pri nas o tem pomembnem dejstvu nihče ne obvešča.

Prepričani smo, da bodo napor Slovenske skupnosti morali tudi v prihodnosti biti uperjeni v smer zjamčenega zastopstva. V nasprotnem primeru bo namreč izvolitev manjšinskih predstavnikov še vedno dejansko odvisna od dobre volje, oziroma politične računice italijanskih političnih strank.

V tej zvezi moramo seveda omeniti, da je bil na listi levih demokratov v tržaškem volilnem okrožju izvoljen dosednji podpredsednik deželnega sveta Miloš Budin, ki je prejel nad štiri tisoč preferenc, medtem ko je bila prav tako v Trstu in na listi prenovljenih komunistov prvič izvoljena dr. Bruna Zorzini Spetič. V novem deželnem svetu sta dva svetovalca slovenske narodnosti. Kot prej KPI sta torej tudi obe njeni sedanji veji poskrbeli, da se je upošteval jezikovni oziroma narodnostni dejavnik, kar jima moramo pošteno priznati.

Za zadnje deželne volitve je značilna visoka in za naše kraje neobičajna volilna abstinenca. To sicer ne velja toliko za slovenske volilne upravičence, vendar ne moremo mimo ugotovitve, da se volitev v deželni svet ni udeležilo kar 35 odstotkov upravičencev. Slednji torej predstavljajo stranko "relativne večine". Gre za pojav, ki s prstom kaže, da demokracija pri nas boleha za hudo boleznijo, kateri bi morali odgovorni čimprej predpisati ustrezno terapijo.

STRAN 2

IZIDI DEŽELNIH VOLITEV, 14. JUNIJA 1998

Kandidatne liste	F-Jk	Volilna okrožja									
		Trst		Gorica		Videm		Tolmeč		Pordenon	
FI-CCD-FC	136.013 20,6%	31.438	25,7%	15.740	18,9%	49.762	19,7%	8.185	18,2%	30.888	20,1%
LEGA NORD	114.156 17,3%	6.832	5,5%	10.884	13%	51.398	20,3%	9.603	21,4%	35.439	23,1%
D.S.	100.783 15,3%	19.679	16%	18.168	21,8%	36.370	14,3%	5.789	12,9%	20.777	13,6%
A.N.	87.752 13,3%	23.890	19,4%	9.355	11,3%	32.438	12,9%	6.160	13,8%	15.909	10,4%
C. POP. RIF.	72.387 11,0%	13.024	10,6%	8.589	10,2%	25.359	10%	4.494	10%	20.921	13,7%
RIF. COMUN.	44.485 6,7%	10.974	9%	8.628	10,4%	13.165	5,2%	2.343	5,2%	9.375	6,1%
F. VERDI	32.392 4,9%	7.353	6%	4.274	5,1%	12.316	4,9%	2.342	5,2%	6.107	4%
U.F.	24.030 3,6%	398	0,3%	1.460	1,8%	13.730	5,4%	3.621	8%	4.821	3,1%
P.A. F.V.G.	18.915 2,8%			3.474	4,1%	9.101	3,5%	1.359	3%	4.981	3,3%
L.A.F.	10.677 1,6%	372	0,3%	966	1,1%	4.306	1,8%	1.055	2,3%	3.978	2,6%
FRONTE GIUL.	6.719 1,0%	6.719	5,4%								
S.O.S. IT.	5.211 0,7%					5.211	2%				
FIAMMA	3.977 0,6%	2.112	1,8%	1.865	2,3%						

Bele glasovnice: 1.759 Neveljavne glasovnice: 4.358 Neveljavni glasovi: 125 Sporni glasovi: 37

02

Saša Rudolf
MOSKVA OPOZARJA BEOGRAD

LJUDEM, KI JIH JE PRIZADEL
POTRES, ŽELIMO POMAGATI.
ZATO BOMO TUDI
NA UREDNIŠTVU ZBIRALI
DENAR, KI GA
BOMO POTEM
IZROČILI NAJBOLJ
POTREBNIM DRUŽINAM.

ZA POTRESENCE

03

Ivan Žerjal / intervju
DAVORIN DEVETAK

04

Jurij Paljk
ŠKOFIJSKA GIMNAZIJA V VIPAVI

06

45 LET ZBORA VINKO VODOPIVEC

06

MIHEC IN JAKEC SE MENITA O...

09

DESETA OBLETNICA ZBORA LADJICA

10

SREČANJE MALIH MATURANTOV '78

11

Iva Koršič
ŠOLSKE PRIREDITVE OB KONCU POUKA

12

Erik Dolhar
V ŽABNICAH POSTAVILI ORJAŠKI MLAJ

13

KNJIGA O SIRARSTVU V POSOČJU

16

90 LET OPENSKE BANKE

VSEBINA

S 1. STRANI

KOSOVO ŠE VEDNO V OSPREDJU

REŠITEV JE ZAJAMČENO ZASTOPSTVO

V goriški občini so bile v nedeljo tudi upravne volitve, o čemer podrobneje pišemo na goriških straneh. Noben županski kandidat ni prejel v prvem krogu absolutne večine glasov in bodo zato v nedeljo, 28. t.m., ožje volitve med kandidatom, ki sta prejela 14. t.m. največ glasov. To sta dosedanji župan Valenti in kandidat Oljke Rupeni. Zanimivo in hkrati razveseljivo je, da so na listi, ki je podpirala kandidata Oljke Rupenija, prejeli največ preferenc in so zato že izvoljeni v novi goriški občinski svet štirje slovenski kandidati. To so Erika Jazbar, Božo Tabaj (oba SSK), Nataša Paulin in sen. Volčič (Levi demokrati). Novim občinskim svetovalcem za izvolitev iskreno čestitamo in jim želimo mnogo uspeha pri njihovem odgovornem delu. Izvolitev naše sodelavke Erike in kulturnega delavca Boža nam more vsaj delno popravljati grenak priokus, ki ga imamo zaradi neuspeha SSK na deželni volitvah.

Hkrati naj bo to bodrilo oziroma spodbuda za prihodnost, saj vemo, da je politika v bistvu boj, zmage in porazi pa njena stalnica.

PORAZDELITEV SEDEŽEV V DEŽELNEM SVETU

FI-CCD-FC	14
LEGA NORD	12
D.S.	10
A.N.	9
C. POP. RIF.	7
RIF. COMUN.	4
F. VERDI	3
U.F.	1
P.A. F.V.G.	0
L.A.F.	0
FRONTE GIUL.	0
S.O.S. IT.	0
FIAMMA	0

MOSKVA OPOZARJA BEOGRAD

SAŠA RUDOLF

Demonstrativni prelet 85 vojnih letal Atlantskega zavezništva vzdolž meja Zvezne Jugoslavije z Albanijo in Makedonijo je prisilil Slobodana Miloševića, da je med moskovskimi razgovori zagotovil Jelcinu večjo prožnost in angažiranost v pogajanjih s kosovskimi Albanci. V zameno je Rusija potrdila svoje nasprotovanje uporabi mednarodnih vojaških sil za zastavitev spopadov na Kosovu. Moskva je pripravljena zastaviti vse sile, da bi krizo reševali po diplomatski poti. Iz skopih izjav, ki jih je bilo slišati ob koncu razgovorov - na ruski strani so se jih poleg Jelcina udeležili zunanji minister Primakov, obrambni Sergejev, vodja obveščevalne službe Trubnikov in glasnik ruske vlade Rahmanin - bi se dalo sklepati, da Moskva sicer poudarja tradicionalno navezanost in prijateljstvo z Beogradom, vendar pa ni pripravljena vsem podpreti Miloševića. Prav zaradi tega niso bili razgovori lahki, prav obratno, tudi Rusija zahteva, da Milošević drži dano besedo in naveže resna pogajanja s kosovskimi Albanci.

Kaže, da je srbski voditelj načeloma dal vrsto zagotovil,

vprašanje pa je, če misli resno in pošteno. Jelcinov svetovalec za zunanjo politiko Prihodka je povedal, da je Milošević med drugim pristal na obnovo pogovorov z Rugovo, izgnil pa naj bi se obvezi o prenehanju etničnega čiščenja na Kosovu. Vsekakor pa se je položaj zaostрил do tolike mere, da predstavljajo resna pogajanja tudi za Miloševića edini izhod. Vendar pa pretekle izkušnje ne dajejo nikakršnega jamstva. Lahko le upamo, da bo spoznal, kam ga je pripeljala dosedanja politika in da bo - če bo vztrajal na sedanjosti - prešel v zgodovino kot najneuspešnejši diktator na svetu. Zahod se je po 10 letih naveličal človeka, ki ne izpolnjuje obljub, zato odselej naj ne bi bilo več popušćanj. Letala NATA so z demonstrativnimi poleti dokazala, da so vsak hip nared in da lahko uničijo z enim samim napadom vojaška skladišča in na ta način onemogočijo premike in oskrbovanje jugoslovanske vojske na zastraševalnih pohodih na Kosovu. Če grožnje, trdijo v Atlantskem zavezništvu, ne bodo zadostovale, bomo s silo spravili Miloševića k pameti.

POSTOPEK JE POTEKAL DVOJEZIČNO

ZGLEDNO ZADRŽANJE TRŽAŠKEGA SODSTVA

Dne 12. junija se je končal na kazenski preturi v Trstu proces proti bivšemu pripadniku X. Mas Enricu Giustini, ki je opsoval slovenske študente med dijaško manifestacijo dne 26. oktobra 1994. Ko je sprevod študentov krenil mimo Giustinove trgovine v ul. Battisti v Trstu, je ta zapustil delovno mesto, planil na slovenske študente in začel preklinjati ter kričati z rasističnim izpadom "Bastardi". Manifestaciji dijakov je prisostvoval Primož Sancin, ki je ves dogodek posnel na videokamero. Tudi nanj se je vrgel Enrico Giustina in mu grozil ter udaril po videokameri. Zaradi tega je Sancin prijavil Giustino sodišču in po predhodnih raziskavah ter zasliševanju prič je bil obtožen zaradi žalitev (ingiuria) in groženj (minaccia) po členih 594 in 612 kazenskega zakonika.

Proces se je začel 12. decembra lani in se po petih razpravah končal 12. t.m. z obsodbo Enrica Giustine na 500 tisoč lir globe po omenjenih členih, na povračilo stroškov civilni stranki Primožu Sancinu v znesku 1.000.000 lir ter na plačilo odvetniških stroškov Sancinovega odvetnika Renza Frandoliča v znesku 1.500.000 lir. Proces je bil od vsega začetka mučen. Giustinova odvetnica Petariny in Botteri sta zahtevala izključitev konstituirane civilne stranke zaradi formalnih nepravilnosti, se zoperstavljala predložitvi dokumentov, kot so bili članki iz Primorskega dnevnika, zapisnikom policije itd. Na obravnavah sta bila

tudi zaslišana funkcionarja Digosa iz Trsta Cergol in Bosco, ki sta pričala o dinamiki dogodkov. Skratka, šlo je za dijaško manifestacijo za sožitje in priznanje ustavnih pravic Slovencev, ne pa za provokacijo italijanstva Trsta, tako kot so izjavili Giustinovi odvetniki.

V svojem zagovoru je Sancinov odvetnik dr. Frandolič izpostavil zakonitost manifestacije tudi v skladu z zaščitnimi normami italijanske ustave do slovenske manjšine v Italiji. Poudaril je zgodovinsko avtohtono prisotnost Slovencev na tem ozemlju, na ustavno priznanje Slovencev ter izpostavil dogodek, ki je prizadel slovenske dijake, kot anahronistični nacionalistični izpad, ki ga je zgodovina tržaškega mesta že zdavnaj pokopala! "Današnje generacije," je nadaljeval Frandolič, "težijo po sožitju, miru, strpnosti in enakopravnosti Italijanov in Slovencev!"

Giustinova zagovornika Botteri in Petariny sta vztrajala na provokativnosti dijaške manifestacije ob 40-letnici prihoda Italije v Trst, na olajševalno okoliščino reakcije v razburjenem stanju in zahtevala oprostitev Giustine. Pretor dr. Barzazijeva pa je bila drugačnega mnenja ter obsodila Giustino na omenjeno zgledno kazen. Celoten postopek je potekal dvojezično. Zapisničarka je bila dr. Sara Ukmar, tolmač pa Marko Ukmar. Motivacija razsodbe bo znana v doglednem času. O njej bo javnost informirana.

NOVI SLOVENSKI VELEPOSŁANIK V VATIKANU

Pred kratkim je prišla vest, da je prof. Karel Bonutti postal novi veleposlanik republike Slovenije v Vatikanu. Prejšnji ambasador je bil dr. Štefan Falež, ki je sedaj predstavnik Malteškega viteškega reda pri Svetem sedežu.

Karel Bonutti je goriški rojak, doma iz Bukovice. Po vojni se je preselil v ZDA, in sicer v Cleveland, kjer si je ustvaril družino. Bil je profesor na raznih ameriških univerzah. Nekaj let je bil tudi častni konzul Slovenije v Clevelandu.

Novemu slovenskemu veleposlaniku k imenovanju iskreno čestitamo. Več bomo poročali v prihodnji številki.

KAREL SMOLLE SPET V DUNAJSKEM PARLAMENTU

Znani slovenski koroški politični delavec Karel Smolle se je vrnil v dunajski parlament. Državni poslanec je bil od leta 1986 do l. 1990, na volitvah l. 1995 pa je kandidiral na listi Liberalnega foruma in je bil prvi neizvoljeni kandidat. Ker je pred kratkim odstopil koroški poslanec Haselsteiner, je njegovo mesto v parlamentu prevzel Karel Smolle.

Državnemu poslancu in prijatelju Smolleju čestitamo in želimo mnogo uspehov pri njegovem odgovornem delu.

POVEJMO NAGLAS

JANEZ POVŠE

V ZNAMENJU MANJKAJOČEGA PREDVOLILNEGA DOGOVORA IN MANJŠINE NA RAZPOTJU

Prav gotovo je v tem trenutku mogoče obžalovati dejstvo, da v pripravi na deželne volitve ni prišlo do skupnega nastopa vseh sil Oljke oziroma vladajoče večine. Izkušnje kažejo, da gre brez trdnega predvolilnega dogovora v nič ali na nasprotno stran kar nekaj dragocenih odstotkov glasov. Zdi se, da je Oljka na deželni ravni pozabila, kako je pred dvema letoma na državnih volitvah zmagala ravno zaradi svojega nastopa, ki se je ponašal s skromnostjo in spoštovanjem moči političnih nasprotnikov, kar ni bila odlika desnice. Očitno pa je v delu Oljke na teh volitvah prevladal občutek, da je igra že vnaprej dobljena in da bo iz sil leve sredine gotovo izšla stranka relativne večine, zaradi česar bi bil skupen volilni nastop nepotreben. O nekdanji skromnosti torej ni več mogoče govoriti, še več: del Oljke je dal prednost notranjemu tekmovalstvu, kjer naj bi Levi demokrati zaslužili več prostora in moči, zato na volitvah ločen nastop, stranka relativne večine pa je postala Naprej Italija. Storjena je bila torej velika in po vsej verjetnosti povsem nepotrebna napaka. Upati je, da bo ta izkušnja plodno vplivala na prihodnje odločitve, zakaj medtem so sile desne sredine strnile svoje vrste in so one tiste, ki so "skromne". Jasno je, da so prepoznale razloge za svoje poraze v zadnjih dveh letih.

Kar se tiče naše manjšine, je slednja na deželni ravni nastopila povsem razdrobljeno, kar seveda slabi občutek za manjšinsko skupnost.

Toliko bolj je bil prizadet narodnostno organizirani del manjšine, ki mu je mesto na deželi za las ušlo iz rok. To velja še posebej izpostaviti, saj je prav narodnostno organizirani del manjšine tisti, ki si v svojem programu temeljno prizadeva za uresničitev manjšinske politične celovitosti. Kljub temu da je narodnostno organizirani del manjšine na občinskih volitvah v Gorici zabeležil zares lep uspeh, ob pregledovanju glasov v nekaterih drugih slovenskih občinah ni mogoče mimo občutka, da zahteva zavzemanje za celovito manjšino ogromno naporov, daje pa premajhne rezultate ali pa jih sploh ne daje. In v tej točki se postavlja vprašanje: manjšina, ki se vsaj v novem času prvenstveno ne prepoznava kot celovita narodnostna skupnost, je gotovo brez najmočnejše možne podlage, toda kaj če niso tega mnenja vsi drugi deli manjšine? So posledice povojnega obdobja, ki je ves čas poglobljala notranjo delitev, nepopravljive? Naj bo tako ali drugače, narodnostno organizirani del manjšine bi moral sedanje stanje temeljito pretehtati, preveriti učinkovitost svoje organiziranosti in razumevanja narodnega vprašanja v novem času kakor tudi jasnost svojega programa med vsebi pripadniki manjšine. V nasprotnem primeru bo dragocena zamisel manjšinske celovitosti postala breme prav za tiste, ki se zanjo zavzemajo, medtem ko bo čas vse hitreje utrjeval sedanje stanje.

NOVI GLAS

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:

34170 GORICA, RIVA PIAZZUTTA 18
TEL 0481 / 533177
FAX 0481 / 536978
E-MAIL noviglas@tmedia.it

34133 TRST, ULICA DONIZETTI 3
TEL 040 / 365473
FAX 040 / 775419
E-MAIL nglasts@tin.it

GLAVNI UREDNIK: ANDREJ BRATUŽ
ODGOVORNI UREDNIK: DRAGO LEGIŠA
IZDAJATEL: ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA, PREDSEDNIK DR. DAMJAN PAULIN
REGISTRIRAN NA SODIŠČU V GORICI 28.1.1949 POD ZAPOREDNO ŠTEVILKO 5
TISK: TISKARNA BUDIN / GORICA
NOVI GLAS JE ČLAN ZDRUŽENJA PERIODIČNEGA TISKA V ITALIJI - USPI
IN ZVEZE KATOLIŠKIH TEDNIKOV V ITALIJI - FISC
LETNA NAROČNINA: ITALIJA in SLOVENIJA 70.000,
INOZEMSTVO 100.000 LIR, ZRAČNA POŠTA 130.000 LIR
POŠTNI TEKOČI RAČUN: 10647493
CENA OGLASOV: PO DOGOVORU

INTERVJU / DAVORIN DEVETAK

"V ZAMEJSTVU JE GOSPODARSTVO PREMALO CENJENO IN VREDNOTENO"

IVAN ŽERJAL

Od zadnjega občnega zbora Slovenskega deželnega gospodarskega združenja so potekla skoraj tri leta. Toliko časa traja namreč mandat vodstvu te stanovske organizacije slovenskih gospodarstvenikov v Furlaniji-Juljski krajini. Letos bodo tako Združenje kot njegove posamezne sekcije obnovile svoja vodstva (mednarodni operaterji, trgovci na drobno in gostinci so to že storili) in podale obračun triletnega obdobja. To bo v zgodovini Slovencev v Italiji zaznamovano kot obdobje hudih udarcev za naše gospodarstvo (spomnimo naj samo na zlom Tržaške kreditne banke). Kako je zamejsko gospodarstvo reagiralo na to? Kakšno je stanje danes in kakšne perspektive se odpirajo? Da bi se nekoliko bolje seznanili z današnjo situacijo, smo se obrnili na organizacijskega tajnika SDGZ dr. Davorina Devetaka.

FOTO KROMA

Najprej, ali bi se na kratko predstavili?

Izhajam z Goriškega, že dobro desetletje pa živim in delam na Tržaškem. Študiral sem politične vede v Trstu. V študentskih letih sem se bolj ukvarjal s kulturo, dejaven sem bil pri SMReKK-u in pri Kinoateljeju, ko sem živel v Ronkah, pa tudi pri tamkajšnjem društvu Jadro. Od l. 1990 sem zaposlen pri SDGZ. V prejšnjih letih sem tudi sodeloval pri konferenci Svetovnega slovenskega kongresa za F-Jk. Sem poročen in imam dva otoka.

Kako bi ocenili današnje stanje slovenskega gospodarstva v Italiji?

Ekonomija je živ organizem in zato je tudi naše gospodarstvo popolnoma vključeno v vse tokove delovanja, tako krajevne kot mednarodne. Naši podjetniki po eni strani doživljajo težak trenutek npr. zaradi davčnega pritiska in krize, po drugi strani pa doživljajo spremembe.

V zadnjih dveh letih smo bili priče velikemu potresu v bančnem sektorju, ki ga je povzročil zlom TKB. Kakšne so bile posledice tega udarca?

Naše gospodarstvo je razvejano, saj sega od mednarodnih operaterjev do trgovcev na drobno, od gostincev do obrtnikov, pa tudi samostojnih poklicev. Te panoge so doživele ta udarec na različen način. Nekatere dejavnosti, kot npr. mednarodni operaterji, so močno občutile likvidacijo TKB, saj je zavod veliko pomenil za ta sektor. Konec 80. let je serviral kar 25% celotnih operacij med Italijo in Jugoslavijo: npr. po-kojnine, poslovanje avtonomnega računa in druge mednarodne operacije. Naša podjetja so se morala preusmeriti tudi na druga tržišča. Vsekakor so imela številna podjetja likvidnostne težave, nekatera so zaradi podfinanciranja zašla v stečaj, druga pa v likvidacijo. Ta pojav ni vezan samo na krizo TKB, ampak tudi na položaj, ki je nastal v 90. letih z razpadom Jugoslavije. Izguba te banke je pomenila izgubo tudi za vse mesto. Taka banka bi prav prišla zlasti sedaj, ko se krajevno gospodarstvo odpira v novi dimenziji do Vzhoda s tem, da bo v kratkem prišlo do povezave Slovenije z EZ in se bo ta prostor razširil na celotno Vzhodno Evropo. Nova TKB je vsekakor ohranila precej tiste vloge, ki jo je imela pri krajevnih operaterjih. Nekatera podjetja pa so se pri najemanju posojil naslonila tudi na druge banke, tako da tega udarca niso toliko občutili.

Prav letos smo imeli občni zbor sekcije za zunanjo trgovino, ki je v zadnjih letih doživljala krizo identitete. Operaterji so se začeli prilagajati na drug tip dejavnosti. Na občnem zboru se je sekcija preimenovala in je sedaj njeno ime Sekcija za mednarodno trgovino in storitve. Beseda storitve pomeni, da so se podjetja iz tradicionalnega, skoraj izključno uvoznno-izvoznega poslovanja preusmerila tudi v distribucijo tako slovenskih kot drugih firm v Italiji in italijanskih ali drugih znamk v državah bivše Jugoslavije (Sloveniji, Hrvaški in drugje). Tako so se preusmerile tudi nekatere dejavnosti, poiskale so se nove poti tudi prek Balkana, npr. v severnoafriške in azijske države. Druga podjetja pa so poiskala novo vlogo še dlje, v državah bivše Sovjetske zveze. Ta sekcija je dobila novega elana, je tudi precej pomlajena (novi predsednik je Edi Ferluga), skuša postaviti nove vezi z drugimi institucionalnimi partnerji, kot so druge bančne in finančne ustanove, in z novimi vodstvi trgovinskih in gospodarskih zbornic bližnjih držav.

SDGZ ne sestavlja samo zunanjetrgovinska in bančna sekcija, ampak tudi druge, kot npr. obrtniška, gostinska in sekcija trgovcev na drobno. Vaš ravnatelj Vojko Kocjančič je na posvetu Sveta slovenskih organizacij o deželnem gospodarstvu, ki je bil 9. junija letos na Opčinah, opozoril na pomanjkanje ljudi na tem področjih. V bistvu je dejal, da ni mladib, ki bi bili pripravljeni iti za vajence, čeprav bi lahko dobili delo. Kakšen je torej položaj na tem področju?

To je eno od osrednjih področij, za katerega se najbolj angažiramo pri Združenju, se pravi vlaganje v mlade. Žal je treba priznati, da kot slovenska skupnost v Italiji razpolagamo z omejenim številom mladib, tako da ne more priti do selekcije. Tu je važen vsak mlad Slovenec, zato si prizadevamo za sodelovanje s šolo in starši, da bi jih pripravili, da se zopet odločijo poslati mlade v poklice, ne samo v samostojne poklice, ampak tudi v obrtništvo, gostinstvo in trgovino. Čeprav je v krizi določen koncept trgovine, pa je vedno velika možnost razvoja za določene segmente tega sektorja, za specializacijo. Ne nazadnje je prednost tudi poznanje jezika, pri tem pa ni dovolj obvladavanje slovensčine in srbohrvaščine. Treba je tudi dobro obvladati stroko. Imamo pa

tudi primere mladih podjetnikov, ki se vključujejo v razne oblike *franchisinga*, dosti prostora pa je še za specializirane prodajalne. Premalo ljudi je seznanjenih, da so trenutno bolj plačani specializirani delavci kot univerzitetni diplomanti. Premalo je osveščenosti o resničnem stanju krajevnega gospodarstva, ki ne uspe absorbirati tako velikega števila višješolske izobrazbe. Res pa je, da smo še v fazi, ko pri starših prevladuje zavest, da morajo vsi študirati do univerze, in si ne postavljajo problema, ali bo potem, ko bo postal doktor, mladi človek tudi dobil zaposlitev ali pa se bo zaposlil tudi daleč od doma. To delo mora biti vsekakor dolgoročno zastavljeno, saj ni pričakovati, da se bo v kratkem taka miselnost spremenila.

Pred tremi leti je nastala tudi sekcija samostojnih (ali svobodnih) poklicev. Kako pa je z njo?

To je najmanj številna, a med najbolj perspektivnimi sekcijami pri SDGZ. V zadnjih letih smo pridobili množico mladih strokovnjakov. Zato smo jih mislili organizirati v sekciji, da bi poiskali tiste možnosti sodelovanja, ki bi mladim profesionalcem pomagale, da lahko pridejo do svojega položaja. Imamo pahljačo najrazličnejših poklicev s pododdelki (načrtovalci, zdravniki, komercialisti, finančni svetovalci, odvetniki itd.). Te strokovnjake skušamo povezati z našimi podjetji. Drugače je ta sekcija najmlajša, zato ni izoblikovala neke svoje identitete. Priznati je treba tudi, da je pri drugih sekcijah že opredeljen določen tip sindikalnega delovanja, tukaj pa si je treba še marsikaj izmisliti in dati vsebino od poklica do poklica.

V zadnjih časih je prišlo do številnih novosti v italijanski zakonodaji, ki vplivajo tudi na gospodarstvo. Kaj ste pri SDGZ ukrenili s tem v zvezi?

Naša sindikalna struktura si prizadeva, da čimbolje ustreže članom, predvsem ko gre za njihove potrebe do ustanov, za izobraževanje, za reševanje konkretnih problemov določene kategorije. Drugi del dejavnosti pa je vezan na bogato paleto storitvenih dejavnosti, ki jih opravlja podjetje Servis. Danes v Italiji večje podjetje, ki pošteno izvršuje svojo davkoplačevalsko dolžnost, plača okoli 50% zaslужka za davke. Tu ne gre samo za neposredne ali posredne davke, ampak je treba

upoštevati socialne dajatve, zavarovalnine in izredne davke, ki si jih zakonodajalec kar izmisli čez noč, od izrednega davka na nepremičnine do raznih IRAP, Minimum Tax in davka na senco. Združenje je solastnik firme Servis, ki zaposluje trenutno 23 ljudi na tržaškem in čedaj-skem sedežu in ti imajo polne roke dela pri spremljanju te problematike. Ne samo, da se vsako leto popolnoma menja način davčne prijave, ampak se tudi stalno med letom menjujejo razna določila, npr. o pripravljanju plač itd. Naši strokovnjaki pokrivajo vse segmente konzulentskih področij. SDGZ in Servis stalno izobražujeta strokovni kader, posodabljata računalniško tehnologijo in opremo, da sta kos novemu povpraševanju tržišča. Pripravljata tudi nove storitve prek Interneta za člane in podjetja. Dobili smo prispevek od dežele za izobraževanje zaposlenih in možno ga je dobiti tudi za člane.

Slovenija se postopoma približuje datumu, ko bo kot polnopravna članica vstopila v Evropsko zvezo. Kako bi njen vstop in posledična odprava meje vplivala na krajevno gospodarstvo? Kako se slovensko gospodarstvo v zamejstvu pripravlja na ta dogodek?

SDGZ se pri tem precej angažira. Že od osamosvojitve Slovenije spremlja njeno približevanje Evropi oz. integriranje v ta prostor. V vseh teh letih smo tudi navezovali stike s pristojnimi gospodarskimi ustanovami v Sloveniji (Gospodarsko in Obrtno zbornico Slovenije). Vedno smo bili na razpolago, da bi slovenskim organom kakorkoli pomagali s svojim znanjem in izkušnjami. Glede odprave meje se zavedamo, da te meje danes praktično več ni, zato že danes razmišljamo, da tu nastaja enotni prostor. Zato tudi skupaj z Obrtno zbornico Slovenije pripravljamo projekt za dejavno spremljanje tega dogajanja. Za ta načrt smo vložili tudi prošnjo v Bruslju, da ga financira. Naš cilj je omogočiti prvič, da se pride do informacij in tehničnega poznanja poteka procesa integriranja Slovenije v Evropsko zvezo, tako da se nanj pravočasno pripravijo krajevna podjetja, da bo čim manj negativnih posledic. Vendar to ni odvisno samo od nas, ampak tudi od vladnih organov Slovenije in F-Jk, da pravočasno in konkretno ukrepajo. Mi smo na razpolago.

Pred kratkim ste tudi gostili glavna pobudnika projekta Trieste Futura Federica Pacorinija in Lucia Susmela. Kakšne perspektive ponuja ta načrt za slovensko gospodarstvo na Tržaškem?

Naravno se nam je zdelo, da se kot slovenska komponenta krajevnega gospodarstva vključimo v ta projekt. Na drugi strani predstavlja projekt novo stran v zgodovini tržaškega gospodarstva, saj smo bili doslej vajeni samo pritoževanja. Če bo tržaško gospodarstvo dobilo v sebi novega elana in voljo po življenju, bo to imelo velik vpliv. Seveda, kot je poudaril predsednik tržaških industrijcev Pacorini, je treba, da se o tem prepriča vse mesto. Tu ni vprašanje različnih političnih gledanj, ampak potreba, da se zavzamemo za nekaj konstruktivnega, drugače bo zopet obveljalo geslo "no se pol", to je, da tega ni mogoče narediti v tem mestu. Kar se tiče slovenskega gospodarstva, smo mi enakopraven dejavnik in zato je naravno, da smo zraven. Tudi nekatera naša podjetja bi bila lahko neposredno zainteresirana za ta projekt.

Kot SDGZ ste pristopili k številnim gospodarskim pobudam na Tržaškem in v deželi. Kako je slovenski gospodarstvenik sprejet v tržaški in deželni stvarnosti?

Dejansko smo mi enakopravna komponenta in smo kot taki sprejeti v različne sredine. Na trgovinskem področju smo npr. prisotni v odboru Trieste commercio e sviluppo, ki je nosilec pobude Trieste City Club za promocijo tržaške trgovine v krajevnem in mednarodnem obsegu. Težave pa nastanejo, ko gre za formalno priznanje. Tu smo bili vedno prisiljeni vsakokrat postopati po pravni poti: npr. v deželnih in pokrajinskih predstavniških telesih za obrt, kjer smo enakopravna komponenta (tudi v številkah) v primerjavi z večinskimi organizacijami. Skoraj vedno nam je sodstvo dalo prav, toda z veliko zamudo. Gre za to, da se prizna dvojna vloga slovenskega podjetništva: to, da predstavljamo neko določeno stanovsko sredino, ki je enakovredna ostalim, po drugi strani pa to, da smo izraz interesov slovenske manjšine. Ta večplastnost je razvidna tudi iz deželnega delovanja. Kot SDGZ smo dejavni v tržaški in videmski pokrajini. V Gorici imamo samo nekaj članov, saj tam od leta 1992 samostojno deluje Slovensko gospodarsko združenje Gorica. V zadnjih letih smo prišli do zbližanja med organizacijama, do imenovanja Deželnega gospodarskega predstavništva, ki usklajuje skupne interese in delovanje na deželni ravni, na ravni stikov s Slovenijo itd. Problem je, da mi Slovenci, ker nas je malo, moramo nujno biti enotni. Samo tako se lahko predstavimo na deželni ravni kot organizacija, ki jo organi upoštevajo kot enakopravnega partnerja. Samo tako smo v stanju nuditi slovenskim podjetnikom dovolj zanimivo ponudbo sindikalnih in drugih storitev. Tu je važno, da se še pospešijo oblike sodelovanja z goriškim združenjem, da bomo potem čimbolj močni nazven in navznoter.

BIBLIČNA RAZMIŠLJANJA
OB NEDELJSKEM EVANGELIJU

IZLUŠČI JEDRO!

ZVONE ŠTRUBELJ

12. NAVADNA NEDELJA

Ko je nekoč na samem molil, so bili z njim učenci in vprašali jih je: "Kaj pravijo množice, kdo sem?" Odgovorili so: "Janez Krstnik, drugi: Elija, spet drugi pa, da je vstal eden od starodavnih prerokov." Nato jim je rekel: "Kaj pa vi pravite, kdo sem?" Peter je odgovoril: "Božji Maziljenec." (Luka 9, 18-20)

PRVA JAVNOMNENJSKA RAZISKAVA
O JEZUSU IZ NAZARETA

V nekaj kratkih stavkih nam evangelist Luka predstavi Jezusovo osebnost in njegovo najglobljo skrivnost. Kdo je ta človek, so se morali spraševati mnogi. Iz njegovih besed in del je bilo razvidno, da gre za posebnega, izrednega človeka. Zato ga je javno mnenje merilo z velikimi osebnostmi judovske zgodovine.

Podobnost med Jezusom in Janezom Krstnikom je bila očitna. Oba sta oznanjala: "Spreobrnite se in verujte evangeliju!" (prim. Mt 3,2). Oba sta se na vso moč borila za novo pravičnost, za izgradnjo take družbe, ki bi bila po meri človeka in njegovih najglobljih duhovnih potreb. Oba sta umrla nasilne smrti, ker sta dosledno zagovarjala idejo božje pravičnosti. In vendar je Jezus iz Nazareta v nečem presegel Janeza Krstnika. Mnogim Jezusovim sodobnikom ni bilo jasno, v čem je bil Jezus večji. Dokaz zato so številni evangelijski drobci, ki metodično in dosledno dokazujejo Jezusovo prednost. Prav to stalno merjenje med Jezusom in Janezom Krstnikom dokazuje, da so v prvem stoletju, ko so evangeliji nastajali, bili učenci Janeza Krstnika vsaj tako močni in številni kot Jezusovi učenci. Zmagalo je seveda Jezusovo gibanje (žal tu ni prostora za obrazložitev vzrokov, kar je zelo zanimiv zgodovinsko teološki argument).

Javno mnenje Jezusovih sodobnikov je nadalje odkrilo vzporednico s starodavnimi preroki. Jezus naj bi bil kdo od prerokov, ki je ponovno nastopil. Gre za zelo zanimiv podatek, ki nam spregovori o tem, kako so ljudje hitro odkrili v Jezusu in njegovem poslanstvu preroško dimenzijo, ki je v judovski zgodovini odigrala pomembno vlogo in tudi civilizacijsko vlogo; očistila je izvoljeni narod in mu stalno postavljala pred oči smerokaz proti Bogu. Jezusov boj proti farizejstvu, njegovo poudarjanje vere v srcu človeka, njegovo dosledno spoštovanje svobode posameznika, vse to ga je dejansko uvrščalo v preroško tradicijo judovskega naroda. Zanimivo je, da ga v tej vlogi še danes priznavajo mnogi Judje in tudi muslimani.

Mnogi Jezusovi sodobniki so v njem videli preroka Elijo. Elija je v hebrejski vernosti zavzemal privilegirano mesto med preroki. Njegova življenjska zgodba in prigode iz njegovega življenja so krožile med ljudmi kot krožijo med nami razni pregovori. Jezus sam je po Lukovem poročanju v prvem javnem govoru, v shodnici v Nazaretu, omenjal prav njega: "Veliko vdov je bilo v Izraelu v Elijevih dneh, (...) toda Elija ni bil poslan k nobeni izmed njih razen k vdovi v Sarepto na Sidonskem" (Lk 4,25-26). Poleg tega je vladalo splošno prepričanje, da bo Elija spet nastopil kot znanilec mesijanske dobe, da bo torej napovedal Mesijo in njegovo kraljevanje.

Z likom preroka Elije nas evangelist Luka popelje v zadnji koncentrični krog odkritja Jezusove prave osebnosti. Približa nas spoznanju, ki ga za nas kristjane hrabro in brez odlašanja izpove apostol Peter. Doslej preprosti in svojevigli galilejski ribič, Peter iz Kafarnauma, z odgovorom "Ti si Božji Maziljenec" postane vodnik vere v Jezusa Kristusa. Kot prvak apostolov in nato oskrbnik Kristusove Cerkve bo potrjeval brate v veri. "Ti si Božji Maziljenec" pomeni namreč priznanje, da je Jezus ne le Elija ali kdo od starodavnih prerokov, da je veliko več kot Janez Krstnik, saj je "sin živega Boga", Mesija, Odrašenik. Petrova izpoved vere naj bi postala izpoved vsakega Jezusovega učenca, vsakega kristjana. Do tega spoznanja in do podobne izpovedi pa naj bi vsakdo osebno dozorrel. Kdor se namreč v odkrivanju Jezusove osebnosti ne prebije do tega jedra, ne more reči, da ga pozna in da je njegov, niti ne more v polnosti razviti svoje krščanske poklicnosti.

MAŠNIŠKA POSVEČENJA V OGLEDU

V nedeljo, 21. t.m., bo goriški nadškof Bommarco posvetil v oglejski baziliki ob 18. uri dva stalna diakona in štiri novomašnike. Letošnja zlatomašnika sta g. Anton Prinčič, župnik v Jamljah, in g. Fulvio Demartini, župnik pri Mariji Kraljici na svetogorski ulici. Oba bosta obhajala zlato mašo 28. t.m. Biseromašnika pa sta g. Dušan Bratina in Jožef Petrič. Oba je posvetil v Gorici nadškof Margotti. Oba sta v pokoju, Petrič doma v Dupljah, Bratina pa v Šempetru. Slednji bo obhajal biserno mašo 28. t.m.

ŠKOFIJSKA GIMNAZIJA V VIPAVI / 21. T.M. BLAGOSLOVITEV TEMELJNEGA KAMNA

"INVESTIRAMO V MLADINO,
KI JE NAŠA PRIHODNOST!"

JURIJ PALJK

Nova stavba škofijske gimnazije v Vipavi bo dograjena do meseca maja 1999. To so povedali na tiskovni konferenci v škofijski gimnaziji v torek, 16. t.m.

Dobro obiskane tiskovne konference se je udeležil koprski škof msgr. Metod Pirih, ki je po uvodnih besedah mag. Boža Rustje, ta je pri koprski škofiji zadolžen za stike s sredstvi javnega obveščanja, najprej pozdravil prisotne časnike ter se jim iz srca zahvalil za pozornost. Msgr. Pirih je z veseljem povedal, da so se za gradnjo nove stavbe škofijske gimnazije odločili zaradi potrebe po večjih prostorih in zaradi velikega števila vpisanih dijakov, ki prestraša sedanje zmogljivosti semenišča, v katerem se trenutno nahaja tudi škofijska gimnazija. Koprski škof je navedel vrsto podatkov, ki pričajo o nezamenljivi vlogi vipavskega semenišča in sedanje škofijske gimnazije, ki je leta 1991 nastala iz semenišča. Dejal je, da je sedaj živih še nad sto slovenskih duhovnikov, ki so se šolali v malem semenišču v Vipavi, med njimi je vrsta uglednih univerzitetnih profesorjev, izobraženec v časnikiarjev, med njimi so uredniki Ognjišča, Družine in verskega programa na RTV Slovenija. Povedal je, da samo v koprski škofiji sedaj deluje 70 škofijskih duhovnikov, ki so maturirali v Vipavi, med njimi so tudi štirje pre-

vajalci Sv. pisma v slovenski jezik: prof. Zupet, prof. Črnlogar, dr. Krašovec in dr. Bizjak. Ponosen je bil, da je sedaj v vipavski gimnaziji 111 dijakinj in dijakov; zato se je od vsega začetka postavil na stran tistih, ki so predlagali gradnjo sodobnejše in primernejše stavbe za gimnazijo.

Ravnatelj gimnazije v Vipavi g. Vinko Lapajne je dejal, da so se za novo stavbo odločili zaradi neustreznih prostorov stare stavbe, zaradi nove slovenske zakonodaje, ki določa, da mora imeti vsaka gimnazija dva oddelka istega razreda, zato, ker vlada za vpis veliko zanimanje, in ne nazadnje tudi zaradi tradicije in naklonjenosti vipavskih ljudi prej do semenišča in sedaj do škofijske gimnazije. Povedal je tudi, da bo nova stavba lahko sprejela v nove prostore od 200 do 250 dijakov, v primeru velike potrebe pa vsaj še petdeset več. Po oce-

nah strokovnjakov so to tudi idealne in stvarne številke za vipavsko škofijsko gimnazijo. "Najboljša investicija je investicija v mlade ljudi, katerim bomo v novih prostorih dali dobro ter pošteno vzgojo in izobrazbo; gotovi smo, da bodo iz naših maturantov postali dobri državljani in odlični izobraženci!" je ponosno zaključil ravnatelj Lapajne.

Mag. Alojz Milharčič, ekonom koprške škofije, je dejal, da bodo denar za izgradnjo nove gimnazije zbrali sami verniki v škofiji, nabirke že tečejo in odziv je dober. Celoten projekt bo stal okrog 600 milijonov tolarjev (okrog šest milijard in pol lir), novo stavbo pa je že začelo graditi podjetje Primorje iz Ajdovščine na ravnem polju pred vipavskim trgov. Direktor SGP Primorja dipl. ing. Dušan Črnigoj je dejal, da so pri Primorju ponosni na to, da bodo kot

vseslovensko podjetje, ki ima sedež v Ajdovščini in zaposluje 1500 ljudi, od tega jih je 900 iz Vipavske doline, lahko zgradili novo stavbo vipavske gimnazije. "Veseli smo, da ste nam zaupali to delo, ker bomo tako lahko spet dokazali vraščeno našega podjetja v krajevno stvarnost in bomo tako tudi sami pripomogli k boljši prihodnosti Vipavske doline in celotne Slovenije!" je obrnjen k msgr. Pirihu dejal direktor gradbenega podjetja, ki je tudi orisal podrobnosti načrta in gradbenih del.

V sproščenem pogovoru so nato prisotni odgovarjali na vprašanja časnikiarjev.

Slovesna blagoslovitev temeljnega kamna nove stavbe bo to nedeljo, 21. t.m., ob 17. uri na gradbišču pred bencinsko črpalko. Temeljni kamen bo blagoslovil koprski škof msgr. Metod Pirih.

V VRHU VATIKANSKE DIPLOMACIJE

DVA NADŠKOFA

ANDREJ BRATUŽ

Nedavno so se v baziliki sv. Petra poslovili od znanega vatikanskega diplomata, kardinala Agostina Casarolija, ki je bil v pomembnih službah zadnjih štirih papežev. Posebno je njegovo delo zablestelo s papežem Pavlom VI., ki ga je postavil na pomembno mesto sekretarja za javne zadeve Cerkve (kar bi nekje odgovarjalo mestu zunanjega ministra). Kasneje je pod vlado sedanjega papeža postal vatikanski državni tajnik, nekaj predsednik vlade vatikanske države. Janez Pavel II. ga je tudi imenoval za kardinala. Kot tak in še prej je Agostino Casaroli igral veliko vlogo predvsem v politiki Svetega sedeža in ne samo tam. Njegovo ime je zlasti povezano z vzhodno politiko Petrovih naslednikov, saj je bistveno pripomogel k odprtju do Sv. sedeža in tudi do problemov katoliške Cerkve v komunističnem svetu. Že v dobi Janeza XXIII. je imel svojo vlogo v posredovanju za osvoboditev nekaterih znanih cerkvenih dostojanstvenikov, med katerimi sta bila zlasti kardinala Mindszenty in Beran. Kasneje je sodeloval pri vseh važnih dogovorih med Cerkvijo oz. Vatikanom in državo, kot je bil tudi znani protokol v Titovi Jugoslaviji, s katerim so obnovili diplomatske odnose med

Vatikanom in Beogradom. Znano je njegovo zaključno sodelovanje na helsinški konferenci za sodelovanje in varnost v Evropi leta 1975. Za vse to in še kaj drugega ga ob slovesu rimski dnevnik Il Messaggero pomenljivo označi kot Kissingerja oz. Talleyranda (znana diplomata, prvi naše dobe v ZDA, drugi pa po francoski revoluciji v 19. stol.) papežev.

Kard. Casaroli je bil tudi pravi duhovnik in predvsem človek. Znano je njegova stalna skrb za skupino rimskih mladoletnikov, ki so prestajali razne kazni. Še zadnje dni pred smrtjo je p. Agostino (kot so ga ljubeče imenovali) daroval vsem par novih čevljev, za kar so mu bili zelo hvaležni. Na pogrebu so tudi pri slovesni maši brali nekaj liturgičnih odlomkov v spomin na velikega kardinala.

Agostino Casaroli je glavnino svojega politično-diplomatskega dela še opravil kot naslovni nadškof. Zato se tudi msgr. Casarolija spominjamo v naslovu s tem nazivom. Kdo pa je drugi nadškof? To je bil tudi že pokojni slovenski rojak msgr. dr. Jože Žabkar (na sliki), takrat apostolski pronuncij v Helsinkih in apostolski delegat v skandinavskih državah. Kot tak je dr. Žabkar operativno vodil vse od začetka pa do konca vatikanske delegacije na nelahkih pogajanjih konference. Slovenski nadškof je bil med drugim zelo navezan na Gorico (tu je tudi pokopan), kjer je poleti

skoraj vedno preživel kak mesec pri sorodnikih v Orzonjevi ulici. Dobro je poznal tudi vse glavne probleme takratne Jugoslavije in Slovenije, pa tudi slovenske manjšine v Italiji. Med svojim diplomatskim poslanstvom na helsinški konferenci je nadškof Žabkar imel veliko debat z glavnimi predstavniki takratne svetovne politike, kot npr. s sovjetskim zunanjim ministrom Gromikom, z ameriškim državnim tajnikom, nato tudi s predsedniki vseh evropskih držav. Sam se je večkrat rad spominjal na to obdobje, ki je bilo zanj zelo odgovorno, obenem pa zelo plodno in zanimivo.

Mislim, da je zato prav opozoriti ob smrti nekdanjega vatikanskega državnega tajnika kard. Casarolija tudi na figuro nadškofa msgr. Žabkarja, zlasti kar zadeva njegovo delo na helsinški konferenci. Širša javnost morda včasih manj pozna vse te okoliščine in ozadja, zato pa je prav, da se jih spomnimo.

SPOMINSKA SLOVESNOST NA LAJŠAH

V NEDELJO, 5. JULIJA 1998, bo na Lajšah nad Cerknim slovesnost v spomin na žrtve vojne in revolucije. Ob 15.30 bo molitev rožnega venca. Ob 16. uri bo škof msgr. Metod Pirih z duhovniki maševal. Po maši za rajne homo ob breznu blagoslovili

njihove posmrtnne ostanke. Tako bomo ohranjali spomin na neštete nedolžne žrtve ter zanje molili. Dostop je možen z Mosta na Soči, iz Idrije in Poljanske doline. Avtobusi in vsa ostala vozila imajo parkirni prostor ob kraju slovesnosti.

ODBOR ZA LAJŠE

DVE KNJIGI O POSMRTHNIH IZKUŠNJAH

KAKŠNO ŽIVLJENJE PO SMRTI?

JURIJ PALJK

OBLETNA MAŠA
V KOČEVSKEM
ROGU 21. JUNIJA

Letošnja vseslovenska obletna spominska slovesnost v Kočevskem Rogu bo v nedeljo, 21. junija. Prva je bila pred osmimi leti na pobočju Krena; na njej pa so svojci, prijatelji in drugi udeleženci iz vse Slovenije prvič lahko javno počastili spomin na žrtve pobojev v mesecu maju in juniju 1945. Misel nanje bo v naši zavesti zmeraj živa in aktualna, ker drame, ki se je zgodila v Kočevskem Rogu po koncu druge svetovne vojne, najbrž nikoli ne bomo mogli do kraja razumeti. Tam je tudi kraj skupnega spomina na vse žrtve pobojev v Sloveniji. Iz knjige, ki jo je pred dnevi izdalo Društvo za uređitev zamolčanih grobov Ljubljana-Grosuplje, izhaja, da je bilo po Sloveniji doslej najdenih 196 množičnih grobišč, ki pa uradno niso priznana. Člani društva trdijo, da je v njih 130 tisoč mrtvih, od tega slovenskega rodu 24 tisoč.

Po obletni maši, ki se bo začela ob 11. uri in jo bo vodil ljubljanski nadškof dr. Franc Rode, bodo udeleženci obiskali Kočevsko Reko in si tam ogledali novo cerkev. Postavljen je tudi nov križev pot ob cesti Želje-Grobišče-Kočevski Rog, ki ga bo blagoslovil dr. Rode. (M.)

Gotovo se vam je že pripetilo, da ste med brskanjem po knjižnih policah v kaki dobro založeni knjigarni naleteli na vrsto knjig, katerih vsebina govori o obsmrtnih in posmrtnih doživetjih ljudi, ki so preživeli težko nesrečo, bili največkrat v komi, morda tudi klinično mrtvi in so se znova prebudili v življenje. Gre za knjige, ki na bolj ali manj resen način skušajo povedati, kaj se godi človeku po smrti. Če takoj na začetku pove, da pravzaprav ne gre za prave smrti, moramo tudi pošteno dostaviti, da gre vendarle za izredna doživetja; ta so zelo blizu dokončni smrti, ki neponovljivo zaključijo vsako človeško življenje.

Na Slovenskem do nedavnega nismo imeli veliko take vrste knjig iz razumljivih razlogov, saj prejšnji oblasti, ki je temeljila na ateizmu in materialističnem marksizmu (bolje: izpeljavi tega), ni bilo po volji, da bi se objavljale knjige, ki materialistični pogled na življenje postavljajo v dvom, ga največkrat ovržejo s svojimi trditvami. Po demokratizaciji pa je tudi knjižni trg zacvetel in pojavilo se je ogromno literature, ki se ukvarja s posmrtnimi zadevami in s tem, kaj čaka ali ne čaka človeka po smrti.

Če odmislimo čisto plehko literaturo in sedaj moderno "new age" miselnost, ki ima za posledico ogromno tiskane besede, nam ostanejo še tiste knjige, ki jih izdajajo ugledne založbe. Za njimi stojijo take vrste ljudi, katerim se vsaj poštnega namena ne da oporekati. Če je po eni strani eshatologija veda cerkvene teologije o posmrtnosti in so o njej tudi na Slovenskem pisali imenitni ljudje (med njimi omenimo vsaj odličnega Truhlarja), pa je vseeno še veliko knjig, ki si jih je vredno pobliže ogledati, jih prebrati, ker na nevsakdanji način govorijo o obsmrtnem in posmrtnem življenju.

Mladinska knjiga je pred kratkim izdala dve knjigi, ki se prebereta na dušek, sta pošteno napisani in nikogar ne silita, da verjame temu, kar je "notri zapisano". Elisabeth Kübler-Ross je ameriška zdravnica, ki je svoje življenje posvetila terminalnim bolnikom, ljudem, ki so zapisani smrti v kratkem, včasih najkrajšem času. Mladinska knjiga je v prevodu Katarine Ivane Plemelj izdala njeno knjigo *O smrti in življenju po njej*, v kateri so zbrana štiri predavanja znanstvenice, ki je vse življenje posvetila človeškemu umiranju in kasneje doživetjem ob umiranju in med

njim. Naj za kroniko povemo, da je dr. Kübler-Ross prejela za svoje znanstveno, zdravniško delo več kot dvajset častnih doktoratov na uglednih univerzah, prejela bi jih najbrž še več, če ne bi začela javno govoriti o obsmrtnih izkušnjah svojih pacientov in ne bi postala prepričana, da je za našim življenjem novo, lepše in večno življenje.

Vera Čertalič pa je za Mladinsko založbo prevedla knjigo Betty J. Eadie, ki nosi naslov *V objemu svetlobe* in govori o tem, kaj je enaintridesetletna Betty, žena in mati, doživela, ko je bila nekaj časa po operaciji klinično mrtva. Dr. Melvin Morse je knjigi na pot napisal kratek uvod, iz katerega povzemamo nekaj misli: "Obsmrtna izkustva niso posledica pomanjkanja kisika v možganih, zdravi ali psiholoških stresov, ki jih sproža strah pred smrtjo. Skoraj dvajsetletno znanstveno raziskovanje dokazuje, da so ta izkustva povsem naraven in običajen proces. Prepoznali smo že, v katerem predelu možganov ga doživljamo. To pomeni, da so obsmrtna izkustva povsem resnična in nikakršne blodnje uma. Resnična so kot vse druge človeške sposobnosti; resnična so kot matematika, resnična kot jezik. V objemu svetlobe je pravzaprav priročnik o obsmrtnem izkustvu, napisan kot preprosta in prelepa zgodba, ki jo lahko vsi razumemo. Vsebuje pomembno skrivnost. Skrivnost, ki jo že vsi poznamo. Skrivnost, o kateri že tisoče let govorijo veliki preroki in duhovni učitelji." Tako piše v lepem uvodu, ki bi lahko veljal za obe knjigi. Ne gre za pravljice, kot tudi ne moremo reči, da gre za znanstveno dokazljive stvari, ker pač znanost po smrti vsakega človeka in tik pred njo tudi nima kaj početi, enostavno odpove. Gre za knjigi, ki govorita o svetu, ki ga ne poznamo, ker govorita o posmrtnih in obsmrtnih izkušnjah ljudi in, kar je najbolj zanimivo: vse te izkušnje so si zelo podobne, pa naj so se pripetile v ZDA ali v Pakistanu. Gre za knjigi, ki govorita o stvareh, ki se tičejo vsakega človeka; so končne in zadnje in morda prav zato človek ni pripravljen verjeti vanje ali pa se z njimi noče sprijazniti. Gotovo pa gre za zanimive stvari, ki se vsakogar še kako tičejo. Res pa je tudi, da omenjeni knjigi ne bosta nikogar prepričali, ker gre za temeljno in najbolj važno človeško vprašanje, ki se glasi: Je z našo smrtjo zares vsega konec ali pa obstaja po smrti večno življenje?

SVETNIK TEDNA

22. JUNIJA

SILVESTER ČUK

TOMAŽ MORE,
DRŽAVNIK IN MUČENEC

Za najboljši film leta 1967 je bil razglašen film režiserja Freda Zinnemanna *Človek za vse čase*. Film prepričljivo prikazuje osebnost Tomaža Mora, angleškega humanističnega pisatelja, državnika in značajnega moža, ki je bil zvest svojemu kralju, še bolj pa svoji vesti in prav zaradi te neomajne zvestobe je postal krščanski mučenec.

Tomaž More je vedra in prikupna svetniška postava. Rodil se je 7. februarja 1477 v Londonu. Oče, ki je bil sodnik, ga je poslal v šole in Tomaž je bil že pri trinajsetih letih odvetnik, tri leta pozneje pa tudi član parlamenta. Nekaj časa ga je vleklo, da bi postal duhovnik ali redovnik, pa je po treznem premisleku spoznal, da je poklican za družinsko življenje. V srečnem zakonu z Jane Colt je imel štiri otroke: tri hčere in sina. Zelel je, da študirajo tudi vse njegove hčere, kar je bilo za tiste čase nekaj nenavadnega. Tako so bili pogovori pri družinski mizi na visoki ravni, tem bolj, ker so v to gostoljubno hišo prihajali pomembni možje tedanjega časa, kot mislec in pisatelj Erazem Rotterdamski, slikar Hans Holbein, škof John Fisher in mnogi drugi. More sam je veliko pisal. Njegova knjiga *Utopija*, v kateri je razgnil svoje misli o vodstvu države in politiki, je še danes upoštevanja vredno delo.

V zasebnem življenju je bil Tomaž More zelo preprost: vsak dan je hodil k maši in bil dober revežev. Družina je živela zgledno družinsko življenje. Vsi njeni člani s strogim osebjem vred so se vsak večer zbirali k skupni molitvi, pri obedu ali pri večerji pa je kateri od otrok vedno prebral odlomek iz Svetega pisma.

Tomaž je hitro "napravil kariero", kot bi rekli danes. Ko je leta 1509 zasedel angleški prestol kralj Henrik VIII., je Tomaž postal njegov tajnik in svetovalec. Henrik VIII. je bil sprva odličen vladar. Poročen je bil s špansko princezo Katarino Aragonsko, ki pa mu ni rodila prestolonaslednika. Ko se je kralj zaljubil v dvorno damo Ano Boleyn, je hotel doseči, da bi papež njegov zakon razglasil za neveljavnega. Prijatelja Tomaža je postavil za kanclerja - drugega moža v državi, upajoč, da mu bo pomagal uresničiti njegove načrte. Toda Tomaž se je raje odpovedal visoki službi, kakor da bi ustregel kralju. Kralju naklonjeni nadškof Cramner je leta 1533 razglasil Henrikov zakon za neveljavnega in Ana Boleyn je postala kraljica. Papež pa veljavnosti tega zakona ni priznal in je kralja izobčil iz Cerkve. Henrikov odgovor je bil, da se je razglasil za edinega poglavarja Cerkve na Angleškem in s tem ustanovil ločeno anglikansko Cerkev.

Ljudje so morali priseči zvestobo kralju kot vrhovnemu cerkvenemu voditelju. Tomaž ni hotel priseči, ker je bilo to proti njegovi vesti. Več kot leto dni je bil zaprt v ječi Tower, a se ni omeščal. Obsodili so ga na smrt kot veleizdajalca. Po izreku smrtnih obsodbe je Tomaž sodnikom dejal: "Kakor poročajo Apostolska dela o apostolu Pavlu, ki je bil navzoč ob usmrtitvi sv. Štefana in je njegov umor odobral, zdaj pa sta oba v slavi svetih v raju in njuno prijateljstvo traja večno, tako bom tudi jaz iz srca molil za vaše prevzvišenosti. Čeprav ste bili na zemlji sodniki moje obsodbe, želim, da bi se onstran, v raju, mogli vsi srečati za naše večno odrešenje." 6. julija 1535 je bil obglavljen. Skupaj s prijateljem kardinalom Janezom (Johnom) Fisherjem, ki je umrl kot mučenec malo pred njim, 22. januarja 1535, je bil leta 1935 razglašen za svetnika in njun god obhajamo skupaj.

■ Oglašujte na Radiu Ognjišče - Studio Koper. Obrnite se na telefon 00386 66 272252. Z veseljem brezplačno objavljamo obvestila o dogodkih na Primorskem. Obvestila nam posredujte po faksu 00386 66 272254. Radio Ognjišče lahko poslušate na Ukv frekven-

cah 107,5 - Sveta gora (Goriška in Furlanija) in 91,2 - Tinja (Trst).

ROMANJE V LURD

Tradicionalno romanje se hitro približuje, saj se bo začelo 13. julija. Kdor želi na romanje, naj se čimprej prijavi pri dr. Močniku v Zavodu sv. Družine. Kdor še ni dal vseh svojih podatkov, naj jih čimprej prinese.

Z ŽIČNICO DO SVETIH VIŠARIJ,
KJER SE SREČUJEJO
VERNIKI TREH NARODOV

KABINSKA ŽIČNICA v Ovčji vasi obratuje vsak dan od 20. junija do 13. septembra. Nato pa še 19./20. in 26./27. septembra ter 3./4. oktobra.

URNIK: delavniki 9.00 - 17.15; nedelje in prazniki 8.30 - 18.15.
Posebne ugodnosti za organizirane skupine (min. 25 oseb): povratna karta 14.000 lir.

Sv. maša: delavniki ob 12. uri; nedelje in prazniki ob 9.30, 10.30, 12., 15. uri

telecabina
MONTE
SANTO
D E L
LUSSARI

INFORMACIJE TEL. 0428/2967 - 64982. FAX 0428/40455

151 ZBOR VINKO VODOPIVEC SLAVI 45 LET

Letos mineva 45 let, odkar so primorski študentje ustanovili v Ljubljani moški pevski zbor, ki so ga poimenovali po leto prej umrlem priljubljenem skladatelju, dubovniku Vinku Vodopivcu.

Pri nekdanjih primorskih študentih, sedaj so to že možje ali upokojenci v zrelih letih, je še vedno živo v spominu dogajanje leta 1953, ko so se po prvih neformalnih srečanjih v ljubljanski gostilni Činkole odločili, da ustanovijo akademski moški pevski zbor. Prvi dirigent je bil takrat še študent glasbe, rojak iz Kanala, Anton Nanut. Zbor je pod njegovim umetniškim vodstvom že kmalu pridobil značilen zven, ki je bil sad dobrega pevskega materiala in razkošno širokega zvoka, kakršen lahko prihaja le od primorskih pevcev. Zbor primorskih študentov Vinko Vodopivec, kakor se je takrat imenoval, je seveda v prvi vrsti gojil slovensko narodno pesem, še posebej tisto iz Beneške Slovenije, mnogo je posegal po svojem vzorniku Vodopivcu in začel tudi za takratne nenaklonjene razmere z novostjo - z izvajanjem Gallusovih latinskih motetov in madrigalov, pa tudi s črnskimi duhovnimi pesmimi.

Pevski zbor Vinko Vodopivec je iz leta v leto rasel in napredoval, sledila so pomembna gostovanja v Italiji, Grčiji, na Poljskem, v Egiptu, Švici, ZDA in na Nizozemskem. Po Antonu Nanutu pa so se pri njem zvrstili še naslednji dirigenti: Marko Munih, Jože Hanc, Brane Demšar, Ciril Krpač, Marijan Gabrijelič, Mirko Šlosar, Nikolaj Zličar, Tone Cimperman, Tomaž Svete, Marko Mihevc, Borut Smrekar, Andraž Hauptman, Andrej Misson. Pri zboru so poleg uspehov seveda sledile tudi krize: najhujša je bila v akademskem letu 1966-67, ko je zbor skoraj prenehal z delovanjem, šele jeseni 1967 je s popolnoma novimi močmi, brez starih pevcev, obnovil svoje delo, in to brez prekinitev do danesnjega dne.

Kljub popolnoma drugačnim razmeram, ki se bistveno razlikujejo od tistih pred 45 leti, pa je zbor, ki se uradno imenuje Primorski akademski zbor Vinko Vodopivec, na slovenskem glasbenem polju živo prisoten tudi danes. Vodi ga profesorica glasbe Katja Kovač iz Velenja, ki se mora spopadati z običajnimi težavami študentskih sestavov, tj. s pogostimi menjavami pevcev, ki se s koncem študija seveda poslovijo, in z zahtevnim uvajanjem mladih fantov v skrivnosti pevske kulture. Sedanji dirigenti kot popolnoma uspeva, saj je iz teh študentov večinoma Primorcev, pa tudi iz drugih slovenskih pokrajin, uspela ustvariti pevsko telo, ki se odlikuje po svežem, fantovsko obarvanem zvoku, zanesljivih intonacijah in prepričljivih interpretacijah stilno in oblikovno raznolikih skladb.

Vse te značilnosti so prišle do izraza tudi na jubilejnim koncertu zbora v petek, 22. maja letos, v Kulturnem domu v Novi Gorici. Številni poslušalci, med katerimi so bili tudi mnogi bivši "vodopivci", kakor se imenujejo nekdanji člani zbora, so povsem napolnili dvorano. Priča smo bili kvalitetnemu koncertu, ki se je v skladu s tradicijo zbora pričel z renesančnimi skladbami, slišali pa smo tudi pesmi v romantičnem in sodobnejšem slogu, prav tako tudi umetniške obdelave slovenskih ljudskih pesmi. Mladi pevci so na koncu koncerta skupaj z bivšimi člani zapeli nepogrešljive Vodopivčeve "Zabe", kar je pri zborovih jubilejnih koncertih že tradicija. Naj še omenimo, da je zbor Vinko Vodopivec ob letošnjem jubileju izdal tudi svojo prvo zgoščenko.

MV

POD CERKVENIM OBOKOM

Kot smo že bežno poročali v prejšnji številki, je bil v cerkvi sv. Ivana v Gorici koncert mešanega zbora Lojze Bratuž. Poleg zbora samega so nastopile še tri vokalne solistke z orglami. Vsi so izvajali dela slovenskih, v glavnem primorskih oz. goriških skladateljev. Na sporedu zbora in solistk so bili na programu skladatelji Jacobus Gallus, Pavle Merkù (s priredbami ljudskih pesmi iz Benečije in Režije), Matija Tomc, Mirko Filej, Stanko Premrl, pa še Franjo Gerbič, Peter Jereb, Emil Hochreiter, Martin Železnik in Avgust Armin Leban. V glavnem gre za nabožne skladbe, za mešani zbor in glas, nato za solistične skladbe z orglami. Zadnji skladatelj, A.A. Leban, pa je avtor latinske maše *Pobožni vzdih*, ki jo je zbor izvedel ob spremljavi orgel.

Dirigent je bil Stojan Kuret, pri orglah je bila Mirjam Furlan. Vokalne solistke pa so bile Julija Kramar (sopran), Alessandra Schettino (sopran) in Kristina Macarol (alt). Vse tri so iz šole prof. Franke Žgavec.

Prvi del koncerta je imel mešani zbor. Najprej je izvedel dve Gallusovi skladbi (*Si prolix facit in Vos, qui nulla datis*). Sledilo je pet Merkùjevih

priredb ljudskih pesmi nabožne vsebine z božično, velikonočno, postno in drugo tematiko. Gotovo je skok od renesanse do našega časa velik, vendar se je zbor smotrno zvil v oblikovanje skladb tako različne narave.

Zbor je nato skupno s solističnimi vložki izvedel dela Jereba in Hochreiterja, dveh pomembnih skladateljev cerkvene glasbe polpretekle dobe, ki se danes ne pogosto izvajajo. Nato je zadonela zelo lepa in znana majska Železnikova pesem *Komu cvete v maju cvetje* za mešani oz. ženski zbor, ki jo je goriški zbor zelo občuteno odpel. Največje zanimanje pa je vsekakor vladalo za zborovsko izvedbo Lebanove maše. Ta je prav gotovo vsaj v novjšem času doživela na tem koncertu svojo prvo izvedbo. Skladatelj Avgust Armin Leban (1847-1879) je bil doma iz Kanala ob Soči in v njegovi družini je bila glasba gotovo doma (glasbenik je bil tudi njegov brat Janjo). Po poklicu in izobrazbi je bil učitelj, pisal pa je tudi razne spise pedagoške in splošno kulturne narave. Njegov glasbeni opus obsega vrsto svetnih in cerkvenih skladb za mešane in zlasti moške zборе. Priredil je tudi vrsto vipavskih ljudskih pesmi. V Gorici je med drugim sodeloval pri znanem zboru Slavec, ki ga je vodil A. Hribar.

Maša *Pobožni vzdih* je izšla leta 1885 (že po njegovi smrti). Celotna Lebanova skladba se kaže kot klasicistično navdahnjeno delo, ki pa prijetno učinkuje na poslušalca. Pri vsem tem je v tovrstni glasbeni literaturi na Slovenskem v 19. stoletju ta sicer preprosta, a dognano izdelana zborovska maša z orglami. Goriški zbor jo je izvedel pod preciznim dirigentovim vodstvom in ob diskretni pa tudi lepo zaokroženi orgelski spremljavi in s primerno zvočnostjo. Prav bi bilo, da bi jo zbor še kje zapel.

Goriški mešani zbor je v svoji novi sestavi dokazal resen študijski pristop in smisel za smiselno oblikovanje predstavljenih skladb, kar je zasluga dirigenta S. Kureta. S tem se tudi uvršča med boljše zborovske ansamble na Primorskem, kar je seveda res razveseljivo.

Tri mlade vokalne solistke pa so nastopile s prijetnimi religioznimi deli naših novjših skladateljev. Tako je Julija Kramar (sopran) predstavila Tomčevo pesem *Marija je po polju šla*. Alessandra Schettino je zapela Filejevo skladbo *V tabernakelj*. Kristina Macarol pa je izvedla Premrlovo pesem *Lepa si, lepa si, roža Marija*. Ob koncu solističnega dela sta Kramar in Schettino zapeli kot duo Gerbičeve *Ave Marijo*. Vse nastopajoče pevke so podale te skladbe z resno pripravljenostjo in domiselno interpretacijo.

"Glasba je svet zase." Tako je zapisal sodobni angleški skladatelj Benjamin Britten in še pripomnil, da na poslušanje glasbe vplivajo zlasti očarljivosti harmonij, ljubezen do melodije in vloge ritma. Vse to daje človeku veliko notranjo srečo. Te misli lahko veljajo tudi za poslušalce goriškega koncerta, ki nam je zapustil prav gotovo globok umetniški užitek in duhovno zadovoljstvo.

AB

VERZI O BOŽJI BLIŽINI

JURIJ PALJK

Tržaški pesnik Ivan Tavčar, po rodu Slovenec, ki je nedavno pri tržaški založbi Mladika izdal svojo prvo zbirko slovenskih pesmi, je doslej izdal že tri zbirke pesmi v italijanskem jeziku. Pred časom pa je pri florentinski založbi L'Autore Libri Firenze izšla njegova četrta pesniška zbirka v italijanskem jeziku, ki nosi naslov Le albe di madreperla, kar bi dobesedno lahko prevedli kot Biserovinasti sviti ali pa kot Zore biserovine.

Lepo oblikovana knjižica, v kateri je zanimivi tržaški pesnik zbral nekaj nad petdeset pesmi, je izšla v zbirki *Biblioteca '80 - Poeti* in ima na prvi strani izsek iz značilne Turnerjeve slike. Za kroniko povejmo še to, da na zadnji platnici sicer res piše, da je Ivan Tavčar doslej izdal tri pesniške zbirke (*Lo spessore del tempo, Qualcuno verrà* in slovensko *Ta mala zemlja večnost*), a vemo tudi, da obstaja še četrta, ki jo je pesnik izdal za svoje najbližje prijatelje in ljubitelje poezije in je zato tudi nikdar ni bilo v prodaji.

Ivan Tavčar, ki sicer dela kot špediter pri nekem tržaškem izvozno-uvoznem podjetju, se tudi tokrat ne izneveri sam sebi, saj ostaja zvest izrazito miselni, premišljeni in razmišljujoči poeziji. Seveda pri take vrste odločitvi ostaja odprto vprašanje, za kakšno razmišljanja se bo pesnik odločil, in Ivan Tavčar se zavestno odloča za pesmi, ki govorijo o človeku, njegovem odnosu do bližnjega in narave in o njegovih pogovorih s svojo notranjostjo in šele nato z Bogom.

Čeprav govorimo o italijanskih pesmih, ki jih je napisal Slovenec, lahko rečemo, da gre pri Ivanu Tavčarju za vernika, ki skozi poezijo govori o Božjem stvarstvu in o svojem odnosu do Boga.

V pesmi *Le voci del mondo - Glasovi sveta* pesnik zelo lepo pove na koncu pesmi, ki je, kot vse ostale, napisana v prostem verzu:

*Najlepši glas
in najbolj pristen
še vedno ostaja tišina,
kajti ona je pot,
ki neposredno vodi
v bližino
Boga.*

Ta verz sem si upal prevesti, mu morda s tem storil krivico, predvsem zato, da bi morebitni bralec Tavčarje poezije lažje razumel, da je Ivanu Tavčarju Bog osrednja točka življenja, okrog katerega se vse vrti, pa čeprav bo bralec v knjigi našel tudi veliko pesmi, ki so samo drobci pesnikovega doživljanja življenja, njegovega doemanja sveta in Tišine v njem.

Pesnik Ivan Tavčar se v svojih verzih zaveda svoje majhnosti in nepomembnosti, saj sam sebe vidi le kot delček Božjega stvarstva in morda iz vse pesniške zbirke še najbolj vejeta trdna vera v Boga in umirjena, gotova milost vere.

O pesniških zbirkah je zelo težko napisati kaj pametnega, ker pesniki bolje in zgovorneje sami govorijo o svojem svetu in o svetu drugih skozi svoje pesmi. Tudi pri pesmih Ivana Tavčarja je tako, saj so nekatere prav lirsko kratke in kot prebliski stopajo pred pozornega bralca, zopet druge pa so daljše in nekako bolj "pripovedne", a svojega čara zaradi tega ne izgubijo.

Tudi za pesmi Ivana Tavčarja drži zlato pravilo, ki od vedno velja za vse pesnike, namreč to, da je potrebno njihove pesniške zbirke jemati v roke v tišini in takrat, ko je življenjskega hrupa dovolj, ko se človek posveti samemu sebi in tišini.

Osebnost sem prepričan, da se velikih pesnikov, in manjših tudi, preprosto ne da brati na glas, pesmi najlepše dosežejo vsakega posameznika v tišini in samoti, morda tudi zato, ker so lirčne pesmi na tak način tudi nastale.

Lepo bi bilo, če bi Ivanu Tavčarju pri nas tudi v prihodnje natisnili še kako pesniško zbirko z njegovimi slovenskimi pesmimi, ki meni osebno zvenijo dosti bolj pristno, najbrž zato, ker pesnika osebno poznam, se z njim pogovarjam in dopisujem v slovenskem jeziku, ki je obema tudi materin jezik.

Mihevc - ...Hej, kralj zaspanec, pokaži svoj meč, prišel sem ga iz nožnic vleč.

"Na steno pogledj!"

In vzame ga, z levico krepko objame ga, z desnico ga prime za ročaj.

Že sinil je, glej, ostrine sijaj...

Čuj, prhanje konj, čuj orožja žvenket.

Med trumami gre pridružen šepet.

Glej ostrine pol, kak narašča hrup.

Matjažu v očeh vzplamteva up.

Že šum je in hrup med trumami vstal, kdo zrl je vihar že z gorskih skal.

Vse v stremenih stoji, vse v sedlu sedi, a junak se prestraši in zbeži.

Mrmraje razhajajo čete vse...

Jakec - Čo, ma kaj si malo čefnjen, kaj te nosi luna?

Mihevc - Ma ne, si dajem korajžo, kaj ne zastopeš, da je važno v teh cajtih, ko nam spodleti izvolitev svojega človeka v deželni svet, da ne postanemo malodušni in da imamo trdno vero, da bo nekega dne kralj Matjaž vstal s svojo vojsko in naredil red med nami, da se bo torej začela neka zlata doba za slovenski narod.

Jakec - Sej pravem, da si čefnjen. Ma ti živiš u pravcah.

Ma kaj si predstavljaš Jevnikarja ku kralja Matjaža? Jest ne, ma tudi Budina ne, in tudi Spetičeva se mi ne zdi, da bi lahko predstavljala Alenčico?

Mihevc - Pusti me pri miru in dovoli, da se tolažim, kot mi najbolj paša. Poslušaj, ti mogoče bolj paša Gregorčič?

Izgubljen človeku je zemeljski raj, Adamova deca v prognanstvu se joče in prosi, naj sreče zapravljen kraj odpre ji na novo dobrotljivi oče.

Nespametno ljudstvo, čemu li tvoj stok!

Na delo! Ne nosi mi križema rok!

Povrni se samo v prvotnost nazaraj, in našlo povsodi prvotni boš raj!

Jakec - Lahko rečem, da so mi taki programski verzi bolj pri srci ku pravce. Ma vse tu ne spremeni dejstva, da so se okrog teh volitev dogajale po Krasi čudne zadeve. Švoh smo, kaj češ. Ne znamo bet blizi ledjem, ne znamo jem razložen, za kaj gre. Kaj vem, kaj bi lahko nardili, morda eno fejšt šagro, na kateri bi naši kandidati točili pivo in vino in istočasno z jasno besedo obrazložili, da je važno jet na volišče in oddat glas in tud preferenco. Tisti pej, ki se morda niso strinjali s kandidaturom, naj bi se vprašali, ali niso s tem škodli tudi samim sebi. Pomisli, kaj bi rekel naš ranjki Vrabec, ob teh rezultatih?!

Mihevc - S pesnikom bi lahko rekli:

Moj narod je majhen,
moj narod je trd,
moj narod je vaje
hoditi na dnino,
moj narod je vaje
služiti,
služiti.

V tem je naše prekleto bogastvo.

Jakec - E ne, dragi muj. Vrabec bi rekel sakramensko drugače. Nmenj, k' bi rekel, bi zabil: prou jemejo tisti, ki n's zmerjajo s ščavi!

Mihevc - Veš kaj, jest pravem prej taku:

Točaj, le znova kupo mi napolni, hladila daj, zdravila duši bolni!

Jakec - Dobra ideja, bejžva kej popit!

O KRASU IN KRAŠEVCIH

RAFKO DOLHAR

olori

Obvestilo
za natečaj

Slovenski raziskovalni inštitut je ustanovil sklad za nagrajevanje diplomskih nalog iz družboslovja, gospodarskih, pravnih in prostorskih ved, geografije in urejanja prostora, ki posredno ali neposredno zadevajo prisotnost Slovencev v Italiji.

Prednost bodo imeli kandidati pravnih in zgodovinskih ved, ki namenjajo osvetliti zapletene pravne vidike vaških srenj oziroma vaše skupne lastnine ter njihov nastanek in razvoj do današnjih dni. Prednostno bodo obravnavane tudi diplomske naloge, ki bodo imele za predmet gospodarske razvojne možnosti obmejnega prostora v luči vključevanja Slovenije in še preostalega zaledja v Evropsko unijo.

Višina nagrad je od 1.000.000 do največ 2.000.000 Lit.

Razpisna določila so na voljo na sedežu Slo-rija v Gorici, ul. Croce 3 (tel. 0481/81827), in v Trstu, ul. Carducci 8 (tel. 040/636663). Rok za predložitev prošnje bo potekel 15. julija 1998.

Pred nedavnim sem dobil v roke šestindvajseto številko revije *Kras* z datumom april 98. Mojo pozornost je pritegnila prikupna platnica s fotografijo črede ovac na Vremščici. Slika na platnici spada k obsežnemu članku, ki ga je Tone Vidrih posvetil problematiki nenadzorovane paše na Vremščici. V reviji, ki obsega 50 strani formata A4 na patiniranem papirju pa je še mnogo zanimivih člankov, ki obravnavajo problematiko Krasa, Kraševcev in ljudi raznih zanimanj, ki se ali so se v preteklosti ukvarjali s Krasom z veliko in malo začelnico.

Aktualno problematiko obravnavajo v tej številki še Dušan Rebolj, izdajatelj revije, ki govori o problematiki razvoja turizma na Krasu in v Brkinih. Savin Jogan piše o osnutku zakona o varstvu kulturne dediščine, ki naj bi ga v kratkem obravnaval slovenski parlament in ki seveda še kako zadeva Kras, ki ga neprimerni arhitektonski in zazidalni posegi vsak dan ogrožajo. Jožko Žiberna v članku z ostrim pozivom: *Roke proč od matičnega Krasa!* svari pred nameravano gradnjo avtomobilskega dirkališča na kraški planoti pri Povirju.

Agencija Kras, ki je izdajatelj revije, razlaga možnosti za ekološko in okolju prijazno ogrevanje kraških domačij.

Urednica revije Ida Vodopivec-Rebolj se pogovarja z arheologinjo dr. Ljudmilo Gec-

Plesničar, v Ljubljano presajeno Kraševko, ki je sicer prva povojna leta obiskovala osnovno šolo in skoraj vso višjo gimnazijo v Trstu. Iz preteklosti najdemo tudi zapis o tem, kako so Valvazor, Hacquet in Trstenjak gledali na Kras in Kraševce.

Daljši zapis o Tigru v Tomaju je prispevala dr. Mira Cenčič, ki je tigrovskemu gibanju predvsem na Vipavskem in na Krasu posvetila obsežno knjigo. Tu di zgodba bivšega sanatorija v Štanjelu, danes doma za ostarele, utegne marsikoga zanimati. Spoznavanju Krasa je posvečen še članek o Vremški dolini in članek o kraški jami Labodnici ter sodelovanju jamarjev z obeh strani meje.

V rubriki *Literatura* obravnava sežanska publicistka Jolka Milič knjigo goriškega rojaka Al-
da Rupla: *Zaznave in odtenki*.

Skratka, dobil sem v roke revijo, ki nudi mnogo zanimivega branja vsakemu, ki se za naš Kras zanima. Pri nas je revija skoraj nepoznana, pa bi bila gotovo vredna večje pozornosti. Mislim, da bi jo lahko s pridom uporabili tudi naši šolniki pri poučevanju krajevnega kraje-
pisa. Drugače je čisto brezpredmetno govorjenje o neopazni meji, ki ločuje Kras, in o enotnem slovenskem kulturnem prostoru, o katerem tako radi filozofiramo.

Mojo pozornost je zato vzbudil zapis Bojana Pavletiča o reviji v *Primorskem dnevniku*. Najvsekakor izrecno opozorim, da je revija na policah Tržaške

knjigarne. Uredništvo revije *Kras* ima sicer komenski poštni predal, izdajatelj revije pa je v Ljubljani.

Na kraško telefonsko številko se uredništvo oglašja samo ob vikendih. Tako mi je bilo kmalu marsikaj jasno. Zato sem izkoristil nedeljsko popoldne za obisk pri prijaznem uredniškem paru, gospe Ildi in gospodu Dušanu Rebolju na lepo zastavirani kraški domačiji na komenskem Krasu. Takoj sem ugotovil, da spadata gostitelja in urednika revije med tisto kolonijo slovenskih intelektualcev, ki so se zaljubili v Kras in ga zato cenijo bolj od samih Kraševcev, in trud z revijo *Kras* je za to dober dokaz.

Pri ritualnem kozarcu kraškega terana je pogovor hitro stekel in takoj je bilo na mizi poleg pršuta mnogo točk skupnega zanimanja.

Najprej sem zvedel, da revija izhaja že peto leto, in sicer

nekako v dvomesečnih presledkih. Za popotnico sem tako dobil zadnjih pet števil te zanimive revije.

Že pri bežnem prelistavanju bogato ilustriranih zvezkov sem lahko ugotovil, da predstavlja revija pravo enciklopedijo s kraško tematiko, ki gotovo daleč presega pomen periodike same. Kajti ob aktualnih temah obravnava revija mnogo zgodovinskih, arheoloških, etnografskih in narodopisnih tematik. Gotovo pa je bila za širjenje znanja o Krasu in njegovo promocijo pomembna lanska majska dvojezična slovensko-angleška številka revije.

Čeprav je snov iz razumljivih razlogov nesistematično obravnavana, mislim, da predstavljajo letniki revije *Kras* bogato gradivo za obsežen tečaj in študijo o Krasu in Kraševcih. Vsaj ena pripomba velja reviji že po površnem pregledu starih števil. Ker je *Kras* enotno področje tako krajinsko kot v precejšnji meri tudi zgodovinsko, pa seveda skoraj v celoti s Slovenci poseljeno ozemlje, bi bilo razveseljivo, če bi ga obravnavali ne glede na državno mejo, ki ga sicer šele petdeset let razdvaja, in upamo, da ga kmalu ne bo več. Prijazna urednika sta za to zelo občutljiva in bi bila gotovo hvaležna za sestavke, ki bi osrednji slovenski prostor, kjer je revija dobro razširjena, opozorili na problematiko tudi nam bližjega konca Krasa.

Morda bo tudi ta opozorilni zapis lahko prispevek k poenotenju, če še ne celotnega slovenskega prostora, pa vsaj k poenotenju kraškega kulturnega prostora.

ŽE DUCAT
LITERARNIH
SREČANJ
NA PREM

Na gradu Prem bo v nedeljo potekalo že 12. srečanje Združenja književnikov Primorske. Osrednja tema bo tokrat posvečena literaturi slovenske Istre. Ines Cergol Bavčar bo spregovorila o Alojzu Kocjančiču, Mojca Butinar pa o Vladimirju Memonu. Združenje bo imelo ob 10. uri dopoldne svoj občni zbor, ob 15. uri pa bo Zora Tavčar predstavila dve novi knjižni izdaji - svojo knjigo o Sloven-
cih, ki živijo v tujini, in zadnji roman Franeta Tomšiča *Posvečena zemlja*. Ob 18.30 bodo obiskovalci že tradicionalnega Premskega srečanja lahko prisluhnili še literarnemu večeru, posvečenemu besedi, petju in plesu. Nastopili bodo Bistriške škuorke, žejanska folklorna skupina, člani literarnega društva Ilirska Bistrica, Barbara Smajila, Andraž Gombač in Tamara Valenčič Laris. (KK)

POLETI SE
DAN ZVEČER
ZACNE...

Konec junija se bo v Ljubljani začel že 46. mednarodni poletni festival, ki zadnja leta privablja vedno več gostujočih in obiskovalcev. Meseci, v katerih večina ljudi preživlja svoje dneve neke ob morju, v hribih ali na potepanjih, običajno nimajo velike kulturne ponudbe. Takšno stanje pa se izboljšuje, saj Ljubljana počasi postaja prava prestolnica in privablja številne tuje turiste in tudi domače goste.

Ljubljanski festival, ki domuje v Plečnikovih križankah in ga vodi Darko Brlek, je tudi v letošnji sezoni pripravil bogat program skupno več kot sedemdesetih prireditev, ki naj bi obiskovalcem ob večerih ponudile še nekaj razvedrila, vse pa so strnjene v povabilu *Poleti se dan zvečer začne*.

Dobra dva meseca in pol si bo tako v Ljubljani, Postojni in na Bledu mogoče ogledati kulturne prireditve ustvarjalcev iz več kot dvajsetih držav, slavnostni otvoritveni koncert pa bo 28. junija zvečer ponudil operne arije v izvedbi orkestra Slovenske filharmonije in sopranistke Lucie Alberti pod vodstvom dirigenta Loris Voltolinija. Kot novost se letos uvajata mednarodna likovna kolonija in glasbena delavnica, že lani pa so bile izredno dobro sprejete tudi poulične prireditve, ki se v Ljubljani običajno odvijajo v sobotnih dopoldnevih na Prešernovem trgu pri Tromostovju.

Primorski najbližje bodo seveda prireditve v Postojni oz. v Predjamskem gradu. Že 2. julija (ob 20.30) se bo tako predstavil Praški kvartet kitar s sporedom klasičnih avtorjev Haendla, Griega, Faureja, Gershwi-
na, 3. avgusta pa skupina The classic Buskers, ki izvajajo "klasično glasbo brez dolgočasnih delov".

Vstopnice za prireditve je mogoče kupiti na blagajni Festivala Ljubljana, preko telefonskega naročila ali po internetu (<http://www.festival-lj.si/>). Do 26. junija veljajo nižje cene. Prireditelji poletnega festivala so pripravili tudi žrebanje med obiskovalci, ki bodo z nekoliko sreče lahko prejeli vstopnice za posamezne prireditve, zgoščenko ali pa majico festivala.

- KLARA KRAPEŽ

GORIŠKA MOHORJEVA DRUŽBA

od 1. do 30. junija
izredna ponudbaPRIMORSKI
SLOVENSKI
BIOGRAFSKI
LEKSIKON

je v prodaji s 50% popustom

Neprecenljivo enciklopedično regionalno delo, ki je izhajalo 20 let, na svojih 2.811 straneh zaobsega življenjsko oznako 4.429 primorskih kulturnih delavcev.

Na vseh ostalih knjigah Goriške Mohorjeve družbe dobite 30% popust.

Knjige Goriške Mohorjeve družbe dobite v slovenskih knjigarnah v Gorici in Trstu ali na sedežu Goriške Mohorjeve družbe v Gorici, Placuta št. 18 - tel. 0481-533177.

ČUDOVITA
GALERIJA
NARAVE!

V Sloveniji, predvsem pa v Postojni, potekajo prireditve ob 180. obletnici odkritja najlepših delov Postojnske jame, čudeža narave. Odkril jih je domačin Luka Čeč najbrž 14. aprila 1818, bolj verjetno pa že kak dan prej, med pripravami za obisk avstrijskega cesarja Franca I. in soproge Karle Avguste. V Postojno sta prispela 16. aprila in tam tudi prenočila. Ko so delavci nameščali transparente in luči, je domačin Luka Čeč splezal na visoko skalo nad podzemeljsko Pivko in vsem izginil izpred oči. Čez dobre pol ure se je spet pojavil vrh skale in navdušeno zaklical: "Tu je nov svet, tu je paradiž!" Naslednje leto, 17. avgusta, je v novem delu jame že stopal kot prvi obiskovalec avstrijski prestolonaslednik Ferdinand.

Postojnska jama je znana že dolga stoletja; v jami najdemo podpise popotnikov že iz 13. stoletja, najstarejši je iz leta 1213. Postojnsko jamo je v zadnjih 179 letih obiskalo skoraj 27 milijonov 500 tisoč turistov z vsega sveta.

Letos so ob 180-letnici odkritja novih, najlepših delov Postojnske jame o njej razpravljali strokovnjaki z najrazličnejših področij. Obisk je po upadu ob razpadu Jugoslavije začel spet naraščati. Postojnsko jamo si je lani ogledalo okrog 400 tisoč obiskovalcev; med tujimi obiskovalci, ki so prišli kar iz 114 držav, so bili na prvem mestu italijanski državljani.

OB 10-LETNICI
SPACALOVE
GALERIJE

Jutri, v petek, 19. junija, bo ob 20. uri na Grajskem dvorišču v Štanjelu slovesnost ob 10-letnici ustanovitve tamkajšnje Spacalove galerije. O umetniku bodo govorili Jože Adamič, župan Občine Komen, Drago Mirošič, slovenski veleposlanik v BiH, ter akademik Ciril Zlobec. V priložnostnem kulturnem programu bodo sodelovali oddelek Glasbene šole iz Komna, mešani pevski zbor Jacobus Gallus iz Trsta in gledališki igralci Bogdana Bratuž, Minu Kjuder in Anton Petje.

GORIČAN PALLI
V PILONOV
GALERIJI

Prav tako v petek, 19. junija, ob 20. uri bo likovni kritik Aleksander Bassin odprl razstavo slik in del na papirju slikarja in grafika Maria Pallija, ki živi in dela v Gradišču pri Gorici. Razstava bo na ogled do 10. julija.

SLOVENSKA
UMETNOST
V BENETKAH

Slovenska galerija v Benetkah A+A bo po dveh mesecih ponudila svojim obiskovalcem novo razstavo. V petek, 19. junija, bo namreč otvoritev pregledne razstave letošnjega Jakopičevega nagajenja (najvišje slovensko likovno priznanje) Živka Ire Marušiča. Na ogled bo 35 del, ki so nastajala v letih 1995-1998.

Slovenska galerija A+A se je v beneškem likovnem prostoru in med ljubitelji tovrstne umetnosti očitno že uveljavila, saj jo je od odprtja 17. aprila letos obiskalo že več kot dva tisoč petsto ljudi. (KK)

V DVORANI ZADRUŽNE KRAŠKE BANKE

NAGRADE UDELEŽENCEM TEKMOVANJA ZA CANKARJEVO PRIZNANJE

V četrtek, 11. t.m., so v dvorani Zadruga kraške banke na Opčinah podelili nagrade udeležencem letošnjega tekmovanja za Cankarjevo priznanje. Letos se ga je udeležilo 58 dijakov šol iz Trsta in Gorice, kar predstavlja doslej rekordno število udeležencev.

FOTO: KROMA

Prav vsi so si prislužili brnasto priznanje, kar pomeni, da je bila njihova priprava v znanju slovenskega jezika in kulture kakovostna. Kot je na četrtkovem nagrajevanju povedala predsednica Slavišičnega društva Trst-Gorica-Videm prof. Majda Kaučič-Baša, je ta uspeh praznik za celotno našo skupnost. Od nastopajočih dijakov jih je 39 šlo na zaključni del tekmovanja, kjer je bilo našim dijakom podeljenih sedem zlatih odličij (za le-ta je bilo potrebno zbrati najmanj 75 točk - dijakinja liceja Prešeren Tatjana Udovič pa je bila absolutna zmagovalka v svoji kategoriji) in 12 srebrnih odličij (za ta je bilo treba zbrati najmanj 65 točk). Sre-

brna odličja so podelili na četrtkovi slovesnosti, ki se je je udeležilo veliko število dijakov, njihovih staršev in sorodnikov ter profesorjev. Odličja so tako prejeli Ana Wehrenfenning, Jernej Ukmar, Verena Kariš, Metka Figelj, Eva Krmec, Ljuba Santic, Andrea Matjačič, Katja Ferletič, Martin Scarcia, Lucija Danielis, Tinkara Kovač in Alja Hrvatič. Nagradencem so podelili tudi knjižno darilo Goriške Mohorjeve družbe, založbe Mladika in Založništva tržaškega tiska.

Gost večera je bil tržaški pesnik in pisatelj Marij Čuk, ki je nagovoril prisotne, prebral štiri pesmi in odlomek iz romana *Pena majskega vala*.

UMRL JE MILAN BOLČIČ

V soboto, 13. t.m., je v 89. letu starosti umrl znani časnikar in obsojenec na drugem tržaškem procesu Milan Bolčič.

Milan Bolčič se je rodil 26. marca 1909 v Boljuncu v številni kmečki družini. Po tamkajšnji osnovni šoli je obiskoval meščansko in trgovsko šolo pri Sv. Jakobu, po opravljeni maturi leta 1940 na zavodu Leonardo da Vinci se je vpisal na ekonomsko fakulteto, ki pa je ni dokončal, saj se je zaposlil v pisarnah znanih tržaških slovenskih odvetnikov dr. Josipa Vilfana, dr. Furlana in dr. Franeta Tončiča. Deloval je tudi v slovenskih mladinskih društvih in ilegalnih kroških na Tržaškem (npr. pri t.i. Štampiljarjih) in pisal v razne liste (Edinost, Danico, Novice idr.).

Leta 1940 je bil aretiran in na drugem tržaškem procesu obsojen na 15 let ječe. Izpustili so ga leta 1944, po prihodu v Trst pa se je vključil v

Osvobodilno fronto. Po osvoboditvi maja 1945 je nastopil službo pri Primorskem dnevniku in tam ostal do upokojitve leta 1971 (delal je v uredništvu za zunanjo politiko). Ob tem je bil tudi urednik revij Jadro in Dan, zadolžitve pa je sprejel tudi v drugih pomembnejših ustanovah naše skupnosti: bil je tako tajnik Narodne in študijske knjižnice, član izvršnega odbora Slovensko-hrvaške prosvetne zveze, član komisije za kulturo in glavnega odbora pri SKGZ, član upravnega odbora Založništva tržaškega tiska idr. Uredil je tudi več brošur.

V bistvu ni minil dan, da nisi srečal Milana Bolčiča na ulici, v Tržaški knjigarni, v Gregorčičevi in Peterlinovi dvorani in na številnih srečanjih, predavanjih in prireditvah. Z njim odhaja pomemben pričevalac polpretekle zgodovine primorskih Slovencev. Prizadetim svojcem izreka iskreno sožalje tudi uredništvo Novega glasa.

VOLILI TUDI SLOVENSKI IN HRVAŠKI DRŽAVLJANI

ZAGONETKA OB DEŽELNIH VOLITVAH

Tudi na Tržaškem so volili za obnovo deželnega sveta Furlanije-Juljske krajine. O izidu in preferencah ne bomo pisali, saj je to že splošno znano in si o tem lahko preberete naš komentar na prvi strani časopisa.

Obravnavati pa mislimo dogodek, ki je povzročil že prvi polemični odziv na te volitve in na njihov izid. Slovensko-hrvaško-italijanski odbor za zgodovinsko resnico v tiskovnem sporočilu, ki ga je podpisal njegov koordinator Paolo G. Parovel, ugotavlja, da je na Tržaškem na teh volitvah volilo nad 750 slovenskih in hrvaških državljanov, v glavnem iz Istre, ki so pred časom prejeli italijansko državljanstvo. Na Tržaško naj bi se bili pripeljali s posebnimi avtobusnimi vožnjami na stroške italijanske vlade. Glasovali pa naj bi bili pretežno za Leve demokrate in za desnico. Vsekakor naj ne bi glasovali za slovenske kandidate v levičarskih in sre-

dinskih strankah. Po Parovelovem pisanju naj bi šlo za manever s ciljem, da bi okrepili italijanski nacionalizem tako na desnici kot na levi. Na to je v nočni volilni oddaji Radia Trst A opozoril tudi kandidat Slovenske skupnosti Ivo Jevnikar.

Število slovenskih in hrvaških volivcev s pridobljenim italijanskim državljanstvom, ki so vpisani v volilne sezname občine Trst, znaša 2.276, v občini Milje pa 213 oseb (ni jih v ostalih občinah). Vse te ljudi so masovno vpisali v sezname v letošnjem letu in v obeh občinah, Trstu in Miljah, je po Parovelovem pisanju dovolj nekaj sto glasov, da se spremeni politično ravnotežje oziroma izvolitev kandidatov.

Italija je v letih 1993-94 začela podeljevati italijansko državljanstvo slovenskim in hrvaškim državljanom, pretežno iz Istre, tudi če niso bili pripadniki tamkajšnje italijanske manjšine (o tem podeljevanju lahko veliko beremo v knjigi Milana Gregorčiča *Politični ciklon nad Istro*), tako podeljevanje pa poteka še danes. Ti novi italijanski državljani, piše Parovel, pa so postali novi volivci in jih italijanske stranke oz. italijanska vlada lahko usmerjajo.

Ne moremo reči, v kolikšni meri je okoli 750 volivcev iz Slovenije in Hrvaške vplivalo (če je sploh vplivalo) na končni volilni izid. Z Jevnikarjevimi izjavami in Parovelovim tiskovnim sporočilom pa se je porodil sum, da je prišlo do zaskrbljujočih političnih manevrov.

No, morda je to le nevihta v kozarcu vode. Morda pa tudi ne.

IŽ

KRIŽ IN PROSEK

KRIŽANI VZTRAJAJO Z ZAHTEVAMI SRENJE IN PROTI ODLAGALIŠČU AZBESTA, PROSEČANI PA Z Odstopom

ERIK DOLHAR

Na zahodnem Krasu so v teku vsaj tri vzporedne akcije za priznanje pravic avtohtonega prebivalstva.

Srenja Križ nam je 10. t.m. poslala sledeče tiskovno sporočilo v zvezi s svojo protestno akcijo proti nedovoljeni sečnji borovega gozdiča na Babci: "Ob zaključku prvega dela protestne manifestacije od 4. do 9. t.m. nadaljuje srenja Križ z začetno akcijo do srečanja z deželnim odbornikom za gozdarstvo dr. Matassijem in z direktorjem deželne gorske uprave dr. Bortolijem. Srenja Križ z velikim zadovoljstvom ugotavlja, da so te pobude vzbudile veliko pozornost in privabile ugledne goste iz Furlanije, Slovenije, Veneta, Trenta ter krajevnih organizacij, političnih predstavnikov in funkcionarja gozdne uprave. Ob tem ugotavlja popolno odsotnost Kraške gorske skupnosti, bodoče upraviteljice Kraškega parka. Obžaluje namreč, da srečanja nekateri niso znali izkoristiti, da bi predstavili in utemeljili svoja stališča do problematike. Zamujena je bila tako priložnost odprtega soočanja in dogovorov v korist širše skupnosti. Obžaluje, da te priložnosti niso znali izkoristiti odgovorni Kraške gorske skupnosti, ki so po znani aferi čiščenja gozda pri Briščih prijavi srenjo Križ sodišču. Ob vsem tem in ob znanem geslu *Pustimo Krasu odprta vrata* ter ob prvih korakih Kraškega parka nam znani pregovor, da jutro napoveduje, kakšen bo dan, grozi z dokaj žalostnim večerom. Menimo namreč, da so ta izhodišča neprimerna in žaljiva za prizadeto srenjo Križ, lastnike kraških površin in Kraševce nasploh."

Delegacija kriške vaške skupnosti, ki so jo sestavljali predstavniki ljudskega krožka Brin, odbora istrskega naselja in srenje, je medtem v četrtek, 11. t.m., izročila predsedniku tržaške pokrajine Codarinu ljudsko peticijo proti načrtovanemu odlagališču azbesta v bližini vasi. Kot znano, je ljudsko peticijo podpisalo približno tisoč Križank in Križanov. Pokrajinski odbornik Marini je s tehničnega zornega kota pojasnil postopek o odprtju deponije, ki sodi v pristojnost pokrajine. Dejal je, da načrt zagotavlja maksimalno varnost, v kriški kamnolom pa bodo odvažali le odpadke iz pokrajine, ne pa od zunaj. Codarin je k temu dodal, da bo uprava v kratkem še poglobila ta načrt in poverila strokovno raziskavo zunanjim strokovnjakom.

Tržaški občinski odbornik Umberto Fortuna Drossi pa je v ponedeljek, 15. t.m., na svojem odborništvu sprejel proseški jurski odbor, ki sta ga vodila predsednik Bruno Rupel (na sliki) in podpredsednik Bogdan Bogatec. Prosečani so namreč najavili svoj odstop, če ne bo prišlo do podrobnega razčiščenja odnosov med občino in jurskim odborom. Sestanka so se udeležili tudi občinski funkcionarji za šport, bilanco in nepremičnine. Proseškemu jurskemu odboru so zagotovili, da bodo skušali na vsak način izboljšati medsebojne odnose, ker sta bila njihovo obnašanje in spoštovanje skupaj podpisane konvencije zgledna. Občina je tudi priznala, da je do morebitnih po-

FOTO: KROMA

manjkljivosti prišlo zaradi notranjega prestrukturiranja občine. Prosečani so besede vzeli na znanje in predložili najbolj pereče probleme glede športnih objektov na *Rouini* in doma Ervatti. Še zlasti pri tem objektu bo treba pohite in začeti z deli pred začetkom poletnih počitnic, kajti konvencija z občino zapade konec leta. Glede finančnega stanja odbora je občina priznala, da je bila storjena napaka in da bo zato čimprej nakazan namenjeni denar.

Proseški jurski odbor se je sestal že naslednjega dne. Rupel in ostali so povedali, da so vzeli na znanje dobro voljo tržaške občine, kateri pa morajo sedaj slediti dejanja. Zato so Prosečani zaenkrat zamrzili svoj odstop, vsaj do prihodnjega tedna, ko naj bi se zopet sestali na županstvu.

ZADRUGA LA QUERCIA

NOVO VOZILO ZA INVALIDE IN PRIZADETE

Socialna zadruga La Quercia je v četrtek, 11. t.m. dopoldne, na Borznem trgu v Trstu pod dežjem prevzela novo posebno vozilo za prevoz invalidov in prizadetih oseb. Krajši slovesnosti, ki se je zaradi slabega vremena preselila v bližnjo galerijo Tergesteo, sta prisostvovala med drugimi občinski odbornik za socialne storitve Pecol Cominotto in predsednik občinskega sveta Rosato.

Predsednik zadruga la Quercia Dario Parisini je opisal cilje te socialne zadruge, ki deluje že deset let v korist prizadetih in njihovih družin v sodelovanju med zasebnim in javnim sektorjem. Z zadruge sodelujeta tudi dve tržaški Slovenki, Daniela Birsia in Valentina Fachin.

ED

PRAZNIK SV. IVANA

Župnijska skupnost pri Sv. Ivanu v Trstu bo tudi letos proslavila praznik farnega zavetnika, ki bo tokrat še posebej slovesen.

Slavje se bo pričelo v torek, 23. junija, ko se bodo verniki zbrali pri stari cerkvi: takoj po italijanski sv. maši bodo ob 19.45 odkrili spominsko tablo in prisluhnili zgodovinarju dr. Igorju Čoku, ki bo spregovoril o času nastanka stare cerkve in o njenem pomenu za tukajšnjo skupnost. Ob 20. uri bo slovesna maša, ki jo bo daroval g. Milan Nemas, takoj zatem pa bo Tržaški oktet imel koncert, še prej pa bo nastopil tudi otroški zbor Kresnice pod vodstvom s. Karmen Koren. Večer bomo sklenili na Stadionu 1. maj ob kresu in prijetni družbi.

V nedeljo, 28. junija, bo škof Evgen Ravignani vodil tradicionalno procesijo po ulicah Sv. Ivana: v procesiji, ki se bo pričela ob 9. uri v župnijski cerkvi, bodo sodelovali slovenski in italijanski pevci, verniki in narodne noše. Ob 10. uri pa bodo slovenski verniki slovesno sprejeli svojega škofa, ki bo prvič obiskal našo župnijo.

Obeta se lepo versko in kulturno doživeti, na katerega so vabljeni tudi slovenski verniki iz drugih župnij.

SLOVENSKA ŽUPNIJSKA SKUPNOST PRI SV. IVANU

prireja

SLOVESNO PRAZNOVANJE FARNEGA ZAVETNIKA

Torek, 23. junija: ob 19.45 odkritje spominske table ob stari cerkvi; ob 20. uri sv. maša v slovenščini; ob 20.30 koncert Tržaškega okteta (nastopil bo tudi OPZ Kresnice). Večer bomo sklenili na Stadionu 1. maj ob kresu in prijetni družbi. **Nedelja, 28. junija:** ob 9. uri procesija; ob 10. uri slovesna sv. maša v slovenščini.

PRISOTNI SLOVENSKI AVTORJI

TRG GUTENBERG SE JE KONČAL V ZNAMENJU SLOVENSKE KNJIŽEVNOSTI

V nedeljo, 14. t.m., se je na tržaškem Velikem trgu končala letošnja izdaja knjižnega sejma, poimenovanega *Od Gutenberg do laserja* ali, bolj na kratko, Trg Gutenberg.

Sejma, ki so ga priredili občinski svetniki za kulturo tržaške občine, mestna knjižnica, študijski center Alberti in družba Trieste Carta&Grafica, se je udeležilo šestnajst knjigarn, devet založniških hiš in ena knjigovoznica. Med knjigarnami je bila prisotna, kot smo že poročali v zadnji številki, tudi Tržaška knjigarna, ki je tako vidno predstavljala slovensko knjižno produkcijo. V soboto, 13. t.m., pa so prireditelji posvetili lep del spore-

da slovenski književnosti s predstavitev številnih slovenskih knjižnih del oz. njihovih prevodov. Ob tisti priložnosti so namreč predstavili mladinsko knjigo *Nori bik* Ivana Bizjaka, italijanska prevoda *Kraške simfonije* Rafka Dolharja in *Nekropole* Borisa Pahorja; na sporedu sta še bila srečanje z ilustratorko Jasno Merku in predstavitev režijanskega učbenika *Po nas*, ki ga je ona ilustrirala, na koncu pa je bila še okrogla miza o slovenski književnosti v Trstu, ki jo je vodil Miran Košuta in na kateri so sodelovali Sergej Verč, Miroslav Košuta in Dušan Jelinčič.

V MARIJINEM DOMU PRI SV. IVANU

ZAKLJUČNA PRIREDITEV ZAVODA ŽIGA ZOIS

Konec prejšnjega tedna se je končal pouk na naših šolah (za ocene se je izvedelo sredi tega tedna). Marsikje so ob tej priložnosti potekale zaključne prireditve. Tako je npr. Trgovski tehnični zavod Žiga Zois imel v soboto, 13. junija, zaključno prireditev v Marijinem domu pri Sv. Ivanu.

Dijaki so pripravili živahen in zanimiv spored, ki je obsegal recital Prešernovega *Krsta pri Savici*, nastop dekleškega zbora pod vodstvom Nataše Gregori, nastop udeležencev gledališkega tečaja, ki ga je vodil igralec Danijel Malalan (sicer sam bivši dijak zavoda Zois) in nagrajevanje najzslužnejših dijakov.

Seveda je treba omeniti, da je uvod v prireditev predstavljala priložnostni govor dijaka Igorja Rebule. Ta je podal razmišljanje o vlogi šole v naši skupnosti. Prva naloga šole, je dejal, je ta, da bi morala dijakom nuditi vzgojo oziroma zadostno strokovno, leposlovno, humanistično ter besedno kulturo, ki pripomore k zorenju in razvoju samostojne osebnosti. Pomembno je dijakom posredovati kulturno identiteto, ki krepi samozavest. Šola mora vzbujať veselje in zanimanje do vseh življenjskih pojavov in si

ne sme privoščiti pasivnega in odtujenega obnašanja. Človeku mora nuditi določeno kulturno podlago in poskrbeti za posodobitev in večjo izpopolnitev učnih načrtov, metod, pripomočkov in učbenikov.

Marsikaj se lahko naredi s skupnim prizadevanjem družin, šole in družbe. Novi občutki, ki jih doživljajo dijaki v svojih pubertetniških letih, pa jih ne smejo odvracati od pouka in učenja, saj se bodo le z njima razvili v zrele osebnosti. Dijak mora imeti pred sabo jasen cilj, za katerega je vredno živeti in se boriti. Šola, še posebno trgovski zavod, pa mora tudi navajati mlade rodove na nagle in spreminjajoče se razmere. In tu ne zadostuje samo dobra volja dijakov, ampak so potrebne predvsem sposobnost, strokovna pripravljenost ter pogumna nova generacija profesorjev.

V EVANGELIČANSKI CERKVI V TRSTU

ZAKLJUČNI KONCERT ZBORA JACOBUS GALLUS

V soboto, 13. t.m., je bil v luteransko-evangeliki cerkvi v Trstu koncert zbora Jacobus Gallus, ki deluje v okviru Glasbene matice.

Sobotni koncert je predstavljal zaključek sezone 1997/98 tega zbora, ki je bila, zlasti v prvem, jesenskem delu, precej naporna in je potekala v znamenju večje prenoje v članstvu. Vsekakor se je zbor Gallus za ta koncert skrbno pripravil; predstavil je bogat spored pesmi, ki jih je zbor naštel v tej sezoni, pa tudi nekaj drugih.

Prvi del sporeda je obsegal skladbe nabožne vsebine slovenskih in tujih avtorjev iz različnih obdobij: zbor je pod vodstvom Janka Bana zapel tri motete Jacobusa Gallusa (*Stetit Jesus in medio, Quasi cedrus in Exultate iusti in Domino*), Palestrinovo *Gaudet in coelis*, Monteverdijevo *Cantate Domino*, dve skladbi iz ruske pravoslavne zakladnice (*Hvalite Dmitrija Bortnjanskega in Bogorodice Djevo Sergeja Rahmaninova*), pa še Griegovo *Ave maris stella*, Čurlionisov *Sanctus* in Kogojev *Večerni zvon*.

V drugem delu smo prisluhnili umetniškim skladbam slovenskih tržaških avtorjev. Na sporedu so bile najprej tri skladbe Pavleta Merkuja (*Balada o narodu, Parče a mi Signor in Vse misli*), zatem Kogojeva *Zvečer*, Grbčevi *Pesem s Krasa in Pa da bi znal, Alegorija* Toma Hmeljaka, na koncu pa še *Veter in Kresno jutro* Ubalda Vrabca. Za dodatek je zbor zapel še ljudsko rezijansko v Merkujevi priredbi *Injen čeu a jti gna*.

Poslušalce je navdušil zlasti prvi del sporeda, ki je obsegal nabožne skladbe. Te je zbor tudi bolj izvajal na raznih tekmovanjih in revijah, ne nazadnje ravno na reviji deželnih zborov USCI, ki je bila 30. maja v Gorici. Če izvzamemo nekaj pomanjkljivosti v nekaterih Gallusovih skladbah, je poslušalce prevzela zlasti izvedba Rahmaninove *Bogorodice Djevo* (iz slovitih *Večernic*), pa tudi *Hvalite Dmitrija Bortnjanskega*, v drugem delu pa je že prišla na dan utrujenost pevcev (program je bil vse prej kot lahek), kljub temu pa je treba poudariti lepo izvedbo Merkujevih, Grbčevih in Vrabčevih skladb.

Zbor Jacobus Gallus je s tem koncertom tako v bistvu

zaključil sezono (čaka ga še nastop v Štanjelu v petek, 19. t.m.). Omeniti pa je treba, da je bil v torek, 16. t.m., vedno v luteransko-evangeliki cerkvi koncert Ženskega zbora Glasbene matice, ki ga vodi Tamara Stanese. O tem bomo poročali prihodnjič.

GODOVIŠKI PEVCI V TRSTU

Na dan svetega Antona Padovanskega so pri sedaj že kar tradicionalni slovenski maši v cerkvi Sv. Antona Novega v Trstu letos poleg tamkajšnjega pevskega zbora sodelovali tudi mladi pevci iz Godoviča, ki jih vodi Martina Pišlar.

Gostujoči moški zbor iz Godoviča, ki deluje šele nekaj pevske sezone in je na letošnji reviji Primorska poje nastopil v Marijinem domu v ulici Risorta, se je že lepo uveljavil, njegovo zares lepo petje pa smo lahko doživljali še posebej, ko so ti še mladi pevci med obhajilom podali nekaj izbranih nabožnih zborovskih del.

Nad vse prijetno bratsko in prijateljsko srečanje se je ob iz srca zapetih pesmih nadaljevalo še v kulturnem domu pri Sv. Jakobu, kamor sta jih povabila predsednik zbora Sv. Antona Novega Albert Štrajn in dirigent Edi Race, družbo pa so jim delali še nekateri drugi tržaški kulturni delavci.

OBVESTILA

ZVEZA CERKVENIH pevskega zbora vabi člane, da se udeležijo spominske svečanosti za žrtve v Rižarni, ki bo 21. t.m. ob 17. uri v Rižarni sami.

IŠČEM v najem stanovanje. Telefonirajte na upravo Novega glasa (Trst), ali v večernih urah na tel. št. 040-942808.

DAROVİ

ZA MARIJIN dom pri Sv. Ivanu: družina Marijan Bajc ob srebrni maši g. Milana Nemaca 100.000 lir.

10. OBLETNICA OTROŠKEGA ZBORA LADJICA

O LE NAPREJ, O LE NAPREJ...

Pod tem geslom so se v nedeljo, 14. t.m., zbrali ožji sorodniki in prijatelji zbora Ladjica, da bi proslavili desetletnico delovanja.

Zbor sta namreč pred desetimi leti ustanovili Mirjam Bratina Pahor in Olga Tavčar in tako zapolnili vrzel, ki je nastala v devinsko-nabrežinski občini po prekinitvi delovanja zbora Kraški slavček iz Nabrežine, ki je le za kratek čas preživel svojega pevovodjo Sergija Radoviča.

Zbor Ladjica sestavlja danes približno 20 otrok, ki prihajajo iz raznih okoliških vasi, podobno kot hodijo v Devin tudi v vrtec ali šolo. Nekateri pa prihajajo celo iz Nabrežine. V minulem desetletju so v kroniko delovanja

zabeležili kar 75 nastopov, kar je za tako otroško skupino, ki v zadnjih petih letih združuje predvsem malčke iz vrtca in prvih razredov osnovne šole, res veliko.

Nedeljski koncert, ki sta ga povezovali Sara Magliacane in Tanja Peric, je bil priložnost, da je zbor Ladjica pod vodstvom Olge Tavčar zapel bogat izbor ljudskih, a tudi pesmi sodobnih slovenskih skladateljev, med katerimi tudi zamejskih avtorjev. Nekateri pesmi so spremljali z raznimi Orffovimi instrumenti in s tem pokazali, kako

se srečujejo s temi prvinski glasbami in na igriv način pridobivajo prve izkušnje muziciranja. Druge pesmi je na klavir spremljala Barbara Corbatta, ki že več let sodeluje s tem otroškim zborom.

Zveza cerkvenih pevskega zbora, odrasla devinska zbor in več sorodnih otroških zborov so ob nedeljskem koncertu izrazili priznanje za opravljeno delo ter voščilo nadaljnjih uspehov. Jubilejni koncert je tako pokazal, da ljudje cenijo to delovanje, posredno pa je tudi potrdil, da je zbor Ladjica živ

in nepogrešljiv vzgojni dejavnik v prostoru, v katerem deluje. To potrjuje tudi dejstvo, da so številni pevci, ki so v minulem desetletju sodelovali pri tem zboru, danes aktivno vključeni v vrste Dekleškega zbora Devin in Fantov izpod Grmade, ki delujejo v istih prostorih in okoliščinah, ter tako pomagajo pri kulturnem in narodnostnem delu v devinsko-nabrežinski občini.

MF

SREBRNOMAŠNIKA MILANA NEMACA POČASTILI TUDI V PODLONJERJU

Kot smo poročali v prejšnji številki na verskih straneh, je bilo v nedeljo, 7. t.m., pri Sv. Ivanu slavlje ob srebrnomašniškem jubileju tamkajšnjega slovenskega kaplana Milana Nemaca. Istega dne so slavljenca počastili tudi slovenski verniki v Podlunjerju, saj g. Nemač mašuje tudi tam. Pozdravne besede mu je izrekel domači župnik, zapela mu je skupina Shalom, slavljenec je prejel tudi darilo.

Zaradi preobilice gradiva, ki ga nismo uspeli objaviti v prejšnji številki, so nekateri prispevki izostali oz. so pomanjkljivi. **Bralcem se opravičujemo.** /URED.

OBČINA GORICA VČERAJ IN DANES

Za nami so občinske volitve v Gorici, ki so zaenkrat sicer še pustile odprto vprašanje novega župana in tudi sestave občinskega sveta. Šele 28. junija bo balotaža med dosedanjim županom Valentijem in kandidatom Oljke Rupenijem. Potem bomo šele dokončno izvedeli za uradno sestavo novega občinskega sveta. Vsekakor kot Slovenci lahko že danes izražamo svoje zadovoljstvo nad izvolitvijo štirih slovenskih predstavnikov. To sta najprej oba predstavnika Slovenske skupnosti, nato kandidatinja Levih demokratov in še sen. Volčič.

Po prejšnjem volilnem zakonu je šlo drugače. Že takoj smo izvedeli za imena izvoljenih svetovalcev na posameznih listah, ki so pa šele kasneje izvolili župana na prvih sejah občinskega sveta. To seveda po dolgi in marsikdaj mučnih političnih pogajanjih med strankami, ki so tudi predlagale svoje predstavnike za občinski odbor. Težko je danes reči, ali je sedanji volilni zakon za občine in pokrajine boljši ali slabši, posebno za Slovence. Vse to bo šele pokazala bodočnost. Na vsak način pa je sedaj zelo razveseljujoče dejstvo, da sta prav kandidata SSK Erika Jazbar in Božo Tabaj v absolutnem smislu med prvimi izvoljenimi svetovalci v občinskem svetu. S tem bo tudi naša nova svetovalka predsedovala kot starejši svetovalec (*cosigliere anziano*) prvi seji nove mestne skupščine. To namreč pomeni, da je svetovalec z največjim številom preferenčnih glasov poklican za vodenje prve seje.

Iz prejšnjega občinskega sveta je izpadlo tudi nekaj znanih imen. To predvsem zato, ker nekateri vidni kandidati niso dosegli potrebnega števila glasov za izvolitev. Med te spadata zlasti dva. To sta inž. Sergio Fornasir, dolgoletni liberalni svetovalec (sedaj na listi Forza Italia), ter nekdanji svetovalec Zelenih Renato Fiorelli, ki je bil znan po svojih zelo polemičnih nastopih.

Klavrna pa je bila vloga, ki so jo odigrali nekateri slovenski kandidati na izrazito des-

ničarskih in nacionalistično obarvanih listah. Njihove pičle preference le kažejo na vlogo, ki jo imajo v svojih političnih skupinah. Jasno je, da podobne italijanske liste nimajo nikakega resnega namena zavzemati se za naše pravice. Zato: *Cui prodest?* (Komu to koristi?)

- NEKDANJI SLOVENSKI SVETOVALEC

ZAHVALA IN POZIV

VELIK USPEH SSK

Kandidata Slovenske skupnosti za goriški občinski svet na skupni listi Oljke Erika Jazbar in Božo Tabaj sta po objavi dokončnih izidov volilne preizkušnje poslala naslednjo izjavo za javnost:

"Res lepo se zahvaljujemo za preferenčne glasove, ki so jih goriški občani slovenske pa tudi italijanske narodnosti zaupali nama v prepričanju, da bova delovala v prid naši občini, ki ne obsega le mesta, temveč tudi okoliške vasi.

Z velikim zadoščenjem lahko tudi poudarimo, da sva bila izvoljena v občinski svet z največjim številom preferenčnih glasov med vsemi kandidati vseh list (Erika Jazbar 241, Božo Tabaj 222), kar pomeni, da sva lahko z rezultatom zelo zadovoljna. Čestitava seveda tudi drugima novima slovenskima svetovalcema, s katerima bo slovenska prisotnost v občinskem svetu dobro zastopana.

Ob koncu gre posebna zahvala vsem tistim, ki so omogočili najin rezultat, in sicer prijateljem in somišljenikom, ki so skrbeli za propagandni material, pisali komunikacije, prirejali volilna srečanja ipd.; teh ni malo in vsakemu gre iskrena zahvala.

Nazadnje morava še poudariti, da je volilna zmaga le polovična, saj čaka goriške občane v nedeljo, 28. junija, balotaža, na kateri se bosta srečala naš kandidat Ario Rupeni in dosedanj župan Gaetano Valenti. Slovenski volivci morajo množično na volišča in podpora naj gre Rupeniju, saj je najsprejemljivejši za kateregakoli Slovenca, pa tudi za tistega občana, ki mu je prihodnost naše občine pri srcu."

OB 20-LETNICI MALE MATURE NA ŠOLI IVAN TRINKO

SREČANJE MALIH MATURANTOV '78

Učenci, ki so leta 1978 opravili maturantski izpit na Srednji šoli Ivan Trinko v Gorici, so priredili v soboto, 13. junija, zelo prijetno in živahno srečanje. Z lepim, duhovitim in prikupnim pismom so povabili na srečanje tudi profesorje, ki so jih učili pred 20 leti, in neučno osebje. Vabilu so priložili skrbno pripravljen seznam vseh učencev štirih oddelkov s sliko, profesorjev in pomožnega osebja.

V večernih urah se je kljub muhastemu, deževnemu vremenu zbralo precejšnje število nekdanjih učencev in profesorjev v spodnji dvorani župnijskega doma Anton Gregorčič v Standrežu. Organizatorji, med katerimi so zlasti Katja Anton, Karlo Bolčina, Ivo Devetak, Robert Antoni, Nadja Cotič, Igor Gulin, Irena Ferlat, Elena Ziani, Patricija Cingherli, Marjan Cingherli in Andrej Fajt, so se želeli srečati s sošolci, z učnim in neučnim osebjem ter ob prijetnem razpoloženju obuditi spomine na v šoli preživeta leta. Uvo-

doma je prisotne pozdravil in nagovoril g. Karlo Bolčina, nato sta spregovorila Nadja Cotič in Robert Antoni. Na primeren način sta orisala obdobje od mature do danes, ko so nekdanji učenci postali že možje in žene, "na dobrem glasu" in uspešni pri opravljanju svojega poklica. Izrazila sta tudi zahvalo profesorjem za njihov trud in požrtvovalnost pri vzgajanju mladine. Spomnila sta se na sošolca Pavla Marcociga, ki je štiri leta po maturi podlegel v prometni nesreči. S hvaležnostjo sta se spomnila tudi na rajne profesorje, na Ksenijo Visintin Kocjančič, Ireno Bratina Bolčina, Dragotina Butkoviča, Stanka Premrla in Nado Hmeljak Rojec ter na pred nekaj meseci umrlega sluga Stanislava Brica.

Ob primerno obloženih dveh dolgih mizah in ob veselih melodijah ter zabavnih "višah" harmonikarja so se nekdanji učenci in njihovi predstojniki pogovarjali, prepoznavali drug drugega, klepetali

li in obujali spomine. Škoda, da se niso vsi povabljeni odzvali vabilu. Veselo razpoloženje se je stopnjevalo, posebno ko je komisija nekdanjih dijakov povabila profesorje in neučno osebje na preizkus znanja, seveda v zvezi z dogodki iz šolskih dni. Vsem "izprašanim" so podelili diplome. Družabni večer se je sproščeno nadaljeval s kramljanjem in tudi s plesom.

Domiselni organizatorji so srečanje res lepo izpeljali, hvalevredna je bila njihova zamisel, saj je bilo to pri nas prvo tovrstno srečanje in edinstven dogodek. Bivši podpravitelj se je v imenu kolegov prisrčno zahvalil dejavnim organizatorjem in jim zaželel, da bi še kdaj priredili kaj podobnega.

Vsi profesorji, ki so se srečanja udeležili, čutijo dolžnost, da se še enkrat prav lepo zahvalijo za "tisti nepozabni večer." V imenu vseh udeležencev pa gre zahvala župniku in društvu Standrež. EPD

NEOBIČAJNA ENODEJANKA NA PRAZNIKU ŠPARGLJEV

Tudi letos je konec maja poživil kar vroče večere pozne pomladi tradicionalni Praznik špargljev, ki ga že vrsto let prireja Prosvetno društvo Standrež. V prijetnem, prostornem župnijskem parku pod košatimi lipami so doneli zvoki narodno zabavnih ansamblov in vabili na plesišče številne obiskovalce. Poleg zabave, domačega prigrizka in rujne klopice so delavni člani društva poskrbeli tudi za pester kulturni program, v katerem niso pozabili vključiti zelo uspešnega štandreskega dramskega odseka. Tako smo v nedeljo, 7. junija, lahko spet iskreno zaploskali Božidarju Tabaju in Majdi Zavadlav. Pod "strogo" režijsko roko igralca PDG Nova Gorica Janeza Starine, ki tokrat ni dopuščal nikakršnih improvizacij

cij ob besedilu, sta izrisala enodejanko Roberta Andersona *Jaz sem Berto* iz zbirke kratkih iger *Veš, da te ne slišim, če teče voda*. Z dognano in učinkovito šminko maskerke Maure Delpin - gostje iz PDG - sta se preobrazila v izrazit, eleganten starejši zakonski par, ki ob kavici obuja spomine - če jima spomin sploh to dopušča - na bežne utrinke iz minulih srečnih dni. V njunem "čisto resnem" pogovoru o sladkosti, ki sta jih okusila v prejšnjih zakonskih zvezah, jima mešajo štrne imena bivših zakonskih družic oz. ljubimcev, tako da še sama ne vesta več, kdo pravzaprav sta, čeprav oba trdita nasprotno. Boža in Majdo prav dobro poznamo zaradi njunih izredno posrečenih večkrat zelo ostro komično

poudarjenih vlog. Tudi tokrat sta vestno prisluhnili režiserjevim željam in ustvarila sijajno, prefinjeno, za ljubiteljske odre res neobičajno komično igranje. V njej sta zabrisala vse svoje že znane igralske poteze in zarisala nove odtenke le-teh. Bila sta pozorna na vsak najmanjši obrazni gib, vsako nianso glasu in pazila sta na podrobnosti v kretnjah. Imeniten je bil njun zgovorni molk. Z vsemi temi izraznimi detajli sta svoj nastop izbrusila v pravi odrski biserček, ki ga morda vsi gledalci na vaškem prazniku niso prav razumeli in dovolj cenili. Zato bi bilo prav, da bi igranje čimprej videli v primerni dvorani ob pozorni, dovezni publik. Oba amaterska igralca sta s to stvaritvijo dokazala, da se lahko lotita tudi takih besedil, ki jima odpirajo nova igralska obzorja.

IK

TILULELA, PODVIG SKUPINE 'ZUF DE ŽUR

Priljubljena goriška glasbeno skupina 'Zuf de Žur bo v petek, 19. t.m., zaigrala in zapela svoje značilne "obmejne napeve" - med katerimi sta dva tudi v slovensčini - v dvorani goriškega avditorija z začetkom ob 21. uri. Priložnost je predstavitev pričakovane zgoščenke z naslovom *Tilulela*, obetavnega prvenca.

V DOBERDOBU PRED 240 LETI

DARIO BERTINAZZI

8. maja je poteklo 240 let, odkar je tedanji goriški nadškof Karel Mihael grof Attems posvetil staro doberdobsko cerkev; ta je bila porušena v prvi svetovni vojni. Naša župnija se je te obletnice spomnila s kratko, pa zato toliko bolj prirčno slovesnostjo. Po molitveni uri pred Najsvetejšim je bila maša v zahvalo in priprošnjo za vse, ki so med nami živeli, kot tudi za potrebe vseh, ki smo danes tu.

Zapis o škofovi vizitaciji pred 240 leti pravi: "Dne 7. maja 1758 sem imel jaz goriški nadškof, pastir tega ljudstva, po božji volji in po volji cerkvene in svete oblasti služabnik božji Karel Mihael grof Attems ob 4. uri popoldan na Proseku najprej govor za ljudstvo v slovenskem jeziku, dal blagoslov z najsvetejšim in podelil zakrament svete birme. Nato sem odpotoval s Proseka.

Ob 6. uri sem dospel v Sesljan k Prosvetnemu gospodu Jožefu grofu Thurnu, da bi pri njem prenočil. Tu sem si ogledal glavno kapelo, ki je last omenjenega presvetlega gospoda in je posvečena svetemu Jožefu. Našel sem vse v redu z lepimi paramenti - mašnimi plašči.

Dne 8. maja sem ob 7. uri zjutraj odpotoval iz Sesljana in ob 8. uri daroval mašo v župnijski cerkvi sv. Janeza v Devinu. Ob 10. uri sem s svojim služabnikom prispel do podružne cerkve sv. Martina v Doberdob (ad Bonam Quercum). Cerkev sem posvetil in vzdal v veliki oltar relikvije sv. Celestina in drugih mučencev. Cerkev ima dva oltarja. Veliki privilegirani oltar sv. Martina in stranski (na desni strani) sv. Urha, s privilegiranim oltarjem za vsak petek (na njem naj bi se darovala maša na petek). V malem zvoniku sta dva mala zvona. V zakristiji dva keliha, kupo enega od teh je treba pozlatiti. Spovednica je ena, brez seznama pridržanih grehov in svetih podob.

Ob 11. uri dopoldan je bilo kosilo na domu doberdobskega ključarja. Predstavil se mi je cerkveni ključar Anton Jarc. Ko je pozneje bil izprašan skupaj z gospodom Gregorjem Gergoletom, je potrdil, da so dohodki te cerkve, te skupnosti zadostni. Ob 4. popoldne sem jaz prečistil gospod odpotoval iz Doberdoba in ob pol šestih prispel do župnijske cerkve v Miren."

Iz zapisa razberemo, da je bila naša stara cerkev posvečena, medtem ko je sedanja

samo blagoslovljena. Zakaj ta razlika, ni znano. Od stare cerkve so nam ostali nekateri predmeti, ki so župnijska in vaška dragocenost: na glavnem oltarju sta dva kamnita angela; prav tako krasni oltar izredno lep in dragocen procesijski križ. Njegova posebnost je v tem, da so si ga za procesije v prejšnjem stoletju izposojali Stivanci. V zakristiji sta dve postaji križevega pota, slikani na platno (delo Clementeja del Nerija). Pod korom je kamnit kropilnik, verjetno delo domačega kamnoseka iz prejšnjega stoletja.

Župnijska slovesnost je imela svoj pomen. Kdor ne ceni preteklosti, ne zna ceniti niti sedanjosti. Kdor ne pozna domače zgodovine, je prikrajšan za svojo kulturo. Kultura ni samo to, kar se tako ali drugače "prodaja", pač pa je najprej v cennosti tega, kar je bilo. V spomin na našo 240-letnico je g. Ambrož Kodolja blagoslovil dva cerkvena predmeta: nov ciborij in zastavo, ki so jo priskrbele naše doberdobske žene. Posvečena je sveti Ani in svetogorski Mariji. Posebnost pa je v tem, da je pod sliko svetogorske Kraljice je narisana naš Doberdob. Na zastavi je še napis: "Kraljica svetogorska, prosi za nas."

ŠOLSKE PRIREDITVE SO POŽIVILE KONEC POUKA

ŽIVAHNO IN PRISRČNO SLOVO OD ŠOLSKIH KLOPI

IVA KORŠIČ

Večina šolarjev že uživa zaslužene počitnice, le učenci in dijaki zadnjih razredov se bodo morali zaradi matur še nekaj časa potiti ob knjigah.

Po ustaljeni navadi so se mali in veliki študentje poslovili od šolskih klopi z zaključno prireditvijo. Poblje smo si ogledali nekaj takih veselih slovesov.

OŠ PEVMA

Osnovnošolci iz Pevme so s pesmijo pozdravili Terezo Srebrnič, ki jim je v sliki in besedi razkrila svoje dveletno bivanje med črnimi brati v afriški državi Mali. Na zanimiv način so spoznali senčne in sončne strani tamkajšnjega življenja in prek ročnih del tudi ustvarjalne značilnosti te daljne dežele. Ob koncu pa je marljivim bralcem podelila bralne značke - usnjene kažistrani, ki sta jih izdelali za vse goriške učence spretni mamič Loredana Prinčič in Breda Bertalanč. Predstavnik Kmečke banke Zdravko Kuštrin pa je petošolcem izročil knjigo *Ekologija*, ki jo je Odbor staršev - po prizadevanju Nevenke Brešan - z denarno pomočjo goriške banke poklonil učencem, ki zapuščajo peti razred.

OŠ ŽUPANČIČ

Gospod Kuštrin se je udeležil tudi razdeljevanja bralnih značk in knjig v goriški osnovni šoli O. Župančič. Goriški šolarčki letos niso imeli tradicionalnega nastopa, pač pa so se povsili ob prijetni družbi animatorja skupine *Anima* Stena Vilarja, ki je iz svoje skrinjice želja izvel marsikaj zabavnega. Njegov

FOTO: B. B. B.

nastop je skupaj z goriškim didaktičnim ravnateljstvom omogočil Kulturni dom.

VRTEC V ŠTEVERJANU

Malčki iz števerjanskega vrtca so pod skrbnim vodstvom sester Cecilije in Lucije navdušeno uprizorili pravljico o Mojci Pokrajculji. Mala Liza Terčič je bila srčkana Mojca. Ko ni še popolnoma potihnil vroč aplavz mamič, očkov, so odrske luči osvetlile osnovnošolce, ki so v živobarvnih domiselnih kostumih zaigrali pomenljivo igrice *Marjetka išče zlato srečo*. Potem ko deklica zaman povprašuje po sreči luno, zvezdico, slončka, ježka..., ji vila Polnočna pove, da se sreča skriva v vsaki duši, ki ljubi bližnjega in izpolnjuje svojo dolžnost. Kot že vrsto let je učenec za nastop pripravila prizadevna učiteljica Anka Cernič; v kamero pa so obe igrice ujeli snemalci slovenskega programa tretje državne mreže RAI. Bralne značke in knjige je tudi tu, kot v Gorici, podelila ravnateljica Mirka Brajnik.

SREDNJA ŠOLA TRINKO

Dijaki srednje šole I. Trinka so pričrtali konec pouka s

prireditvijo v polno zasedeni veliki dvorani KC Lojze Bratuž v Gorici v petek, 12. junija (na sliki). Mladi obiskovalci doberdobske sekcije so po izvirni, moderni zamisli Vilje Devetak uprizorili Levstikovega *Martina Krpana*. Njihov glasbeni kvartet pa je preserno zaigral poskočno *Avsenikovo Na Golici*. Goriški vrtniki so zaigrali na flavte nekaj narodnih pesmi; preizkusili so se pa tudi v zahtevnejši klasični skladbi. Šolski zbor je z dirigentko prof. Rosando Kralj zapel vrsto narodnih in umetnih pesmi. Pod mentorstvom prof. Lučane Budal so nekateri dijaki pripravili recital z izborom pesmi naših sodobnih avtorjev. Iz stihov smo razbrali misel, da je človek srečen, le če deli srečo še z nekom. Kot gostje večerne prireditve so nastopili dijaki goriškega pedagoškega liceja S. Gregorčič. Gledalce so razveselili z glasbeno igrice Dine Slama *V začaranem gozdu*, ki so jo v režiji Irene Pahor prvič predstavili na Pastirkovem dnevu v Gorici. Ob koncu raznolikoga sporeda je ravnateljica Rožica Simčič izrazila presenečenje nad uspešnim

nastopom dijakov in pohvalila njihovo prizadevno sodelovanje pri božični dobroti prodaji ročnih izdelkov, ki je potekala pod geslom *Šola šoli*. Z nabranim denarjem - pri pobudi je v skromnejši meri sodelovala tudi italijanska šola Ascoli - so kupili fotokopirni stroj in videokamero ter ju izročili srednješolcem iz kraja Foligno v Umbriji. Ob silovitem jesenskem potresu je namreč bila njihova šola hudo prizadeta.

Naši dijaki so ponovno pokazali sočutje do prizadetih vrstnikov, ko so ob koncu šolskega leta s pomočjo prof. Budal in nekaterih staršev spet pripravili majhne izbrane ročne izdelke in jih na sklepni petkovi prireditvi podeljevali velikodušnim darovalcem ob nabirki za naše rojake v Posočju, ki jih je prizadela rušilna moč potresa ob Veliki noči. Predstavnica staršev Ljubica Butkovič je poudarila, naj se še zavzemamo za solidarnostne pobude. Za tem pa je v zahvalo za celoletni trud poklonila profesorjem simbolično darilce. Prijetni so se zadržali na klepetu ob prigrizku, ki so ga pripravile nekatere res delavne mamičice.

Naslednjega dne so po šolski maši v cerkvi sv. Ivana zaslužni srednješolci prejeli za svoje vneto branje priznanja. Podelil jim jih je pesnik, pisatelj Boris Pangerc in jim obenem prebral kratko novelo iz svojega opusa ter radovoljno in izčrpno odgovarjal na njihova vprašanja. Za spomin na to srečanje je dijakom podaril svojo *Majenco*; ravnateljica Simčičeva pa mu je podelila knjigo prof. Lojzke Bratuž *Gorica v slovenski književnosti* in izvod srednješolskega glasila *Srače gnezdo*. Njegova druga številka je izšla prav ob koncu šolskega leta in vsebuje veliko dobrih literarnih prispevkov, razmišljanja, skrite želje in še marsikaj.

OBVESTILA

POTOVANJE Z NOVIM GLASOM v Benelux. Prijavitelje na potovanje, ki bo od 6. do 11. julija, naprošamo, da čimprej poravnajo stroške potovanja.

POLETNI URNIK sedeža SSO v Gorici: od 15.6. do 4.9.1998 je sedež v Gorici odprt od 9. do 12. ure. Od 17. do 21. avgusta pa bo zaprt zaradi dopusta.

ČESTITKE

Sandri in Franku čestitajo ob rojstvu prvorojenčka Tadeja člani zbora Lojze Bratuž.

Ob 88-letnici rojstva g. Stanka Žerjale mu župnijska skupnost Šempolaj kliče: Bog Vas živi še na mnoga leta!

Miranu Devetaku ob novem uspešno opravljenem izpitu iz klavirja v Parizu čestitajo in želijo nadaljnjih uspehov svojci in prijatelji.

DAROVİ

ZA POTRESENCE: N.N. Vrh 100.000; N.N. Rupa 5.000; Rudolf Malič 100.000 lir.

ZA MISIJON p. Kosa: Gianni Zecchini 10.000; Rafaela Škabar Ferluga 30.000; N.N. Rupa 30.000 lir.

ZA CERKEV na Vrhu: N.N. 100.000 lir.

ZA CERKEV v Rupi: Jolanda Pahor Furlan 50.000; Vida in Milijan namesto cvetja na grob Gabrijele 50.000; Bogdana Maraž Kosič, botra male Karin, 50.000 lir.

ZA CERKEV na Peči: druž. Pavletič ob poroki Pavla 600.000 lir.

ZA CERKEV v Gaborju: Helka z Vrha namesto cvetja na grob Pavle 50.000 lir.

ZA MPZ Rupa-Peč: Ludvik Florenin v spomin na sestro Pavlo 150.000 lir.

ZA PD Štandrež: Irena Beltram 100.000 lir.

DRUŠTVO F.B. SEDEJ IZ ŠTEVERJANA

vabi na

SLAVNOSTNI KONCERT

MePZ F.B. Sedej in združenega dekliškega zbora Sedej-Vesna.

Izvajala bosta pesmi, s katerimi sta se uspešno predstavila na 33. vsedržavnem tekmovanju v Vittoriju Venetu. Večer in izkupiček bosta namenjena prizadetim ob potresu v Gornjem Posočju. **Petek, 19. junija, ob 20.45 v Sedejevem domu v Števerjanu.**

ZDRUŽENJE CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV

KONCERT SAKRALNE GLASBE

ki ga izvaja

AKADEMSKI PEVSKI ZBOR TONE TOMŠIČ

DIRIGENT STOJAN KURET

Goriška stolnica, nedelja, 21. junija 1998, ob 20. uri.

DRUŠTVI TRŽIČ IN JADRO IZ LAŠKEGA

vabita na

SVETOIVANSKI KRES

ob harmoniki in zabavnih igrh

Kdor se želi pridružiti skupni večerji, naj se do sobote, 20. t.m., javi na tel. 0481-482015.

Torek, 23. junija 1998, ob 18. uri na prireditvenem prostoru v Selcah (Selz).

BRALNA ZNAČKA UČENCEV OSNOVNIH ŠOL

MAČEK MURI IN MARTIN KRPA STA ZABAVALA NAŠE ŠOLARJE

Razigrani živžav, živahno ritmično ploskanje, veselo petje in odkrit smeh so odmevali v ponedeljek, 1. junija, v veliki dvorani goriškega Kulturnega doma. Navihani okroglolični obrazki osnovnošolcev goriškega in doberdobskega ravnateljstva so se zbrali, da bi skupno doživeli podelitev bralnih značk.

Dolgo so se pripravljali na ta slovesni dan. Neutrudni bralci so ob skrbnem pripravljanju učiteljice Barbare Rustja prebirali knjige in si tako pridobili pravico do bralne značke, ki je vsakemu študentu v veliko čast in ima zlaten simboličen pomen.

Prvi trije razredi osnovnošolcev so prelistavali *Mačka Murija* Kajetana Koviča, četrto in petošolci pa so poglobljali vsebino Levstikovega *Martina Krpana*. Ker so z vso vneemo preresetavali obe pripovedi v šoli in doma, so sproščeno sledili odrskemu izvajanju in mestoma glasno sodelovali pri njem. Po kratkem nagovoru učiteljice Barbare, ki je poudarila zavze-

tost učencev pri branju - posebej je omenila učence z doberdobskega ravnateljstva, ki so se v zadnjem tednu maja pomerili v bralnem kvizu in se prav dobro izkazali v odgovorih - je stopil na oder zbor učencev osnovne šole L. Abram iz Pevme. Pod vodstvom učiteljice Marte Ferletič je ob spremljavi orf-instrumentov zapel in... zamijavkal pesmico *Naš maček*. Veronika Povšič, učenka osnovne šole F. Erjavca iz Štandreža, pa je prebrala, kako so učenci z goriškega ravnateljstva pripravili razstavo risb, ki bo krasila predverje Kulturnega doma do konca šolskega leta.

Čarodej Grega je ob brenkanju kitare zapel pesmico in z njo priklical na oder enega slavnostnih gostov srečanja mačka Murija (v črnem kožuahu, debeli mačji glavi se je skrival simpatični, iznajdljivi Sten Vilar). Na kratko je za-

pel in povedal, kako je v Mačjem mestu, nato pa je poklical na oder učitelje: Majdo Gergolet, Milenko Zavavlav, Silvana Bevčarja, Sonjo Božič in Martina Srebrniča. Ti so se ob splošnem krohodu mučili spraviti v usta bombon na vrvi. Pošteno so si zaslužili velik portret - plakat mačka Murija, ki bo krasil njihove razrede. Spet je zazvenela igriva pesmica Grege, za njo pa se je na oder prikazal veliki Martin Krpan v visokih škornjih in kmečkim klobukom - čudovito prepričljiv amaterski igralec Šentjakobkega gledališča iz Ljubljane Valter Svetičič. Presenečenim gledalcem je nazorno prikazal napete trenutke iz svoje dunajske dogodivščine. Po vedri pesmici *Ce si srečen*, ki jo je z Murijem, Martinom Krpanom in Grego zapela cela dvorana, je vendarle napočil slovesni trenutek podeljevanja bralnih značk. Na odru so

se zvrstili predstavniki posameznih šol in prejeli bralno značko ter za vse sošolce kupone z 20% popustom za nakup otroških knjig založbe Mladinska knjiga. Na ponedeljkovem srečanju z literarnimi junaki, ki ga je s šolami pripravil Kulturni dom, je namreč sodelovala tudi ljubljanska založba z razstavo nekaterih svojih najlepših izdaj. Posameznim šolam je podarila po en izvod Mačka Murija in Martina Krpana.

Bralni znački sta v spomin na goriško prireditve prejela tudi maček Muri in Martin Krpan, čeprav je prvi priznal, da je bral le češnje v Števerjanu, drugi pa, da mu mama bere vsak večer. Za konec je še enkrat zadonela pesmica *Ce si srečen* in ogrela učence ter učitelje.

Petošolci goriškega ravnateljstva bodo poleg bralne značke, ki se letos predstavlja kot usnjen kažistran z zlatim

klasom - usnjene izdelke si je zamislila in izdelala ob pomoči Brede Bertalanč Loredana Prinčič iz Štandreža - prejeli še zvezek šolske enciklopedije, in sicer *Ekologijo*. Otrkom jo poklanja Odbor staršev goriškega ravnateljstva. Nakup knjig je s svojim prispevkom omogočila goriška Kmečka banka. Starši se iz srca zahvaljujemo odbornikom bančnega zavoda; gospe Nevini Brešan, ki je posredovala pri njih v imenu Odbora staršev, in seveda tudi mamičama, ki sta izdelali značke za vse učence, in ne nazadnje učiteljici Barbari, ki je bila duša celotne posrečene pobude. IK

GOSTOVANJE AMO IZ NOVE GORICE

V sredo, 10. junija, je v dopoldanskih urah gostoval v KC Bratuž v Gorici Amaterski mladinski oder iz Nove Gorice, ki že dvajset let ustvarja pod okriljem Primorskega dramskega gledališča in režijskim vodstvom Emila Aberška. Srednješolcem in dijakom prvih razredov nekaterih višjih šol je skupina mladih študentov uprizorila igrice Eve Janikovezky *Le po kom se je vrgl ta otrok?*. Dijaki so dobro sprejeli igrice z aktualno tematiko prepada, ki loči starejše in mlajše generacije. Vsebinsko so dopolnjevali živahni songi Marjana Mlakarja in moderni plesni koraki.

ZAHVALA

Ob izgubi naše drage

MILKE GORJAN BRATINA

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so z nami sočustvovali.

Svojci

Gorica, 18. junija

OŽIVITEV BENEŠKE AVTONOMIJE

ERIK JAZBAR

V prejšnjih dneh so predstavili program nekaterih pomembnejših poletnih pobud na Videmskem in nas spomnili, da nas od prikupnega kulturnega poletja deli le mesec dni.

V prejšnji številki smo orisali teme in program najodmevnejšega srečanja, in sicer Mittelfesta, ki privablja vsako leto v Čedad številne osebnosti in gosti hospitacije, ki so za naše kraje neobičajne.

Za naše ljudi pa bo zanimivejša pobuda, ki jo pripravljajo v nedeljo, 28. junija, v Špetru. V okviru praznovanja sv. Petra, zavetnika špeterskih faranov, prireja občinska uprava in Gorska skupnost Nadiških dolin slavje v znamenju vere, zgodovine in kulture. Ob nagrajevanju natečaja Moja vas bo namreč s pričetkom ob 17. uri v farni cerkvi tretja izvedba velike manifestacije v spomin na arengo oz. staro avtonomijo naših dolin; oživeli bodo zgodovinski prikaz beneškega parlamenta in upravne avtonomije, ki jo je uživala ta zemlja. Gre

za zgodovinsko posebnost slovenske Beneške, ki so jo beneški ljudje uresničevali na podlagi posebnega statusa že v času oglejskih patriarhov in ga potem ohranili pod beneško republiko. Slovenska beneška zemlja je namreč imela samostojne uprave in sodišča, lastne vojake, ljudje niso plačevali davkov zaradi geopolitične pozicije, saj so slovenski Benečani branili prehod v Soško dolino. Njihova vloga je postala posebno pomembna v 16. stoletju, ko je politična meja tekla med Soško in Nadiškimi dolinami.

S prihodom Francozov se je marsikaj spremenilo, kajti slednji so brisali vse, kar je lahko spominjalo na Benetke; razbili so kamnite mize in posekali stare lipe, pod katerimi so se zbirali gospodarji in reševali velike in manjše pravde. Prihod Francozov so dobro sprejeli na Laškem, ne pa v Nadiških dolinah, ker je za prebivalce beneških dolin pomenil konec avtonomije in starih pravic.

Nedeljski osrednji praznik pa se bo začel v farni cerkvi pri večernicah, pri katerih bo-

do sodelovali vsi zbori iz Nadiških dolin, nato bo dolg sprevod s praporji in župani desetih občin, s svetovalci in pevci ter nazadnje s publiko krenil k cerkvi sv. Kvirina, kjer bo višek slovesnosti: oživeli bodo zgodovinski prikaz beneškega parlamenta oz. "sosiednje" in dekani bodo izvolili velikega župana Nadiških dolin. Volitve bodo potekale po stari navadi: velikega župana izvolijo dekani tako, da vsak vpiči svojo palico, simbol moči, h kandidatu, ki je zanj najbolj primeren. Najbolj prepričljiv je bil lani dreški župan Mario Zufferli, ki bo do nedelje "veliki župan Nadiških dolin".

Na lanskega prireditvi je bila udeležba političnih predstavnikov in ljudi zelo zadovoljiva; uspešna manifestacija je vsem sodelujočim pokazala, kaj je pomenila tedanja "sosiednja" in kako se izvaja avtonomija, ko ni samo tiskana beseda; obenem je prireditev tudi potrdila zanimanje navadnega človeka za zgodovinsko in kulturno specifično domačo zemljo.

V Kanalski dolini, točneje v Žabnicah, je bil za postavitve mlaja letos zadolžen letnik 1979. Fantje so po gozdovih izbirali primerno deblo dovolj visoke smreke, medtem ko so dekleta najprej izkopala globoko luknjo pred pokopališčem za postavitev mlaja, nakar so skrbno pripravila vence in okraske, ki krasijo vrh visokega debela. Fantje so drevesu seveda najprej oklestili veje, nakar so vsi soboto romali po Žabnicah in se šele proti večeru povzpeli do vaške cerkve, ki jo obdaja po-

V ŽABNICAH POSTAVILI ORJAŠKI MLAJ

ERIK DOLHAR

Tik pred polnočjo v soboto, 13. t.m., so domačini pred žabniško cerkev in pokopališče postavili več kot trideset metrov visok mlaj.

kopališče z razgledom na Višarje in zahodne Julijce. Šele okrog 21. ure se je začel dolg in delikaten postopek ročnega dvigovanja dolgega debela. Da, ročnega: pri tem si domačini namreč niso pomagali s kakim orjaškim žerjavom, kot to delajo med Majenco v Dolini pri Trstu. Za to opravilo je bilo potrebnih seveda več ljudi kot samo fantov letnika '79. Rade volje smo jim priskočili na pomoč moški vseh starosti. Še posebno dobrodošli so bili seveda nasveti vaščanov, ki so z izkušenimi očmi in rokami bistveno pripomogli k uspehu zamudnega in težavnega postopka. Dolgo deblo so najprej postavili na tla, nakar so ga ob steneh zavezali z dolgimi lesenimi drogi in z visokim lesenim odrom, ki so ga postopoma vedno bolj približevali vznožju mlaja. Zvečer se je ob moških, ki so dvigovali mlaj, zbrala množica domačinov in radovednežev, ki so bodrili in spremljali napore postavljalcev mlaja. Med gledalci in bodritelji smo videli tudi trbiškega župana Boritussija in novonameščene župnika v Žabnicah in na Sv. Višarjah msgr. Dionizija Mateučiča. Ta se je že naslednje jutro podal na Višarje, kjer od minulega konca tedna,

odkar je odprta žičnica, redno mašuje v slovenščini.

Tik pred polnočjo je po velikih mukah in naporih vendarle tudi letos uspelo postaviti visok in lepo okrašen mlaj (na sliki R. Dolhar), ki bo sedaj izpred vaške cerkve in pokopališča ob zvoniku na vrhu Žabnic krasil vso dolino v vročih poletnih mesecih.

ZAKLJUČNA PRIREDITEV TEČAJEV SLOVENŠČINE IN IZLET Slovensko kulturno središče Kanalske doline Planika je v petek, 12. t.m., pripravilo v Žabnicah prireditev ob zaključku tečajev slovenskega jezika, na katero so povabili tudi gojence slovenske glasbene šole v dolini Tomaž Holmar. Zbralo se je nad 40 otrok. Na koncu so prireditelji vse povabili na družabnost v vaško gostilno Pri Matiji in izrabili priložnost, da so se sestali s starši otrok, podali obračun opravljenega dela tako na glasbenem kot na pedagoškem področju ter začrtali programe za prihodnje šolsko leto. Medtem so otroci portretirali ugledne goste - funkcionarje ministrstva za šolstvo in šport republike Slovenije. Slednji so v nedeljo, 14. t.m., pospremili gojence glasbene šole in tečajnike slovenščine iz Kanalske doline na izlet v Ljubljano, kjer so obiskali živalski vrt. Gostitelji so zanje priredili poseben program. Med vrnitvijo proti domu so se ustavili še na Brezjah in na Bledu. (ED)

EVROPA NARODOV (23)

VIDA VALENČIČ

LUKSEMBURG: ČISTO POSEBNA TROJEZIČNOST

V pisanem mozaiku, ki ga predstavljajo evropski narodi, se včasih dobijo prave redkosti, ponavadi malo poznani in maloštevilni narodi, ki se v mnogočem razlikujejo od svojih številnejših in bolj uveljavljenih sosedov. Tak primer je prebivalstvo male države v osrčju Evrope: Luksemburga. Ponavadi se rado dogaja, da se zamenjuje Luksemburg z Lichtensteinom in, tudi če ju ne prav zamenjujemo, ju pa redko takoj lokaliziramo na zemljevidu. Samo 1000 kvadratnih kilometrov obsegajoči Luksemburg (katerega prestolnica se prav tako imenuje Luksemburg) najdemo na zemljevidu stisnjene med tri države: Belgijo, Francijo in Nemčijo; ta neposredna bližina treh različnih državnih ureditev, treh kultur in specifično treh različnih jezikovnih svetov, botruje dejstvu, da je Luksemburg posebnost, ki je neprimerljiva z drugimi državami. Posebnost te države leži v samem načinu, kako tu teče življenje. Kar na prvi pogled daje vtis čudne mešanice francoščine, nemščine in krajevnega nemškega dialekta *Letzeburgesch*, ima logično razlago. Prebivalci te države se med sabo pogovarjajo skoraj izključno v omenjeni krajevni narečni obliki nemškega jezika (ki pa se od knjižne nemščine tako razlikuje kot nekako holandsčina od nemščine...), zato ne bi imelo smisla govoriti o "manjšinskem stanju" jezika, vendar vse, kar je javno, je v francoščini ali

nemščini v izredno čudni porazdelitvi: uradni dokumenti so v francoščini, policijska poročila v nemščini, smerokazi na cestah, imena ulic, trgovin, hotelov ipd. spet v francoščini. Zakaj? Luksemburg se razlikuje od drugih zahodnoevropskih držav, v katerih so v rabi kar trije jeziki. Če vzamemo kot primer takih držav Švico, lahko zlahka ugotovimo, da so štirje jeziki, ki so tu v rabi (nemščina, francoščina, italijanščina ter retoromansčina), porazdeljeni po teritoriji: tako se npr. v Canton Ticinu govori izključno italijansko. V Luksemburgu pa ni tako. Tu je rabi jeziki namreč porazdeljena nekako po "hierarhični metodi". Kot rečeno, celotno avtohtono prebivalstvo v državi govori nemško narečje *Letzeburgesch*, slednje pa ni priznано kot uradni jezik. Krajevno narečje ima status razpoznavnega elementa za luksemburške državljane: če ne govoriš narečja, nisi priznan kot pravi *Letzeburger*. Kljub temu pa da je samo narečje razpoznavni element prebivalcev te države, ni pa na taki stopnji, da bi lahko enostavno bilo rabljeno v vsaki priložnosti. Besedni zaklad je omejen na besede, ki so se v glavnem v preteklosti nanašale na kmečko življenje, ni pa novih izrazov za moderne domene, kot so npr. znanost, ekonomija, kultura in politika. Kar ga pa najbolj utesnjuje, je njegova izključno ustna raba; le zelo omejeno število državljanov lahko namreč piše in bere v njem. To nemško narečje je pa zelo sočno in povsem primerno za vsakodnevno sporazumevanje, čim pa si dva

sogovornika želita izmenjati mnenja glede "višjih tem", morata poseči po besedišču bogatejših jezikov, kot sta francoščina in nemščina. Nedvomno je to posledica prepričanja, da je narečje nosilec revnejše kulture, zato ga ljudje takoj opustijo, čim se pogovor dotakne abstrahiranja. Resda se je v tej državi ob koncu druge svetovne vojne rodil "patriotični" poskus uveljavljanja krajevnega narečja tudi v pisni obliki na podlagi nekaterih literarnih eksperimentov iz 19. stoletja, vendar vse skupaj se je, povsem predvidljivo, izjavilo prav zaradi umetnosti in seveda zaradi močnih kulturnih nemških in francoskih korenin v ljudeh. Tako so zamrli vsi poskusi, da bi krajevno narečje dobilo nov status, da bi se npr. v njem pisalo v dnevnem tisku ipd.

Princip, katerega se držijo vsi javni organi, je, da se v Luksemburgu v kar največji meri in kar se da pogosto uporablja francoščina, medtem ko naj bi se nemščina uporabljala, le ko je to neobhodno potrebno. Vse to pa se nam v naših očeh zazdi še bolj čudno in zato zanimivo, če pomislimo, da sta tako francoščina kot nemščina enako tuji prebivalcem Luksemburga. Še predolski otroci govorijo namreč le luksemburško narečje, nič nemščine in nič francoščine, s katerima pridejo v stik šele v šoli.

Ta posebna situacija ima svoje zgodovinske korenine v povezanosti luksemburških vojvod s francosko kraljevino, s francoskimi vseučilišči (Luksemburg še danes nima svoje univerze) ter s francosko vojsko prav v stoletjih, ko je francoščina uživala neverjeten svetovni ugled in

je zato veljala za jezik, katerega govorijo vsi višji sloji. Če se malo spustimo v to atmosfero, bi si lahko predstavljali podobno situacijo, če bi v celi Italiji čisto vsak državljan vsakodnevno govoril skoraj izključno v tržaščini, jezik administracije (in torej "višjih poslov") bi pa bila francoščina.

Intelektualci se večkrat zavzemajo za jezike manjšin, paradoksalno pa je, da se v Luksemburgu dogaja obratno: luksemburška intelektualna sfera je bila vedno v stiku predvsem s francoskim svetom, saj se je izobraževala na francoskih univerzah. Francoskega tiska je v Luksemburgu na pretek, poleg tega pa se vsa državna zunanja politika odvija v francoščini. Francoski jezik, kot jezik izobraženega dela prebivalstva, ima status jezika, ki je primeren za vse "višje pogovore". Kaj pa nemščina? Kljub temu da je luksemburško narečje vendarle nemško narečje, se knjižna nemščina bolj malo uporablja. Zaslediti jo je recimo v vseh tistih dokumentih in sporočilih, ki so namenjena čisto vsakemu državljanu, torej tudi nešolanim družbenim slojem, ki bi verjetno nerodno obvladali francoščino. Nemščina je v rabi tudi v cerkvah, ki so pretežno katoliške. Omejena raba tega jezika prav v državi, kjer je glavni pogovorni jezik vendarle krajevno nemško narečje, je pogojevano tudi od tragike zgodovinskega momenta med nacizmom. Na podlagi podatka, da luksemburžani govorijo "neki nemški dialekt", je Hitler na vrat na nos leta 1940 vdrl v državo in prisilil vse moške, da okrepijo vrste Wehrmachta. Prebivalci Luksemburga so se z vsi silo uprli in zato utrpeli ogromno škodo. Rane so se že zdavnaj zacelile, kljub temu pa je občutiti, da je nemščina več desetletij veljala za "Hitlerjev jezik" in kot tak malo priljubljena.

DALJE

VIDEMSKA KARITAS ZA POTRESENCE

SOLIDARNOST PREKO MEJE

MIRAN MIHELIČ

V znamenju ljubezni do bližnjega so pred poškodovano bovško cerkvijo sv. Urha širokorski prostovoljci videmske Karitas vernikom bovške župnije omogočili ponovne nemotene sv. maše. Vse skupaj je polepšala še prisotnost slovensko-beneške govorice že med maševanjem msgr. Marina Qualizze kot tudi na družabnem srečanju po maši. Večina solidarnih prostovoljcev s Čedajskega je namreč obvladala beneško narečje. Domačini so bili ganjeni nad požrtvovalnostjo dobrotnikov in so se zahvalili za izkazano solidarnost, ki je preseгла državno mejo.

Msgr. Qualizza, sicer močno angažiran v prizadevanjih za priznanje enakopravnosti Slovencev tudi v Benečiji, je ob priložnosti blagoslovitve šotora prinesel prisotnim tudi pozdrave videmskega nadškofa Battistija, v imenu katerega je šotor posvetil. Poudaril je globoko in srčno povezanost ljudi v tem prostoru kljub različnostim med njimi.

Po pozdravu predstavnika videmske Karitas se je darovalcem zahvalila še predsednica bovške župnijske Karitas in poudarila, da prijatelja spoznamo v nesreči, ko pomaga s konkretnim dejanjem.

Ob koncu je sledila krajša pogostitev vseh prisotnih. Tudi k temu so gostje dodali posebno beneško vino Picolit. Egidio Cendon je povedal, da ta trta raste le na področju od Benečije do Rožaca. Včasih ga je bilo tako malo, da so ga pošiljali papežu. V rožaskem samostanu so ga hranili le za redke priložnosti. Danes ga pridelajo sicer nekaj več, toda zaradi majhnih količin, porekla in izdelave je še vedno 5-6 krat dražje od drugih vin. Tudi to vino ima pomenljivo vez z narodom na tej zemlji.

Ob koncu je bovški župnik vse prisotne pozval na srečanje Treh dežel - treh škofij, ki bo letos 22. avgusta v Bovcu; tudi s svojo udeležbo bomo lahko izkazali naklonjenost vsem tistim, ki so bili ob potresu v Gornjem Posočju prizadeti.

NAPETOSTI MED POLITIČNIMI STRANKAMI SLABIJO DRŽAVO

PREDSEDNIKU MILANU KUČANU GROŽNJA Z USTAVNO OBTOŽBO

MARJAN DROBEŽ

V slovenski politiki se dogajajo zmeraj nova presenečenja. To naj bi bilo dokaz demokracije, vendar ta zahteva tudi odgovornost ter etično in moralno čistost političnih strank. Tega pa je na sedanjem političnem odru zelo malo.

Politična dogajanja v preteklih dneh, ki pa so v tesni povezavi, pomenijo pravzaprav preurejanje usmeritev raznih strank ter poskus utrjevanja izhodišč, da bi dosegle čim večji delež v oblasti in politiki. Našeje in ocenimo nekaj takih dogodkov iz politične kronike. Predsednik republike Milan Kučan je premierju dr. Janezu Drnovšku poslal pismi z zahtevami, da v vladi preuči domnevno odgovornost in nezakonito ravnanje dveh visokih državnih uradnikov. Po vrnitvi z uradnih obiskov v Avstraliji in Novi Zelandiji je državnemu poglavarju odgovoril predsednik vlade. Povedal je, da je Kučanovi pismi poslal ministrstvom, "da bi ju upoštevala". Pomenljivo pa je tudi opozoril, da je v Sloveniji demokracija in da v državi ni več mogoče vladati na nekdanji način, "česar pa nekateri še niso doumeli".

Šestindvajset poslancev t.i. pomladnih strank (SSD, SKD in LSS) je namreč sprejelo izjavo, v kateri Milana Kučana dolžijo, da je s pismi, v katerih je zahteval odstavitev dveh visokih državnih uradnikov, kršil ustavo in prekoračil svoje pristojnosti. V dokumentu, ki je vzbudil različne ocene in komentarje, so mu omenjeni poslanci treh strank tudi zagrozili, da bodo o zadevi morala zahtevati izredno sejo državnega zbora ali celo predlagali ustavno obtožbo zoper državnega poglavarja.

Dva slovenska časnika sta v člankih, ki sta bila objavljena ob koncu preteklega tedna, poudarila možnost, da bi Milan Kučan ob koncu mandata predsednika države ustanovil novo politično stranko.

Javno mnenje v Sloveniji podpira in sprejema tiste odločitve politike in oblasti, ki lahko koristijo ljudem. Zavrača pa politikantstvo, katerega cilji so predvsem interesi strank in posameznih politikov v njih.

SPREMEMBE ZAKONA O DENACIONALIZACIJI SPET ODLOŽENE

Zakon o denacionalizaciji, ki ga je državni zbor sprejel konec leta 1991, že dolgo buri duhove in poglavlja spore v vladni koaliciji oz. med političnimi strankami. Doslej so upravičencem vrnil komaj okrog 30% premoženja, ki ga jim je prejšnja oblast v obdobju po drugi svetovni vojni bodisi nacionalizirala ali pa na

druge načine odvzela. Dokler premoženje ne bo v celoti vrnjeno, v Sloveniji ne bo prave demokracije. Protestirajo pa tudi najemniki stanovanj in lokalov, ker jim lastniki nočejo priznati stroškov, ki so jih imeli z obnovo prostorov.

Denacionalizacija je v Sloveniji dobila tudi politične razsežnosti. Poslanci Liberalne demokracije, največje politične stranke, so v državnem zboru vložili več popravkov k zakonu iz leta 1991, s katerim naj bi zlasti omejili vračanje kmetijskih zemljišč in gozdov tudi Cerkev. Posredovalo je ustavno sodišče, ki je razsodilo, da Cerkev ni tuja pravna ustanova in da ima torej pravico do vrnitve premoženja. Bilo je nekaj poizkusov, da bi o tem izvedli referendum, a niso uspeli. Državni zbor je sprejel nekaj sprememb omenjenega zakona, o katerih sta se sporazumeli vladni partnerki, torej LDS in SLS. Nista pa se mogli dogovoriti o vračilu gozdov - Cerkev bi jih morali vrniti okrog 17 tisoč ha -, zaradi česar je bila razprava o predlogu glede vračila gozdov odložena.

Kar zadeva gozdove, je zasuk med strankama vladne koalicije praktično razrešen. Država bo morala prejšnjim lastnikom zemljišč in gozdov, ki jim teh nepremičnin zaradi različnih razlogov ni mogoče vrniti, ponuditi nadomestna zemljišča oz. gozdove.

PRIPRAVLJENOST CERKVE ZA SPORAZUM

Kar zadeva upravičence do denacionalizacije, je med njimi, kot zapisano, tudi Cerkev. O načinih vračanja njenih nepremičnin se je ljubljanska nadškofija poskušala že večkrat dogovoriti s slovensko vlado. Pri tem je izrazila svojo pripravljenost, da pride do pravične rešitve oz. do kompromisa. Toda odziva vlade oz. njene komisije za pogajanja s Cerkvijo (vodi jo pravosodni minister Tomaž Marušič) ni bilo.

— M.

DVA SLOVENSKA ČASTNIKA NA POMEMBNIH POLOŽAJIH V NATO

Potem ko sta uspela na posebnih natečajih zveze Nato, sta bila dva slovenska častnika imenovana na pomembna položaja v poveljstvih te zveze, v Bruslju in Neaplju. Prihajata sicer iz Slovenije, ki si prizadeva za vključitev v zvezo Nato, vendar na novih mestih ne zastopata svoje države, ampak sta podrejena izključno omenjeni vojaški oz. obrambni organizaciji.

Podpolkovnik Rok Kosirnik dela v oddelku za varnost in mednarodno sodelovanje zveze Nato v Bruslju, kamor jih je bilo od 40 izbranih kandidatov iz držav članic Partnerstva za mir sprejetih šest. V omenjenem organu pripravljajo strokovno gradivo za zasедanje in sklepe predstavnikov šestnajstih držav članic Nata. V začetku junija je dolžnost v poveljstvu zveze Nato za južno Evropo prevzel tudi polkovnik Edmond Šarani. Italija, ki je znotraj Nata odgovorna za sodelovanje z novimi kandidatoma za članstvo, Slovenijo in Romunijo, je izrazila željo, da se v poveljstvo južnega krila Nata vključita častnika iz teh dveh držav. Polkovnik Šarani dela v okviru programa Partnerstvo za mir ter pri načrtovanju vojaških vaj in drugih operacij, ki jih izvaja južno poveljstvo Nata. Polkovnik Edmond Šarani bo najbrž v prihodnosti prevzel kakšno zadolžitev v misiji lforja v Bosni ali drugje. (M.)

TUDI V LETOŠNJEM POLETJU VLAKI ZA KOPALCE

Slovenske železnice tudi v letošnji poletni sezoni omogočajo potnikom kopalcem ugodne cene s popusti za potovanje do različnih domačih kopalšč ob morju, rekah in zdraviliščih. T.i. kopalni vlaki so se v preteklih letih uveljavili kot ceneno ugoden in udoben način potovanja med turistično sezono. V njih se namreč lahko izognemo gnečam, vročini in raznim nevarnostim na cestah. Največ kopalnih vlakov bo tudi letos vozilo na slovensko obalo s ciljem v Kopru. Tam so zagotovljene avtobusne povezave s Piranom, Ankaranom in Umagom na Hrvaškem. Potniki na kopalnih vlakih lahko tudi letos uveljavijo popuste pri cenah. Ti znašajo od 30 do 50% normalne cene, popusti pa bodo veljali do 31. avgusta. (M.)

V LJUBLJANI TUDI POLICISTI NA KOLESIH

V Ljubljani so ustanovili posebno skupino policistov, ki bodo delovali na kolesih. Njeni pripadniki so športniki, ki so se ali pa se še vedno dejavno ukvarjajo s kolesarstvom. Njihovo delovno območje bo okoli središča mesta, vključeni pa bodo v vse policijske dejavnosti. Pripadnikom omenjene skupine je ljubljanska županja Viktorija Potočnik podarila šest posebej opremljenih koles znamke Peugeot Outdoor D400T, ki jih uporablja tudi francoska policija.

SLOVENIJA

DELO ALFONZA FISCHIONEJA

POMEMBNA KNJIGA O SIRARSTVU V POSOČJU

"VIRGIL ŠČEK" V KOPRU

Dne 4. junija je bil v nabi to polni knjigarni Center Oxford v Kopru, v režiji Kluba Istra in Založbe Lipa, predstavljen Krožek za družbena vprašanja Virgil Šček iz Trsta, vključno s tremi zadnjimi publikacijami (nastopi dr. Josipa Vilfana v rimskem parlamentu avtorja Egona Pelikana, *Leva sredina in Tržaški Slovenci II* avtorja Rafka Dolharja in *Politična misel Virgila Ščeka* avtorja Borisa Bandlerja). Prisotni so z velikim zanimanjem in radovednostjo najprej spremljali kratke predstavitev in potem tudi sodelovali v razgovoru.

Obravnava treh navedenih del pa se je neizogibno končala z aktualno politično problematiko, saj so številna vprašanja, ki so v preteklosti burila duhove, odprta še naprej. Tako je npr. še naprej prisotna zmrzal, ki jo je našim rojakom v Italiji prinesel Osimo, ki jih je prepustil na milost in nemilost

V četrtek, 11. junija popoldne, se je pod starimi oboki Goriškega muzeja v Tolminu odvila pristrčna slovesnost. Javnosti so predstavili knjigo *Sirarstvo na Tolminskem, Kobariškem in Bovškem*, ki je pravkar izšla pri Založbi Kmečki glas. Napisal jo je tolminski domačin, sirarski mojster v pokoju, Alfonz Fischione, spremno besedo pa prispeval Danilo Čotar. Delo in avtorja je številnemu občinstvu predstavil ravnatelj časopisnega podjetja Kmečki glas Boris Dolničar. Knjiga je izšla v 1.200 izvodih: obsega 120 strani in trdi vezavi in jo bogatijo številne fotografije. Prvi del knjige obsega zgodovinski pregled tolminskega planšarstva in sirarstva. Tu je zabeležena tudi prva do zdaj poznana omemba tolminskega sira, in sicer v urbarju iz leta 1294. V drugem delu knjige je natančno opisan postopek za pridobivanje Tolminca in tolminski način izdelave sirarske skute. Sledita še dve obsežni poglavji, v katerih sta opisana postopka za Bovški

ovčji sir in za trde kozje sire. Zadnji poglavji v knjigi obravnavata napake in bolezni sirar ter ocenjevanja sirov.

Na predstavitvi je o svojem delu spregovoril tudi avtor sam, ki je bil vidno ganjen, saj sta bila njegov trud in vztrajnost končno poplačana z izdajo v lepi knjižni obliki. Tolminski župan Božič je izrazil zadovoljstvo za nov bogat prispevek tolminski kulturi.

Ta knjiga je prva, ki obravnava sirarsko tradicijo le v ožji pokrajini državnega ozemlja, in je zato namenjena predvsem tistim, ki se ukvarjajo s tradicionalnimi posoškimi siri. Tradicija sirarstva se je na tem območju ohranila po zaslugi redkih sirarjev, ki so dolgo povojno obdobje kljub hudim oviram vztrajali in prenašali znanje na mlajše. Knjiga bo starejšim osvežila znanje, mlajše pa prisilila k pravilnemu razmišljanju o tehnologiji sirarjenja in jim dala koristne napotke za nadaljnje strokovno izobraževanje.

— DANČ

Takšno je bilo leta 1947 področje, na katerem se danes razteza središče Nove Gorice; v diagonali teče Erjavčeva ulica.

NA SOLKANSKEM POLJU JE RASLO MESTO...

V Novi Gorici z raznimi prireditvami, tekmovanji, urejanjem ulic in sploh okolja itd. praznujejo 50-letnico začetka graditve tega mesta. Ob jubileju je Pokrajinski arhiv pripravil razstavo dokumentov in izdal katalog o petdesetih starejših zgradbah, ki so jih zgradili v obdobju od leta 1948 dalje. Gre za praktičen prikaz pomembnega dela gradenj, ki so jih izvajale tudi mladinske delovne brigade in t.i. "prostovoljci" iz raznih krajev na Goriškem.

Obiskovalci dobijo na razstavi vpogled v tehnično dokumentacijo, ki jo hranijo v fondih Pokrajinskega arhiva. Izbrane stavbe predstavljajo z načrti, če pa teh ni, z drugim gradivom, kot so lokacijska, gradbena ali uporabna dovo-

ljenja, gradbene knjige in zapisniki o tehničnih pregledih objektov. Za lažje poznavanje poslopij so poleg fotografij zdajšnjega stanja, ki jih je posnel fotograf Egon V. Slovinčič, uporabili tudi fotografije iz preteklosti. Razstavo dopolnjujejo članki iz časopisov.

V Novi Gorici je bil temeljni kamen za zgraditev prvih šestih stanovanjskih blokov - oprijel se jih je naziv ruski blok - postavljen 13. junija leta 1948. V spomin na ta dogodek praznuje Nova Gorica praznik mesta. Razstavi s prikazom starejših zgradb v Novi Gorici so dali naslov "Na solkanskem polju je raslo mesto." Razstava je odprta ob delavnikih od 8. do 15. ure, ogledati pa si jo bo mogoče do 31. oktobra letos.

— M.

— MILAN GREGORIČ

13

ČETRTEK
18. JUNIJA
1998

S 3. STRANI

V ZAMEJSTVU JE
GOSPODARSTVO
PREMALO...

.....

Pripravlja se obnovev upravnega odbora tržaške in goriške trgovinske zbornice: če ne bomo dobili poti sodelovanja tudi s kakimi italijanskimi sorodnimi organizacijami, potem ni možnosti, da bi bili naši predstavniki izvoljeni. Sedaj vemo, kako je važno, da pridemo ne samo v organe, ki so posvetovalnega značaja, ampak tudi v tiste, kjer se upravlja in odloča.

Kako pa je med Slovenci v Italiji sprejeta sama ideja o gospodarstvu? Kaj dela s tem v zvezi Združenje?

Mislim, da je gospodarstvo v zamejstvu premalo cenjeno in vrednoteno. Občila in politika so njegovo važnost premalo poudarjala. Gospodarstvo pa je osnovna struktura, ki omogoča življenje in razvoj skupnosti. Kot SDGZ to stalno poudarjamo, a se zavedamo, da je treba najti način prave komunikacije med različnimi dejavniki naše organiziranosti in našo organizacijo. Zato smo naše občne zbornice vedno usmerjali v razmišljanje, ki ne zadeva samo gospodarstva, ampak celotno življenje naše skupnosti. V vseh 90. letih smo vselej posredovali tudi svoje stališče in smo skušali biti predvsem konstruktivni. Tudi v naši stvarnosti smo pričeli revoluciji prehoda iz prve v drugo republiko. Združenje je dalo svoj prispevek, da bi prišlo do bolj realnega odgovaranja na probleme. Večkrat poudarjamo, da bi morala naša občila v večji meri poudarjati in ustvarjati v ljudeh zavest o pomembnosti gospodarstva, tako da bi se naši mladi usmerjali v poklice. Prav je, da se v to zamislimo.

Po vsem tem pa še zadnje in - verjetno - najpomembnejše vprašanje: kakšne perspektive ima mlad človek, ki danes išče delo?

Perspektive so abstrakten pojem. Vsak mlad človek si jih mora sam poiskati. Če se mladi primerno opremijo z znanjem jezikov in strokovnim znanjem, imajo veliko možnosti. Vendar le-te niso zelo blizu, a treba jih je najti. Perspektiv je dovolj doma, čeprav čedalje manj v uradniških poklicih z gotovo plačo. Možnosti so tudi v Sloveniji. Treba je biti samozavestni, verjeti v svoje sposobnosti in se zavedati, da je možnost zaposlitve odvisna tudi od znanja in prizadevnosti. V Italiji kljub visoki brezposelnosti inflacije dejansko ni. Verjetno bodo podjetniki zaradi tega zopet investirali in to bo morda privedlo do novih delovnih mest. Morda se bo spremenil način dela: tudi v Italijo bo prišla možnost t.i. "interinalne" zaposlitve (v bistvu najem dela). Na to moramo biti pripravljeni, saj je boljše delati za določen čas kot sedeti doma in čakati stalno delo, ki ga ne bo nikoli več.

KAKŠNE PERSPEKTIVE
PRINAŠA "TRST
PRIHODNOSTI"?

.....

Dne 8. t.m. je Slovensko deželno gospodarsko združenje priredilo nadvse zanimivo srečanje o projektu Trieste Futura (Trst prihodnosti). Srečanja, ki je potekalo v Gregorčičevi dvorani v Trstu, se je udeležilo veliko število tržaških slovenskih gospodarstvenikov, pa tudi predstavnikov družbenega in političnega življenja.

Prisotnim sta spregovorila predsednik tržaških industrijcev in podpredsednik Združenja Trieste Futura Federico Pacorini (na sliki) ter predsednik Raziskovalnega središča na Padričah in Project manager Združenja Trieste Futura dr. Lucio Susmel, povezoval pa je predsednik SDGZ Marino Pečenik, ki je tudi pozdravil udeležence.

Načrt Trsta prihodnosti slovi v prvi vrsti na razvoju in povečanju površine novega dela tržaškega pristanišča ter na preureditvi starega dela pristanišča. Novo pristanišče, ki meri trenutno 950.000 kvadratnih metrov, naj bi znatno povečali, in to predvsem s preureditvijo področij bivšega Scalo legnami, postajališča naftne družbe Esso in območja nekdanje čistilnice Aquila. Tam naj bi prišlo do gradnje novih pomolov in terminalov.

Področje starega pristanišča (600.000 kvadratnih metrov) pa naj bi preuredili tako, da bi tam nastala kongresna središča, center Off-shore, World Trade Center, marina in vrsta drugih obratov, od trgovin do uradov, velesojemskih prostorov in objektov, ki bi jih namenili kulturnim dejavnostim. Poleg tega bi tam lahko tekla nova prometna vpadnica v Trst, tako da bi promet ne obremenjeval več tržaškega nabrežja. Pobudniki računajo, da bi celoten projekt stal od 1.000 do 2.500 milijard lir, od katerih bi glavnino prispevali zasebni podjetniki, tako da bi stroški, zlasti v primeru preureditve starega pristanišča, ne obremenjevali preveč javne uprave, ki bi utegnili pri tem celo zaslužiti. V ta namen so ustanovili Združenje Trieste Futura, ki šteje danes nad 200 članov (posameznikov in ustanov, med katerimi je tudi SDGZ) z milijardo in 850 milijonov lir doslej zbranega kapitala. Časa za izpeljavo tega projekta, je še dejal Pacorini, pa je malo, približno od štiri do šest let, saj bo Slovenija kmalu v Evropski zvezi in projekt Trsta prihodnosti - za katerega se med drugim zanima tudi ameriško državno tajništvo - je tudi v funkciji povezovanja s Slovenijo, Hrvaško, Madžarsko in drugimi državami srednje in vzhodne Evrope. Med cilji načrta pa je tudi ustanovitev šole za oblikovanje carinskih funkcionar-

jev, ki bi jo obiskovali ljudje iz cele Evrope.

Projekt Trsta prihodnosti je naletel na veliko podporo s strani tržaške javnosti. Ta konsenz je treba ohraniti, kakor tudi je treba ohraniti podporo tako krajevnih kot vsedržavnih političnih in vladnih krogov. V bližnji prihodnosti pa mislijo izpeljati razne pobude s ciljem, da se še v večji meri osvesti javnost o tem načrtu. Tako bo npr. septembra prišel v Trst župan Barcelone Maragal, poleg njega pa bodo naše mesto obiskali tudi upravitelji, podjetniki in načrtovalci preureditev starih delov drugih evropskih pristanišč.

Vendar vse skupaj lahko pade v vodo, če Trst ne sprejme svoje miselnosti. Tu je ključ uspeha načrta Trsta prihodnosti. Potreben je nov način razmišljanja, potrebni so novi podjetniki, sveže sile in investicije. Denarja v Trstu ne manjka, manjkata le čut za investicije in tveganje. Kljub

FOTO KROMA

temu da je načrt naletel na veliko odobravanje javnosti, mu nekateri krajevni politični in gospodarski krogi nasprotujejo. Ti so pred kratkim beležili pekoči poraz, ko je bil na čelo pristaniške ustanove potrjen dosednji predsednik Michele Lacalamita. Bo to zadostovalo, tudi v luči izidov nedeljskih deželnih volitev, da se Trst prihodnosti uresniči? IŽ

SLOVENIJA

DOMNEVE
O PRODAJI
DRŽAVNEGA
DELEŽA
V DRUŽBI
PETROL

.....

Slovenska vlada je že večkrat napovedala možnost, da bo država prodala svoje lastniške deleže v nekaterih pomembnih podjetjih, kot so Petrol, Istrabenz v Kopru, Geoplin, Aerodrom Ljubljana, Nafta Lendava in druga. Z denarjem, pridobljenim od prodaje, bi pokrili primanjkljaj v državnem proračunu, ki tudi zaradi meril in zahtev EZ ne sme biti previsok.

Po pisanju nekaterih javnih občil so se že začela pogajanja o prodaji 15,6-odstotnega deleža države v slovenski naftni družbi Petrol italijanski družbi Eni. To naj bi bila tudi tema pogovorov med nedavnim obiskom podtajnika v italijanskem zunanjem ministrstvu Fassina in predsednika uprave ENI-ja Bernabeia, ki sta bila gosta slovenskega zunanjega ministrstva. Avtor članka v Gospodarskem vestniku meni, "da imamo v Sloveniji preveč najrazličnejših varuhov, da bi si najvišji državni uradniki lahko privoščili tako tiho kupčijo, pa čeprav bi si s tem pridobili kakšno dodatno karto pri vstopu v EZ. Dejstvo je namreč, da država še vedno nima izdelane metodologije, niti podzakonskih aktov za prodajo. Prav tako se v vladni koalicijski še niso dogovorili, kdo naj bi lastninski državno premoženje..."

Pisec komentarja v časniku Finance z naslovom No-

ben boljši kot Eni, domneva, "da država svoj delež lastništva v Petrolu resnično želi prodati tujcem, in to italijanskemu Eniju." Pisec obenem dodaja, "da bi Slovenija rada prodajala svoje premoženje predvsem zato, ker še nima učinkovitega sistema za pobiranje davkov. Namesto da prodaja državno premoženje, naj bo učinkovitejša pri pobiranju davkov."

O ZDRAVILNIH ZELIŠČIH

GABRIJEL DEVETAK

Pred kratkim je Mladinska knjiga v Ljubljani izdala praktično knjižico z naslovom Zdravilna zelišča, ki jo je napisala Jekka McVicar, v slovenščino pa prevedla Nataša Žener. Na 48 straneh večjega formata so prikazani razmnoževanje rastlin, bolezni in škodljivci, rastlinska barvna lestvica, zdravilni vrt in številne zdravilne rastline, kot so rimska kamilica, škrlatni naprstec, oslad, šentjaževka itd.

Že Hipokrat je dejal, naj bo zdravilo hrana in hrana zdravilo. Tega se premalo zavedamo. Ljudje so že v davnih časih uporabljali zelišča tako za hrano kot za zdravila. V zadnjem času je zanimanje za zelišča vse večje, saj so nepogrešljiva pri zdravljenju in naravnem načinu življenja. Zelišča uporabljamo v kuhinji, kot zdravilo in v kozmetiki, saj nam lahko izboljšujejo kakovost življenja.

Pri načrtovanju zeliščnega vrta ni nobenih omejitev, saj so rastline lahko razvrščene v stroge vzorce ali razporejene

naključno in v raznih oblikah. Seveda pa zelišča, ki jih uporabljamo v kulinariki ali zdravilstvu, gojimo brez uporabe kakršnihkoli kemikalij.

Zdravilnih rastlin ne smemo podcenjevati. V majhnih količinah so lahko nadvse koristne, preveliki odmerki pa so pogosto zelo nevarni. Prav zaradi tega moramo upoštevati ne samo navodila za uporabo, ampak tudi zdravnikova navodila. Kot primer bi lahko omenili rimsko kamilico, za katero je avtorica v sliki in besedi podala vrste, gojenje, razmnoževanje, bolezni in škodljivce ter vzdrževanje. Za nas je pomembno gojenje na vrto, saj kamilice najbolje rastejo v prosto odcetni prsti in na sončnih legah, vendar uspevajo skoraj povsod. Kamilice zelenice so priljubljene, a jih je veliko težje vzdrževati kot travnik, zaradi česar je pomembna primerna sosesčina. Na podoben način so opisane tudi druge zdravilne rastline kot na primer navadni komarček, ki bi ga lahko imel vsak slovenski vrt.

ITALIJANSKO PRAVO

NEPROFITNE
ORGANIZACIJE:
DO 30. JUNIJA
PRILAGODITEV
STATUTOV

DAMJAN HLEDE

Tako kot netrgovinske ustanove morajo tudi organizacije Onlus, ki so že obstajale 1. januarja letos in so poskrbele za vpis v posebni deželni seznam, do 30. junija prilagoditi svoje statute določilom zakona št. 460/97, ki je uvedel reformo neprofitnih organizacij. Katere organizacije lahko spadajo v novo davčno kategorijo Onlus, smo videli zadnjič, zato lahko sedaj kar naštejemo načela, katerim bodo morali biti statuti prilagojeni. Gre za načela, na katera pa mora biti pozoren tudi, kdor je zainteresiran šele za ustanovitev nove organizacije, ki bi želela koristiti olajšave, zagotovljene kategoriji Onlus. Njen ustanovni akt in statut bosta seveda morala že s samima začetka vsebovati ta določila, kajti v drugem primeru ne bo mogla doseči vpisa v deželni seznam pred spremembo statuta.

1 Posebna načela, ki veljajo samo za kategorijo Onlus, so naslednja:

- a) dejavnost predvidena v enem izmed predvidenih sektorjev;
- b) socialna solidarnost kot edini cilj dejavnosti;
- c) prepoved "ne-institucionalnih" dejavnosti, razen tistih, ki so z njimi neposredno povezane;
- č) nujna uporaba prihodkov za dosego institucionalnih ciljev;

d) uporaba oznake "Onlus" v nazivu organizacije.

2 Načela, ki jih zakon izrecno predvideva bodisi za netrgovinske ustanove kot za organizacije Onlus, pa so naslednja:

- a) prepoved razdelitve aktiva in priostankov uprave;
- b) prenos premoženja, v primeru nehanja ustanove, drugim ustanovam s sorodnimi cilji;
- c) prepoved časovno omejenega članstva in aktivna volilna pravica polnoletnih članov;
- č) nujnost letnega obračuna.

3 Načela, ki jih zakon izrecno predvideva samo za netrgovinske ustanove, jih je treba - po prevladujoči interpretaciji 26. člena zakona 460/97 - upoštevati tudi za organizacije Onlus:

- a) načela svobodnih volitev upravnih organov, edinega volilnega glasu, suverenosti občnega zbora in prozornosti ter javnosti obračunov in sestankov organov;
- b) neprenosnost deleža, razen v primeru smrti člana.

Prilagoditev statutom je treba seveda izvesti v isti obliki obstoječega statuta, ki pa mora biti ena od teh: javna listina, zasebna overjena listina ali zgolj registrirana zasebna listina.

KONEC

BROŠURA O TROMEJI:
EVROPEJEC
BREZ MEJA

Zavod za promocijo in razvoj turizma občine Kranjska Gora je v sodelovanju s turističnim uradom iz avstrijskega Arnoldsteina in uradom Trbiža v Italiji izdal brošuro Evropejec brez meja. Publikacija v slovenskem, nemškem in italijanskem jeziku ter z bogatimi slikovnimi gradivom predstavlja turistične zanimivosti ob tromeji med Avstrijo, Italijo in Slovenijo. Avtorji brošure so zapisali, da Evropa nima le preteklosti, ampak ima tudi prihodnost, Evropa prihodnosti pa naj bo Evropa brez meja v naravi in brez meja v glavah. V njej bo živel *Europeus sine finibus* - Evropejec brez meja.

Obiskovalci turističnih krajev in zanimivosti ob tromeji bodo na vsakem izletniškem cilju prejeli posebno izkaznico ter z njo lahko uveljavljali 10-odstotni popust pri cenah. Popust bo veljal v muzejih, nekaterih gostinskih lokalih, v hotelih, na žičnicah, pri raftingu na Soči in pri plezalnih programih. Izletniško izkaznico bodo obiskovalci na vsakem cilju potrdili z oznako *Europeus sine finibus*, za izkaznico z vsemi oznakami pa bo lastnik dobil okrasno iglo in priznanje za doseženi cilji. (M.)

NIHČE NE IZSTOPA

Hudi izgredi
angleških huliganov

Kot je bilo predvideno, na svetovnem nogometnem prvenstvu v Franciji ne izstopa nobena državna reprezentanca, z izjemo morda svetovnih prvakov Brazilije, ki so v uvodnem srečanju sicer premagali trdožive Škote, a s prikazano igro niso prepričali nikogar, v drugem srečanju pa so povsem nadigrali Maroko Talenta Hadžija. Razočarali sta Italija in Jugoslavija. Azzurri so proti presenetljivo solidnemu Čilu igrali medlo in izenačili šele na koncu. Športna sreča se jim je spet nasmejala, ko jim je sodnik dodelil dvomljivo enajstmetrovko, ki jo je Roberto Baggio nato z isto zvrhano mero sreče tudi izkoristil in tako "rešil barko". Ravno tako doslej ni prepričala igra Jugoslavije, ki je sicer s pičlim zadetkom Siniše Mijatovića direktno s prostega strele v derbiju bivših neuvrščenih držav sicer premagala grobi Iran. Izvrstni srednji napadalec Stojković je bil le blede senca igralca, ki je s svojimi spretnostmi začaral pol sveta, neučinkoviti pa so bili tudi ostali napadalci od Mijatovića do... Miliševića.

Še najbolje sta v uvodnem srečanju igrali domača Francija, ki je povsem nadigrala Južnoafričane, in Hrvaška, ki kljub odsotnosti Bokšića razpolaga še s celo vrsto dobrih napadalcev, od Šukerja do Prosinečkega. Prosi-nečki (na sliki) je poleg tega poskrbel za morda najlepši gol leta: s pravim biserom - visoko lobano žogo z leve strani je preskočil nasprotnikovega vratarja in žoga se je nato rahlo ujela v mrežo.

Na koncu je Hrvaška povsem nadigrala živahno Jamajko.

Angleški huligani so se spet izkazali s svojim živalskim obnašanjem že pred uvodno tekmo svojih ljubljencev proti Tuniziji: v starem predelu Marseja so uprizorili pravo gverilo, v kateri je bilo več ljudi ranjenih, velika pa je bila tudi gmožna škoda. Angleži so s svojo igro prepričali in nadigrali Tunizijce, podobno kot najstarejša reprezentanca na tem mundialu - večkratna svetovna prvakinja Nemčija, ki je dokazala Američanom, da vsaj v tem športu ne prednjačijo.

Afriške in sploh črnske reprezentance so tehnično zelo napredovale, kar so na svoji koži okusili Španci, ki so bili slabši od presenetljive Nigerije. Pohvaliti gre še Kamerun in Maroko.

Nadaljnje zanimive tekme: v nedeljo, 21. t.m., ob 14.30: Nemčija - Jugoslavija, ob 21. ZDA - Iran. V torek, 23. t.m., ob 16. uri: Italija - Avstrija.

ED

NAMIZNI TENIS

SONJA MILIČ (KRAS) ŠTIRIKRAT DRŽAVNA PRVAKINJA

Kras je na državnem prvenstvu za veterane osvojil še en bron.

Ena izmed najboljših zamejskih športnic vseh časov, Sonja Milič (na sliki), še ne neha presenečati oz. razveseljati zamejstva. V Seveglanu pri Cuneu je namreč na državnem prvenstvu za veterane osvojila kar štiri državne naslove. Najprej je s klubska soigralka Dragica Blasina in Isabella Torrenti osvojila prvo mesto ekipno, nakar je z Milančanom Luciom Martinijem zmagala še v mešanih dvojicah.

V ženskih dvojicah je Krasov par Sonja Milič / Dragica Blasina osvojil prvo mesto, drugi par

FOTO KROMA

v postavi Isabella Torrenti (Kras) / Patrizia Menegatti (Karnide) pa bronasto medaljo. Zbirko treh prvih mest pa je Sonja Milič kronala še z zlato medaljo v posamičnih dvobojih med veterankami od 40 do 50 let.

ROLKANJE

MLADINA SPODBUDNO PRED DRŽAVNIM PRVENSTVOM

mladinkami ušla zmaga za same 3 sekunde. Med kadeti beležimo popoln monopol Mladinih rolkarjev: 1. Eros Sullini, 2. Lorenzo Schirra, 3. Aleksander Tretjak. V kategoriji Master 1 je kot običajno slavil Guido Masiero, v višjem starostnem razredu Master 2 pa je bil Remigio Pinzani 3. (oba Mladina). Konc tedna so bili v Corvari na

zboru državne reprezentance tudi 3 Mladini rolkarji: David in Mateja Bogatec ter Jara Košuta. Novi vodja reprezentance Nervi je preveril rolkarje za bližnje evropsko prvenstvo na Nizozemskem, ki se ga bosta udeležila tudi David in Mateja, medtem ko je nastop Jare še pod vprašajem.

ED

INTERVJU / PREDSEDNIK DŠNS OTO GIACOMELLI

SLOŽNO SODELOVANJE Z ZAMEJSKIMI ŠPORTNIMI ČASNIKARJI

ERIK DOLHAR

14. maja je bil v Ljubljani redni občni zbor Društva športnih novinarjev Slovenije (DŠNS), na katerem smo člani potrdili časnikarja ljubljanskega Dela Ota Giacomellija za predsednika. V izvršnem odboru pa je podpredsednik društva spet zamejski športni delavec in publicist Marij Sušteršič.

Novoizvoljeno vodstvo se je prvič sestalo v slovenski prestolnici 2. t.m. Skoraj vsi zamejski športni časnikarji, ki smo včlanjeni v deželno zvezo USSI, smo obenem tudi člani DŠNS. Potrjeni predsednik Giacomelli nam je najprej podal obračun opravljenega dela v zadnjem mandatu (1994-98) in nakazal glavne bodoče načrte: "Minulo obdobje štirih let je bilo še vedno obdobje tranzicije preprosto zato, ker je naše društvo postalo nacionalno združenje in soustanovitelj mednarodnega združenja športnih novinarjev AIPS ko je Slovenija postala samostojna. Naša vloga se je pomembno zamenjala, predvsem pa je to sodelovanje za majhno državo in majhno društvo seveda zelo zahtevno po finančni in tudi organizacijski plati. Naš vir financiranja je predvsem prireditelj Športniki leta v Sloveniji, t.j. razglasitev, ki jo zadnja leta prenašamo tudi po televiziji, zato je seveda tudi zelo pomembno ne samo, kako jo pripravimo, ampak tudi, kako jo tržimo. Tu nas čakajo pomembne naloge in še veliko naporov. Izboljšati moramo tudi notranjo komunikacijo in informiranje v Društvu. To ni preprosta naloga. O tem je bilo veliko govora na zasedanju naše skup-

ščine. Poleg tega pa je seveda še cel kup drugih sprotih zadev."

Kakšni pa so Vaši odnosi z zamejstvom?

Kot naši kolegi seveda vedo, je večina zamejskih športnih novinarjev tudi članov Društva športnih novinarjev Slovenije, tako da v tem pogledu zelo složno sodelujemo. Tudi mesto v izvršnem odboru je že takorekoč stalno. V minuli mandatni dobi od l. 1994 do letos - mislim, da tudi prej - je bil v izvršnem odboru Marij Sušteršič tudi naš podpredsednik. On je tudi eden najbolj aktivnih članov našega društva, tako da sov tem pogledu naši kolegi iz zamejstva zelo po-

membni, tudi ko gre za sodelovanje Društva z Združenjem športnih novinarjev v Furlaniji-Juljski krajini (USSI, op. p.), preko katerega sodelujemo z italijanskim združenjem kot celoto.

Bi po Vašem mnenju to sodelovanje veljalo spremeniti ali okrepiti?

Nikdar ni preveč sodelovanja, o tem ni dvoma. Seveda pa morajo za sodelovanjem vedno stati konkretni ljudje s konkretnimi akcijami in predlogi, ki jih je treba izpeljati. Seveda imamo kot izvršni organ toliko opravil s široko paleto naših nalog, tako da se velikokrat ustavimo na administrativnih mejah delovanja našega društva. Premalo je obiskov, ker smo vsi seveda hkrati zadržani na svojih področjih, v svojih športnih panogah. Tako zase npr. lahko povem, da mislim, da nisem bil na slovenski obali že kako leto, pa bi rad šel, ker sem sam po svoji novinarski in športno-politični usmeritvi precej smučarsko obarvan in to me seveda, ko nisem zunaj s smučanjem, močno zadržuje v ljubljanskem okolju, ker pišem pač o delovanju Olimpijskega komiteja Slovenije, nacionalnih športnih zvezah in podobnih stvarih. Skratka, gre vedno za praktičen problem. Nekateri naši kolegi, ki niso profesionalci, si seveda zelo želijo, da bi se srečali ob sobotah ali nedeljah, ko so oni morda bolj prosti, za nas pa je spet natančno obratno. Tako je vedno veliko praktičnih zadržkov, da se dobre želje ne uresničijo.

KOŠARKA / INTERVJU: PREDSEDNIK ŠZ JADRAN STOJAN KAFOL

OBRAČUN IN NAČRTI JADRANA

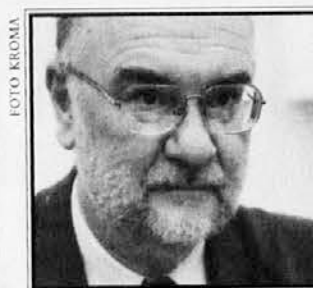
Naša združena ekipa je po osvojitvi 3. mesta v C ligi začela nastopati na raznih poletnih turnirjih.

Tako je v soboto, 13. t.m., že šestič osvojila Donbosco Memorial Sarti z zmago v finalu prav proti domačemu Don Boscu (79-74) in z odlično igro kapetana Rauberja, ki je bil proglašen za najboljšega igralca turnirja, medtem ko je Bor Radenska osvojil 5. mesto. Sedaj ko so se pomerili duhovi po razburjivi tretji tekmi polfinala končnice prvenstva, ki je predstavljala tudi konec upov za napredovanje v B2 ligo, smo se lahko mirneje pogovorili s predsednikom Športnega združenja Jadran, Stojanom Kafolom.

Glede na začetna pričakovanja labko trdimo, da

se je prvenstvo Jadrana še dobro izteklo?

Res je! Na začetku sezone so nas tako domači mediji kot tisti iz Veneta, kjer igramo največ tekem, vključili celo v seznam ekip, ki bodo izpadle iz lige. Prišli pa smo do tretje tekme play-offa, kar mislim, da je lep uspeh, za katerega se moramo zahvaliti dobremu delu in dobremu trenerju. Mislim, da smo dosegli maksimum. Že pred začetkom play-offa sem rekel, da je Fagagna gotovo močnejša od nas. V tretji in odločilni izgubljeni domači tekmi smo spoznali, da so bili vsi naši naporji zaman: za zmago nad tako močno ekipo,

ki ima pokrita vsa igralska mesta, samo srce ni dovolj.

Se v vašem predalu že skriva kak načrt?

Najprej bomo nastopili še na nekaterih turnirjih, nakar bomo konec meseca z odborom sedli za mizo. Šele takrat bomo odločili, kako naprej.

Nekateri starejši igralci, še zlasti Rauber, so že izrazili željo, da bi prenehali z igranjem...

Sandi je mislil prenehati že lani, po odhodu Arene v višjo kategorijo pa je ostal še eno leto. V igralskem kadru bo gotovo prišlo do kake spremembe, mislim pa, da je za to še prezgodaj, saj nas od začetka sezone ločijo še trije meseci. Treba bo videti, kakšne so ambicije Bora, ki je napredoval v C2 ligo, kakšne so naše ambicije in ambicije igralcev. Razpolagamo z omejenim igralskim kadrom, tako da bo treba malo pogledati v našem okolju. Na vsak način bo prišlo do pomladitve Jadrana.

ED

ODBOJKA

OLYMPII A MEMORIAL SPAZZAPAN

Postava: Nikolaj Pintar, Jurij Hlede, Janez in Simon Terpin, Loris Manià, Mijo Vuković, Daniela Cioocchi, Erika Škerk in Breda Čok je osvojila svoj turnir - 19. Memorial za mešane ekipe Peter Spazzapan. V finalu je Olympia A premagala Mosso s 3-1, na tretjem mestu pa je brez boja proti Olympii C pristala Soča (Andrej in Gregor Brisco, Mitja Feri, David Mucci, Diego Petejan, Aleš Klede ter Mirjam in Vanja Černic). Zmagovalec je dobil bon v vrednosti 300.000 lir za nakup v trgovini K2 Sport. Nagrade je podeljeval brat Petra Spazzapana Mirko.

HOKEJ NA ROLERJIH

DVE ZMAGI POLETA KWINS

Polet Kwins so tudi v nedeljskem tretjem in četrtem kolu prve italijanske divizije (A lige) izbojevali zmagi proti močnima južnotirolskima ekipama iz Merana (8-2: Kos in Rusanov dva gola, M. in D. Medeot ter Samo Kokorovec 1) in Bocna (7-5: Kos in Rusanov 2, Samo Kokorovec, M. Medot in Poloni 1), tako da še naprej vodijo na skupni lestvici. Že v nedeljo jih čaka nova težka preizkušnja, ko se bodo spet v Mestrah pomerili z boccenskim Avalancom in Cortino.

MLADINSKA KOŠARKA

NAŠI V OSPREDJU

Na turnirju pokrajinskih mladinskih reprezentanc v Miljah so svoje napore končali v kategorijah propaganda (letnika 1985/86) in dečkov (84). Tržaški ekipi sta na vseh srečanjih dokazali tehnično premoč in povsem zaslužno osvojili 1. mesto. Razveseljivo je dejstvo, da je bilo v obeh reprezentancah veliko naših predstavnikov, ki so se zelo dobro odrezali in ponovno dokazali, da je med našo mladino spet nekaj zelo perspektivnih košarkarjev (propaganda: Ražem - Kontovel ter Borovca Kralj in Madonna; dečki: Ferfoglia - Polet ter Borovci Posar, Floridan in Jevnikar s trenerjem Joganom). V Miljah niso še odigrali finalnih tekem naračajnikov, pri katerih zastopata slovenske barve Guštin (Polet) in Milošević (Bor), mladincev (Slavec - Jadran in Velinsky - Bor) in kadetov.

ŠAH

KONČAL SE JE MEMORIAL FILIPOVIČ

Šesti hitropotezni šahovski Memorial Božidar Filipovič se je v Prosvetnem domu na Opčinah končal z zmago Žusterne, ki je v finalu premagal lanske branilce naslova iz Pirana. Tretja je bila tržaška ekipa S. Marco A, 26. mesto so osvojili šahisti Slovenske športne zveze Celovec, 28. pa ekipa Poleta, ki je bila tudi soprireditelj turnirja s šahovskimi društvi SST, S. Marco in DLF Trst ter opensko Costalungo. Turnirja se je udeležilo rekordnih dvaintrideset moštvev iz Italije, Slovenije, Hrvaške in Avstrije.

TUDI OPENSKA BANKA SLAVI DEVETDESET LET

V avstrijskih časih je v tržaški občini bilo 60.000 ljudi slovenske narodnosti, predstavljali so dobro tretjino vsega prebivalstva. Pod Trst so takrat sodile tiste vasi, ki so še danes v tržaški občini. Nabrežina, Repentabor, Zgonik, Sežana in Divača so namreč takrat bile v Goriški deželi, Milje in Dolina pa v Istri. V Trstu je takrat živel več Slovencev kot v Ljubljani...

Zaradi iz leta v leto naraščajoče trgovine s prekomorskimi deželami so v Trstu uspevali tudi slovenski, hrvaški in češki trgovci. Zato so bile v mestu ustanovljene posojilnice in banke, ki so dajale ton slovanski prisotnosti v Trstu.

Ne bomo tu naštevati vseh. Dovolj nam je omeniti Tržaško posojilnico in hranilnico, ki je zgradila Narodni dom in v njem tudi poslovala. Vse te slovanske banke so služile predvsem trgovcem. Mali ljudje v mestu in na Krasu so potrebovali posojilnico, v kateri bi lahko dobili tudi majhno vsoto denarja na posodo. Prva je bila leta 1905 ustanovljena Hranilnica in posojilnica pri Sv. Ivanu, ki se je kmalu preselila v mestno središče. Podobni denarni zavodi so bili v naslednjih letih ustanovljeni tudi v kraških vaseh tržaške občine.

Leta 1908 so prišle na vrsto tudi Opčine. Dotlej so se Openci posluževali uslug Tržaške posojilnice in hranilnice. Končna postaja openskega tramvaja je bila prav pred Narodnim domom, zato je bilo Opencem zelo lahko v to banko. Očitno pa so bile potrebe po takšni denarni zadrugi na Opčinah zelo velike, kajti zelo kmalu - posojilnica je bila ustanovljena 28. oktobra 1908, poslovati je začela v prvih mesecih naslednjega leta - se je v enem samem letu včlanilo kar 218 ljudi. Večina je potrebovala kratkoročno posojilo, da si ga dobil, si moral biti član.

Prvi načelnik - predsednik je bil Ivan Vidav, podnačelnik Andrej Sosič, odborniki pa Ivan Sosič, Andrej Sosič in Andrej Danev. Ta odbor je vodil posojilnico v letih pred vojno in med njo. Opčine so namreč bile v zaledju fronte,

prebivalstvo se ni izselilo, doma je ostala tudi posojilnica. Že v ustanovni listini je bilo zapisano, da bo delokrog nove denarne zadruge v župnijah Opčine in Veliki Repen. Do vojne so imeli 348 članov. Kot je bilo v navadi pri skoro vseh takratnih posojilnicah, so vse opravke s člani-strankami imeli odborniki sami. Poslovali so le enkrat ali dvakrat tedensko po nekaj ur. Delovanje posojilnice se je omejevalo na sprejemanje hranilnih vlog in dajanje - ter seveda vračanje - posojil.

Po prvi svetovni vojni so se sicer znašli v težavah, kajti tudi nanje je pritiskala nova oblast, a jim je uspelo z uspehom nadaljevati svoje delo. Tudi v tistih letih so poslovala na zelo omejen in enostaven način, kmetom pa so ponujali tudi ugodna kmečka posojila. V tem razdobju je opensko posojilnico vodil Franc Sosič. Vodil jo je tudi med 2. vojno in prva leta po njej. Bil je zelo utrujen, zato je leta 1950 prepustil krmilo banke trgovcu Jožefu Podobniku. Ta je tudi v banko vnesel svojo trgovsko sposobnost. Iz majhnega opensko-repentaborškega sveta se je posojilnica

razširila na ves Trst. Na tak način ji je uspelo zelo povečati število članov, strank in seveda poslovanje. To je naraščalo iz leta v leto. Posojilnica je takrat poslovala že vsak dan, imela je že nekaj uradnikov. V letu 1976 je Podobnika na predsedniškem mestu nasledil inž. Milan Sosič.

Še prej, leta 1967, je posojilnica zgradila svoj novi sedež na zemljišču blizu Marjanščice, ki so ga odkupili od tržaške škofije. Že nekaj let kasneje je velika stavba postala premajhna. Zato je bilo treba že spet misliti na novo stavbo.

V letu 1983, ko so v tržaškem Kulturnem domu počastili tudi 75-letnico svoje denarne zadruge, je krmilo openske banke prevzel Pavel Milič, ki je že prej več let bil podpredsednik v njej. Novi sedež - tistega, ki ga poznamo danes - so odprli v oktobru 1989. Vsi dobro vemo, da je

to velika stavba, ki je lahko Opčinam v ponos.

Openci se niso zadovoljili. Kmalu so odprli podružnico v Trstu, na Trgu Libertà, pred železniško postajo.

Leta 1994 je prišlo do združitve njihove banke s tisto v Nabrežini, o čemer je sicer tekla beseda že v letu 1970. Nastala je tako Kraška zadruga banka. Poleg openske in tržaške poslovalnice je banka pridobila tudi tisti v Nabrežini in v Sesljanu. V naslednjih letih sta bili odprti še dve podružnici: v Bazovici in v Domju v dolinski občini.

Na tak način je Zadruga kraška banka - naslednica tako openske kot tudi nabrežinske posojilnice - razširila svoje poslovanje na vse ozemlje tržaške pokrajine. Kot smo slišali na zadnjem občnem zboru, ki je bil konec aprila v telovadnici v Zgoniku, imajo v načrtu odprtje še kakšne poslovalnice drugje na Tržaškem.

Predsednik Zadruga kraške banke je v tem jubilejnim letu Pavel Milič. Banko vodi ravnatelj Klavdij Brajnik. Soravnatelj je Aldo Štrajn, v banki dela skoro sto uslužbencev. Predsednik nadzornega odbora je dr. Stevo Kosmač. Iz poročil, podanih na letošnjem občnem zboru konec aprila, smo izvedeli, da so varčevalci banki lani zaupali nad 500 milijard lir posrednih in neposrednih vlog, da so dali 162 milijard lir posojil, da so imeli več kot štiri milijarde lir čistega dobička in da je njihovo premoženje vredno več kot 60 milijard lir. Te številke same govore o uspehu banke, ki je pred 90 leti pričela poslovati le z nekaj kronami in krajcarji.

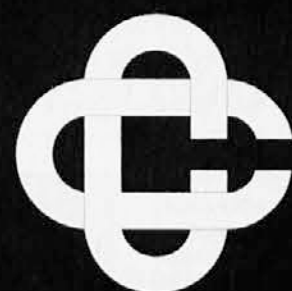
90-letnico bodo svečano proslavili v nedeljo, 21. junija, v popoldanskih urah na dvorišču Prosvetnega doma. Na sporedu so priložnostni govori in pozdravi, predstavitev knjige Marka Waltritscha Slovenske zadruga banke in podelitev priznanj članom, ki so zvesti banki že 45 let. Openci bodo tako počastili 90-letnico svojega denarnega zavoda, enako kot Doberdobci in Sovodenjci. Prireditel bo na vrtu Prosvetnega doma s pričetkom ob 18. uri, kjer bodo nastopili tudi godba na pihala s Proseka, oktet Odmevi iz Saleža-Zgonika in kvintet Adria.

16

ČETRTEK
18. JUNIJA
1998

A.W.S. GO

ZADRUŽ NA KRAŠ KA BANK A OPČINE

21. JUNIJA 1998 OB 18. URI PROSVETNI DOM NA OPČINAH

